

Посібник з вивчення Біблії в Суботній школі
з коментарями для вчителів
(січень, лютий, березень 2024 року)

ПСАЛМИ

ЗМІСТ

Вступ. Псалми: там, де Бог і люди зустрічаються серцем до серця	2
Урок 1. Як читати псалми (30 грудня - 5 січня)	4
Урок 2. Навчи нас молитися (6-12 січня)	18
Урок 3. Господь царює (13-19 січня)	32
Урок 4. Господь чує і визволяє (20-26 січня)	45
Урок 5. Спів Господньої пісні на чужій землі (27 січня – 2 лютого)	59
Урок 6. Я підіймуся (3-9 лютого)	73
Урок 7. «Велика, вище небес, милість Твоя» (10-16 лютого)	87
Урок 8. Мудрість для праведного життя (17-23 лютого)	101
Урок 9. «Благословенний, хто приходить в Ім'я Господнє» (24 лютого – 1 березня)	115
Урок 10. Уроки минулого (2-8 березня)	130
Урок 11. Прагнення до Бога в Сіоні (9-15 березня)	145
Урок 12. Нескінченне поклоніння (16-22 березня)	160
Урок 13. Надійся на Господа (23-29 березня)	174
Програма зростання та розвитку вчителів Суботньої школи. Частина 5	189

Вступ

Псалми: там, де Бог і люди зустрічаються серцем до серця

Псалми – це переважно молитви й духовні гімни Біблії. Вони слугували збіркою молитов і пісень для багатьох поколінь віруючих. Їх виголошували у хвалі й радості, у смутку та розпачі; прості люди, царі, поети та священники промовляли їх чи співали наодинці й публічно. Псалми лунали з уст як праведників, так і грішників, які каються.

Псалми відіграють особливу роль: хоч Біблія здебільшого звертається до нас, псалми говорять за нас і з нами. Псалми – це джерело благословення, надії і відродження. Це керівництво як для самоаналізу, так і для роздумів про Божу велич, яка дарує визволення, коли людина благає, щоб Господь керував її життям. Багато людей усвідомлює, що псалми перегукуються з їхніми емоціями й переживаннями, тому вони приймають їх як власні молитви. Лютер красномовно говорив: «Де людина знайде благородніші слова, щоб виразити радість, ніж у псалмах хвали й подяки? У них ви можете зазирнути в серця всіх святих, ніби дивитися на прекрасний сад задовольень чи милується небом... Де людина знайде такі глибокі слова покаяння та смутку, якими зможе виразити розпач, ніж у псалмах стогнання? У них ви зазираєте в серця всіх святих, ніби дивитися на смерть або на могилу, – така темна й незрозуміла картина, яка представляє тіні Божого гніву... Тому легко зрозуміти, чому Псалми – улюблена книга всіх святих. Адже кожна людина може знайти в ній псалми, які відповідають її потребам, які вона вважає доречними, ніби їх помістити там лише заради неї. У жодній іншій книзі вона не може знайти ні рівних їм, ні кращих слів» (Martin Luther. *Martin Luther: Selections from His Writings*, ed. by John Dillenberger. New York: Anchor Books, 1962. Pp. 39, 40).

Щоб відчутти силу псалмів, яка перетворює життя, ми покликані співати їх і молитися ними, як це робили покоління віруючих, котрі використовували псалми, аби виливати душу

в славослів'ї, проханнях, сповідах, благаннях і подяці Богові благодаті та справедливості.

Тож чи потрібно нам досліджувати псалми? Як і решта біблійних книг, Псалми написано в особливому історичному, богословському й літературному контекстах. Мета дослідження псалмів полягає у тому, щоб наблизити їхній особливий світ до сучасної аудиторії. Необхідно зазначити: хоч псалми – це молитви Божого народу й навіть молитви, якими молився Ісус як втілений Господь, це також молитви про Ісуса. Вони є Божим одкровенням людству. Отже, ще одна мета дослідження псалмів полягає у тому, щоб дізнатися з них про все, що Бог здійснив, здійснює і здійснить для світу в Ісусові Христі й через Нього.

Хоч книга Псалмів – це збірка зі 150 віршів, вона може бути не такою довільною, якою здається. Псалми свідчать про духовний шлях, спільний для багатьох Божих дітей. Цей шлях починається з віри, яка зміцнена й захищена Божим верховним правлінням, де добро винагороджується, а зло карається. Досліджуючи цю книгу, ми побачимо, що відбувається, коли добре організований світ віри стикається зі злом. Чи продовжує Бог царювати? Як віруючі можуть співати Господню пісню на чужій землі?

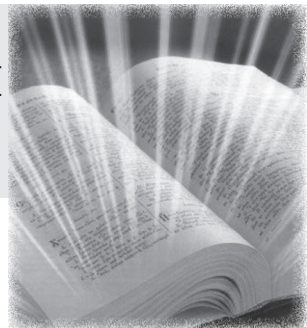
Наші бажання й молитва полягають у тому, щоб псалми зміцнювали нас на життєвому шляху і щоб через них ми щодня зустрічалися з Богом серцем до серця до того дня, коли побачимо Ісуса Христа віч-на-віч.

Драгослава Сантрач, доктор філософії, спеціалістка в дослідженні Старого Завіту, відповідальна редакторка Енциклопедії АСД у штаб-квартирі Генеральної Конференції Церкви адвентистів сьомого дня. Вона є авторкою тому про Псалми 76-150 для Міжнародного біблійного коментаря адвентистів сьомого дня.

Урок
1

30 грудня –
5 січня

ЯК ЧИТАТИ ПСАЛМИ

Біблійні тексти для дослідження:

**1 Хронік 16:1, 7; Неем. 12:1, 8; Псал. 25:1–5; 33:1–4;
Римл. 8:26, 27; Псал. 82:8; 121:7.**

Пам'ятний вірш:

«Ось слова, які Я сказав вам, коли ще був з вами: Має збутися все написане про Мене і в Законі Мойсея, і в Пророків, і в Псалмах! Тоді розкрив їхній розум, щоби зрозуміли Писання» (Луки 24:44, 45).

Протягом століть книга Псалмів була збіркою молитов і пісень як для євреїв, так і для християн. І хоч псалми – це переважно звернені до Господа слова самих псалмистів, псалми походили не від смертних людей, а від Бога, Який надихав їх.

Справді, Господь надихнув людей написати чудові вірші, тому, як і в усьому Писанні (2 Петра 1:21), у псалмах Він звертається до нас через Своїх служителів, натхнених Святим Духом. Ісус та автори Нового Завіту цитували псалми і згадували про них як про Писання (Марка 12:10; Івана 10:34, 35; 13:18). Вони також є Божим Словом, як і книга Буття або Послання до римлян.

Різні автори давнього Ізраїлю написали псалми єврейською поетичною мовою, тому вони відображають їхній особливий світ, хоч би якими універсальними не були їхні вістки. Прийняття псалмів як Божого Слова й пильна увага до їхніх поетичних особливостей, історичного, богословського та літургійного контекстів мають величезне значення для розуміння їхніх вісток, які, здолавши тисячі років, сягають до наших днів.

ПСАЛМИ В БОГОСЛУЖІННІ СТАРОДАВНЬОГО ІЗРАЇЛЮ

Прочитайте 1 Хронік 16:1, 7; Неем. 12:8; Псал. 18:1; 30:1; 92:1; 95:2; 105:2; Колос. 3:16; Якова 5:13. За яких обставин було написано деякі псалми? Коли Божий народ використовував псалми? _____

Псалми було написано для використання в особистому й загальному богослужіннях. Їх співали як гімни під час храмового богослужіння, про що свідчать музичні примітки, у яких згадуються інструменти (Псал. 61:1), мелодії та провідні музиканти (7:1).

У єврейській Біблії назва книги Псалмів, Техілім, «хваління», відображає її основне призначення – прославлення Бога. Англійська назва «Книга Псалмів» походить від грецького слова *псалмой*, що міститься в Септуагінті, ранньому (II, III століття до н. е.) грецькому перекладі єврейської Біблії.

Псалми були невід'ємною частиною богослужіння в Ізраїлі. Наприклад, їх використовували під час освячення храму, на релігійних святах, процесіях під час встановлення ковчега завіту в Єрусалимі.

«Пісні прочан» (Псал. 120–134), також відомі як паломницькі пісні, традиційно співали під час паломництва до Єрусалима на трьох головних щорічних святах (Вих. 23:14–17). «Єгипетський галель» (Псал. 113–118) і «Великий галель» (Псал. 136) виконували на трьох головних щорічних святах, а також на святах новомісяччя й посвячення храму. «Єгипетський галель» посів важливе місце у пасхальній церемонії. Псалми 113 і 114 євреї співали на початку пасхальної трапези, а псалми 115–118 – наприкінці (Матв. 26:30). «Щоденний галель» (Псал. 145–150) було включено до щоденних молитов на ранкових богослужіннях у синагозі.

Псалми не тільки супроводжували поклоніння народу, а й наставляли його, як потрібно поклонитися Богові у святилищі.

Ісус молився словами псалма 22 (Матв. 27:46). Псалми також посідали важливе місце в житті Ранньої Церкви (Колос. 3:16; Ефес. 5:19).

Як ми можемо використовувати псалми в нашому особистому й церковному поклонінні?

Понеділок, 1 січня

ЗНАЙОМСТВО З ПСАЛМИСТАМИ

Цар Давид, ім'я якого міститься в заголовках більшості псалмів, брав активну участь в організації богослужіння в Ізраїлі. Його представлено як «солодкого співця Ізраїлю» (2 Сам. 23:1). Новий Завіт підтверджує, що Давид був автором численних псалмів (Матв. 22:43–45; Дії 2:25–29, 34, 35; 4:25; Римл. 4:6–8). Багато псалмів написали храмові музиканти-левити. Наприклад, псалми 50 та 73-83 написав Асаф; псалми 42, 44, 45–49, 84, 85, 87, 88 – сини Корееві; псалом 89 – Еман езрагіянець. Крім них, авторами кількох псалмів були Соломон (Псал. 72; 127) і Мойсей (Псал. 90).

Прочитайте Псал. 25:1–5; 42:1, 2; 75:1; 77:2, 3; 84:2, 3; 88:2–4; 89:2, 3. Що ці псалми говорять про переживання, які були у їхніх авторів? _____

Святий Дух надихав псалмистів, використовував їхні таланти у служінні Богу й віруючим. Псалмисти були відданими людьми, мали глибоку віру, але, як і всі ми, були схильні до розчарувань і спокус. Хоч псалми були написані в давнину, вони, безперечно, відображають і наші переживання.

«Нехай дійде до Тебе молитва моя; нахили Своє вухо до мого благання! Бо моя душа сповнена страждань і моє життя наблизилося до шеолу» (Псал. 88:3, 4). Це так само крик душі людини ХХІ століття, як і душі людини 3000 років тому.

Деякі псалми згадують про труднощі; інші зосереджені на радощах. Псалмисти благали Бога про спасіння і відчували Його благословення. Вони прославляли Господа за Його вірність і любов, свідчили про свою невпинну відданість Йому. Отже, псалми – це свідчення Божественного викуплення, Божої бла-

годаті та надії. Псалми передають Божественну обітницю всім, хто вірою приймає від Господа дари прощення й нового життя. Та водночас псалми не намагаються приховати чи применшити труднощі та страждання, які переважають у грішному світі.

Як ми можемо отримати надію і втіху, знаючи, що навіть вірні люди, такі як псалмисти, страждали від того, що й ми?

Вівторок, 2 січня

ПІСНЯ НА БУДЬ-ЯКИЙ ЧАС

Прочитайте Псал. 3; 33:1–3; 109:6–15. Які різні грані людського досвіду відображають ці псалми?

Псалми знайомлять віруючих з усім спектром людського досвіду і свідчать, що вони можуть поклонитися Богові у будь-який час життя. Книга Псалмів містить:

(1) гімни, які прославляють Господа за Його велич і силу у творінні, Його царське правління, суд і вірність; (2) псалми подяки, які виражають глибоку вдячність людини за рясні Божі благословення; (3) стогнання, які є щирими блананнями до Господа про звільнення від нещастя; (4) псалми мудрості, які містять практичні вказівки для праведного життя; (5) царські псалми, які вказують на Христа – суверенного Царя й Визволителя Божого народу; (6) історичні псалми, які нагадують про минуле Ізраїлю і підкреслюють вірність Бога й невірність Ізраїлю, щоб навчити майбутні покоління не повторювати помилок своїх предків, а довіряти Богові й залишатися вірними Його завіту.

Поетична мова псалмів демонструє виняткову силу привертати увагу читачів. Хоч деякі із цих поетичних прийомів втрачаються під час перекладу, ми все ж таки можемо оцінити багато з них.

1. Паралелізм передбачає об'єднання симетрично вибудованих слів, фраз чи думок. Паралелізм допомагає зрозуміти значення відповідних елементів. Наприклад: «Благослови, душе моя, Господа і все моє єство, – святе Ім'я Його!» (Псал. 103:1). У цьому паралелізмі «душа моя» – це «все моє єство», тобто вся людина.

2. Образність використовується для сильного впливу на фізичні почуття читачів. Наприклад, Господню твердиню зображено як тінь Божих крил (Псал. 17:8).

3. Меризм виражає сукупність, цілісність за допомогою пари контрастних елементів. Наприклад, вислів «Вдень і вночі я волаю до Тебе» означає невинний плач (Псал. 88:2, курсив автора).

4. Гра слів використовується, щоб за допомогою схожого звучання слів виділити духовну вістку. Наприклад, у текстах Псал. 96:4, 5 єврейські слова *елогім* («боги») та *елілім* («ідоли») створюють гру слів, аби передати вістку про те, що боги народів тільки здаються *елогім*, «богами», але насправді просто *елілім*, «ідоли».

Нарешті слово *села* позначає коротку паузу, а також вживається для заклику зробити паузу і поміркувати над змістом певного розділу псалма або для зміни музичного супроводу (Псал. 61:5).

Середа, 3 січня

НАТХНЕННІ МОЛИТВИ

Прочитайте 2 Сам. 23:1, 2 та Римл. 8:26, 27. Що ці тексти повідомляють про молитву? _____

Псалми – це натхненні молитви і хвала ізраїльського народу, тому в них голос Бога переплітається з голосом Його дітей. Псалми передбачають динаміку яскравих взаємодій із Господом.

Псалмисти особисто звертаються до Нього: «мій Боже», «Господи», «мій Царю» (Псал. 5:3; 84:4). Вони часто благають Бога: «почуй» (5:2), «вислухай мою молитву» (39:13), «помилуй» (25:16), «дай негайно мені відповідь» (102:3) і «визволи мою душу» (6:5). Це слова людини, яка молиться Богові.

Псалми – це Боже Слово у вигляді благочестивих молитов і прославлення віруючих. Отже, псалми дарують Божим дітям моменти близького спілкування, які описав апостол Павло: «Отак і Дух допомагає нам у наших немочах, адже не знаємо, за що і як маємо молитися, але сам Дух заступається за нас невимовними зітханнями. А Той, Хто досліджує серця, знає, які бажання Духа, бо Він заступається за святих з Божої волі» (Римл. 8:26, 27).

Ісус також цитував псалми. Наприклад, у текстах Луки 20:42, 43 наведено Його слова, узяті з Псал. 110:1: «Таж сам Давид говорить у книзі Псалмів: Промовив Господь до мого Господа: Сядь праворуч Мене, поки не покладу ворогів Твоїх підніжком для Твоїх ніг!».

Хоч деякі псалми виникли внаслідок конкретних історичних подій, досвіду самих псалмистів і досвіду Ізраїлю як нації, їхня духовна глибина свідчить про різні життєві ситуації та перетинає усі культурні, релігійні, етнічні й гендерні кордони. Інакше кажучи, читаючи псалми, ви виявите, що вони виражають надію, хвалу, страх, гнів, смуток, скорботу – усе, що люди переживають у всі часи незалежно від обставин. Псалми звертаються до всіх нас мовою нашого досвіду.

Ми вже зазначали, що Ісус цитував псалми. Що це говорить нам про важливу роль псалмів у нашому досвіді віри?

Четвер, 4 січня

СВІТ ПСАЛМІВ

Прочитайте Псал. 16:8; 44:9; 46:2, 3; 47:2, 3, 8; 57:3; 62:9; 82:8; 121:7. Яке місце посідає Бог у житті псалмистів?

Світ псалмів повністю зосереджений на Богові; у молитві та прославленні псалмист прагне підкорити всі життєві ситуації Господу. Бог – суверенний Творець, Цар і Суддя всієї Землі. Він забезпечує Своїх дітей усім. Тому Йому слід довіряти в будь-який час, навіть якщо вороги Божого народу запитують: «Де твій Бог?», і коли здається, що Божий народ зазнає невдачі (Псал. 42:11). Господь – усюдисущий, незмінний, святий Бог Свого народу, який завжди бачить Його перед собою. Тож псалми передвіщають час, коли всі народи та все творіння поклонятимуться Творцеві (47:2, 9; 64:10).

Центральне місце Бога в житті породжує центральне місце поклоніння. Поклоніння, у якому були псалми, докорінно відрізнялося від поклоніння, як його нині розуміє багато людей,

оскільки поклоніння в біблійній культурі було природним і незаперечним центром життя всього суспільства. Тому все, що відбувалося в житті Божого народу, і добре, і погане, неминуче виявлялося в поклонінні. Господь чує псалмиста, де б той не був, і відповідає йому в найкращий час (3:5; 18:7; 20:7).

Псалмистові відомо, що Божа оселя розташована на Небі, але водночас Бог мешкає на Сіоні, у святилищі, серед Свого народу. Господь водночас далекий і близький, скрізь і у Своему храмі (11:4), ховається (10:2) і виявляє Себе (41:13). Ці характеристики Бога, які, здавалося б, виключають можливість одночасного існування, у псалмах зведені воедино. Псалмисти усвідомлювали, що близькість і віддаленість нероздільні в істинній сутності Бога (24:7–10), а також розуміли динаміку цієї духовної напруги. Їхнє усвідомлення Божої доброти та Його присутності серед їхніх переживань зміцнює їхню надію. Тому вони терпляче чекають втручання Господа незалежно від того, у який спосіб і коли б Він не вирішив це зробити.

Як псалми допомагають нам зрозуміти, що ми не можемо обмежити Бога лише певними аспектами нашого існування? Чи не прагнете ви в деяких сферах вашого життя тримати Господа на відстані?

П'ятниця, 5 січня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Пророки і царі» розділ «Храм та його освячення» (с. 35-50); у книзі «Вісті для молоді» розділ «Благотворний вплив музики» (с. 291, 292).

Книга Псалмів складається зі 150 псалмів, об'єднаних у п'ять книг: Книга I (псалми 1–41), Книга II (псалми 42–72), Книга III (псалми 73–89), Книга IV (псалми 90–106) і Книга V (псалми 107–150). Поділ на п'ять книг – це рання єврейська традиція, що відповідає поділу П'ятикнижжя на п'ять книг.

Книга Псалмів свідчить про деякі вже наявні збірники псалмів: про збірники Корея (псалми 42-49, 84, 85, 87, 88), про збірку синів Асафа (псалми 73-83), про пісні прочан (псалми 120–134) та «алілуйні» псалми (псалми 111-118). Текст Псал. 72:20 свідчить про меншу збірку псалмів Давида.

Тимчасом як більшість псалмів пов'язана з часом царя Давида й ранньої монархії (X століття до н. е), їхня кількість продовжувала зростати протягом наступних століть: під час розділеної монархії, Вавилонського полону й у період після полону. Цілком можливо, що єврейські книжники під керівництвом Ездри об'єднали менші збірки псалмів в одну книгу, коли працювали над організацією служінь у новому храмі.

Факт, що книжники звели воедино книгу Псалмів, не применшує її Божественного натхнення. Книжники, як і псалмисти, були вірними служителями Бога, і Він керував їхньою працею (Ездри 7:6, 10). Божественно-людську природу псалмів можна порівняти із союзом Божественного й людського у втіленому Господі Ісусі. «Але Біблія, котра містить дані Богом істини, висловлені людською мовою, свідчить про союз між Божественним і людським еством. Такий союз існував у Христа, Котрий водночас був Сином Божим і Сином Людським. Отже, як щодо Біблії, так і щодо Христа залишається правильним те, що “Слово стало плоттю і перебувало між нами”» (Е. Уайт. Велика боротьба. С. 8).

Запитання для обговорення:

1. Як ви розумієте, що псалми є Божественно-людськими молитвами й піснями? Як ця ідея допомагає нам усвідомити близькість, яку Бог бажає мати зі Своїм народом? Як ця ідея розкриває, наскільки Бог близький до людства й кожного з нас?

2. У класі розкажіть, як ви прочитали в псалмах те, що прямо стосувалося вашої ситуації. Яку втіху й надію ви знайшли тоді?

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Основний текст: Луки 24:44.

Книга Псалмів — це вершина єврейської поезії. Псалми — натхненна збірка пісень — виражають різноманітні почуття та переживання віруючих, охоплюючи період від Об'єднаного царства Ізраїлю (X ст. до н. е.) до часів після Вавилонського полону (V ст. до н. е.). Книга Псалмів містить твори різноманітних жанрів: пісні подяки, пісні прославлення, сповіді, молитви про визволення, гімни про захист, прокляття, роздуми про діла Творця тощо. У цих уроках Суботньої школи авторка намагалася відобразити це розмаїття.

Теми уроку:

1. Історичне тло книги Псалмів.
2. Жанри та категорії пісень у збірнику.
3. Біблійне керівництво для богослужіння.

Також ми розширимо наше дослідження книги Псалмів, розглянувши такі питання: (а) структура псалмів; (б) літературні прийоми, які використовували псалмисти для вираження своїх емоцій; (в) чіткий поділ на окремі книги.

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

Добре структурована «Збірка церковних пісень»

Книга Псалмів являє собою збірку пісень, складену в V ст. до н. е. Найімовірніше, цю збірку упорядкували Ездра та його колеги-писарі.

Книга Псалмів поділена на п'ять менших частин, що свідчить про намір упорядників систематизувати пісні як у хронологічному, так і в історичному планах (див. Таблицю нижче):

КНИГА	РОЗДІЛИ/ ПСАЛМИ	ТЕМА	ЗМІСТ
I	1–40	Конфлікт між Давидом і Саулом	Голосіння псалмистів. У більшості псалмів цього розділу згадуються суб'єкти, що протистоять автору й позначені як «мої вороги». Ключові псалми – 1, 2, 24.
II	42–71	Царювання Давида	Багато псалмів цього розділу також містять згадки про ворогів. Ключові псалми – 45, 48, 51, 54–64.
III	73–89	Ассирійська криза в VIII ст. до н. е	Збірки від синів Асафа та Корея. Ключові псалми – 73, 78.
IV	90–106	Богословська оцінка після руйнування Єрусалима 586 р. до н. е.	Збірка псалмів прославлення: 95–100. Ключові псалми – 90, 103–105.
V	107–150	Прославлення та роздуми після Вавилонського полону: нова ера	«Алілуйна» збірка: 111–117; 146–150; паломництво: 120–134. Ключові псалми – 107, 110, 119.

Сьогодні наша Церква має власні збірки пісень для богослужінь. Якщо ви подивитесь зміст наприкінці будь-якого такого збірника, то виявите, що гімни розподілені за темами. Книга Псалмів має аналогічну структуру, хоч вона хронологічна, а не тематична.

Господу приємно, коли ми заздалегідь продумуємо заходи та засоби, призначені для використання в поклонінні Його Імені. Ми повинні прагнути пропонувати Йому від себе лише найкраще. Цей принцип актуальний не тільки для оформлення нашого богослужіння, а й для його планування й організації. Незважаючи на сучасні ідеї та популярні тенденції до більш вільного стилю поклоніння, книга Псалмів показує, що ми маємо бути організованими та відповідальними в нашому поклонінні Богові.

Водночас порядок та організація в жодному разі не виключають різноманітності, на наших богослужіннях має бути і те, й інше. Посприяє нам у цих зусиллях розгляд розподілу псалмів, про який ішлося вище. Почнемо з такої примітки: кожен із п'яти розділів книги Псалмів закінчується псалмом славослів'я, або прославленням Бога, а саме: Псал. 40; 71; 89; 106; 150.

Псалом 1 присвячений темі Тори, а псалом 2 — Царству Месії; обидві ці теми є основними у книзі Псалмів. Деякі біблійні мислителі вважають, що два цих псалми є вступом до всієї книги.

Також зазначимо, що деякі ключові псалми (див. Псал. 2; 73; 89) займають дуже специфічні та помітні позиції в книзі Псалмів. Багато богословів вважає псалом 89 центром усієї книги, оскільки в ньому зроблено акцент на перенесенні надії Ізраїлю на Господа після краху царства Давида.

П'ятий розділ книги Псалмів, який включає і останні шість псалмів, зосереджений на прославленні. Вони починаються зі слів «Хваліте Господа!» або «Алілуйя» як заголовка і закінчуються тією самою фразою. Ці псалми рясніють палким вираженням хвали, а саме: прославлення Бога як акт поклоніння (див. Псал. 146:1, 2; 147:1; 148:1–5, 7, 13, 14; 149:3, 6; 150); спів Господу (див. Псал. 146 (147):7; 149:1); «блаженство» в Господі (див. Псал. 146:5); радість Царю Сіону (див. Псал. 149:2); торжество у славі (див. Псал. 149:5).

Який величезний привілей для нас — систематизувати пісні, які ми використовуємо у прославленні Бога! Наше аранжування пісень має свідчити про намір поклонятися Господу і звеличувати Його благодать.

Гарно оформлена книга Псалмів

Уважне дослідження кожного псалма відкриє його унікальну красу. Псалмисти використовували різноманітні літературні прийоми для створення своєї піднесеної поезії. Серед використаних художніх засобів є такі: порівняння й антропоморфізми. Порівняння — це художній засіб, у якому безпосередньо порівнюються дві несхожі речі за допомогою слів «подібно» або

«як» (див. Псал. 1:3). Антропоморфізм — перенесення ознак і властивостей людини на істот чи речі, зокрема Божество (див. Псал. 18:9–11).

Псалмисти також використовували літературні прийоми або засоби, пов'язані із заміною, такі як метонімія — перенесення значення одного предмета на інший на основі суміжності, тобто тісного зв'язку (див. Псал. 2:5); синекдоха — різновид метонімії, коли частина використовується для позначення цілого чи ціле — для позначення частини, або часткове — для позначення загального чи загальне — для позначення часткового (див. Псал. 44:7); а також прокляття (див. Псал. 109:8). Псалмисти застосовували акровірш (див. Псал. 119) — поетичну форму, у якій перші літери початкових слів кожного рядка, узяті по порядку, утворюють слово або фразу. Також зустрічаємо анафору, тобто повторення слова/слів на початку двох чи більше строф вірша чи куплетів пісні (див. Псал. 136). До того ж ми помічаємо фігури, що передбачають пропуск або замовчування, такі як еліпсис — раптовий перехід від однієї теми до іншої (див. Псал. 21:9); апосіопеза — незавершене, обірване висловлення, що передає емоційний стан мовця, наче він нездатний або не бажає продовжувати (див. Псал. 6:4); еротеза — використання риторичного запитання, яке застосовується виключно для створення ефекту, а також для обґрунтування ствердження або заперечення і не призначене для отримання відповіді (див. Псал. 106:2) тощо.

Усі ці художні засоби та різні інші літературні прийоми, які використали автори книги Псалмів, демонструють літературну складність та надзвичайну майстерність.

Типи псалмів

Загальна класифікація псалмів представлена в уроці за вівторок. Далі слідує більш докладна систематизація пісень книги Псалмів, хоч, безумовно, можна знайти й інші прийнятні класифікації:

1. Пісні

- Загальні пісні: 8, 29, 33, 100, 103, 104, 111, 113, 114, 117, 135, 136, 145–150.

- Історичні пісні: 78, 105.
- Пісні Сіону: 46, 48, 76, 87, 122.
- Царські пісні: 47, 93, 96–99.

2. Плачі

- Особисті плачі: 3, 5, 6, 7, 12, 13, 17, 22, 25, 26, 28, 31, 35, 36, 38, 39, 43, 51, 54, 55–57, 59, 61, 63, 64, 69–71, 86, 88, 102, 109, 120, 130, 140–143.
- Колективні плачі: 44, 60, 74, 77, 79, 80, 82, 83, 85, 90, 94, 106, 108, 123, 126, 137.

3. Інші форми

- Царські псалми: 2, 18, 20, 21, 45, 72, 89, 101, 110, 132, 144.
- Особисті подяки: 9, 30, 32, 34, 40, 41, 92, 107, 116, 138.
- Подяки громади: 65–68, 118, 124.
- Особисті псалми про надію: 4, 10, 16, 23, 27, 62, 84, 91, 121, 131.
- Псалми громади про надію: 115, 125, 129.
- Богослужіння: 15, 24, 134.
- Пророчі настанови: 14, 50, 53, 58, 75, 82, 96.
- Повчальні псалми: 1, 19, 37, 49, 73, 112, 119, 127, 128, 139.

Структура цього списку показує, що псалми – це особисті й загальні пісні. Сьогодні в західній культурі акцент робиться на особистості. Однак єврейська свідомість була зосереджена на – це особисті й загальні пісні відчутті спільності – елементі, який ми, християни, не можемо дозволити собі забувати сьогодні, особливо з погляду на те, що ми як Церква є глобальною спільнотою з всесвітньою місією.

Наведений вище список дає нам уявлення про те, що тут містяться псалми, призначені для різноманітних випадків життя: пісні для загального й особистого поклоніння, духовні пісні для царських заходів, пісні для паломництва до святого міста та пісні для різних частин богослужіння. Для біблійних письменників поклоніння не є суто храмовим дійством. Поклоніння – це спосіб життя.

«Збірки» у книзі Псалмів

Урок цього тижня присвячений збіркам пісень для особливих випадків, таким як: «Пісні сходження» (див. Псал. 120–134)

і «Єгипетський галель» (див. Псал. 113–118). Роки досліджень виявили більше зв'язків між різними псалмами. Один такий зв'язок простежується в псалмах з 15 по 24 (див. W. Brown. «“Here Comes the Sun!” The Metaphorical Theology of Psalms 15–24». *The Composition of the Book of Psalms*. Leuven, 2010. P. 260). Це можна подати у вигляді такої хіастичної структури:

- А. Псалом 15 (Спів під час входу до святилища)
- Б. Псалом 16 (Пісня про надію)
- В. Псалом 17 (Молитва про допомогу)
- Г. Псалом 18 (Царська пісня)
- Д. Псалом 19 (ВІДКРИТТЯ: творіння і Тора)
- Г. Псалми 20, 21 (Царські пісні)
- В. Псалом 22 (Молитва про допомогу)
- Б. Псалом 23 (Пісня про надію)
- А. Псалом 24 (Спів під час входу до святилища)

Хіазм — це розширений паралелізм (див. матеріал уроку за вівторок про термін «паралелізм»). За аналогією хіазм подібний до відображення обличчя людини в дзеркалі, де друга частина (тобто відображення) — це повторення ідей першої частини (тобто обличчя), але у зворотному порядку. Зазвичай центр хіазму свідчить про основну ідею паралелізму. Як видно з хіастичної структури, сформованої псалмами 15–24, ідея полягає в тому, щоб звеличити одкровення Бога через Його творіння та Слово. Ця хіастична структура обрамлена двома псалмами, пов'язаними зі святилищем, обидва з яких починаються з однакових запитань (див. Псал. 15:1 пор. з Псал. 24:3).

Цей хіазм свідчить про те, що укладачі книги Псалмів старанно працювали над її структурою та викладом. Зрозуміло, що саме Святий Дух надихнув упорядників сформувати таку композицію.

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

У псалмах ми знаходимо широкий спектр емоцій, що охоплюють усю гаму людського досвіду — від піднесеного благоговіння до глибокого смутку. Хоч псалми були написані понад 25 століть тому, вони виходять за межі часу свого написання і сьогодні залишаються для нас актуальними. Цього кварталу спонукайте членів класу молитися, використовуючи ці пісні та

НАВЧИ НАС МОЛИТИСЯ

Біблійні тексти для дослідження:

Псал. 105:5; Колос. 3:16; Якова 5:13; Псал. 44; 22; 13; 60:1-7.

Пам'ятний вірш:

«І сталося, що Ісус молився в одному місці, а коли закінчив, то один з Його учнів сказав Йому: Господи, навчи нас молитися, як і Іван навчив своїх учнів» (Луки 11:1).

Серед деяких християн домінує думка, що лише не завчена молитва є справжньою. Однак учні Ісуса отримали велику нагороду, коли попросили Господа навчити їх молитися. Бог помістив збірку молитов – псалми – у серце Біблії для того, щоб не тільки показати нам, як молився Божий народ у давнину, а й навчити нас, як ми можемо молитися сьогодні.

З найдавніших часів псалми формували молитви Божого народу, зокрема й молитви Ісуса (1 Хронік 16:7, 9; Неем. 12:8; Матв. 27:46; Ефес. 5:19). Цього тижня ми розглянемо роль псалмів для Божого народу у їхній життєвій подорожі та зростанні у їхніх взаєминах з Богом. Ми повинні пам'ятати, що псалми – це молитви, безцінні не лише завдяки їхнім богословським ідеям, а й завдяки потенціалу збагатити і перетворити наші особисті й загальні молитви.

Молитва на підставі псалмів допомогла багатьом віруючим налагодити й підтримувати регулярне повноцінне молитовне життя.

Цього тижня ми продовжимо розглядати псалми, особливо в контексті життєвих обставин, коли не все гаразд.

ВИКОРИСТОВУЙТЕ ПСАЛМИ В МОЛИТВІ

Прочитайте Псал. 105:5; Колос. 3:16; Якова 5:13. Яке місце посідають псалми в досвіді поклоніння віруючого?

Простий спосіб впровадити псалми в повсякденне життя – щодня присвячувати час читанню одного псалма, починаючи з першого і далі. Інший спосіб – читати псалми, які відповідають вашій нинішній ситуації, якою б вона не була: є псалми плачу, колективної скорботи, подяки, покаяння, історичні, паломницькі, пісні, псалми мудрості (прагнення до Божої мудрості й керівництва), а також псалми, що виражають гнів і лють. Протягом цього кварталу ми розглянемо багато з них і дослідимо ці псалми у їхньому історичному контексті.

Як же нам читати псалми?

Спочатку прочитайте псалом, просто розмірковуючи над ним, а потім помоліться. Роздуми над псалмом включають осмислення його аспектів: манери звернення псалмиста до Бога, причин молитви. Подумайте, як ваша ситуація співвідноситься з досвідом псалмиста і як псалом може допомогти вам виразити ваш досвід. Ви будете вражені, виявляючи, як часто ваші переживання перегукуються з прочитаним.

Якщо у псалмі щось бентежить вас, подумайте про те, наприклад, чи перетворює він ваші нинішні помилкові надії щодо того, із чим ви зіткнулися. Розміркуйте над вісткою псалма у світлі особистості Христа, Його діянь для спасіння людства й довгострокової надії, яку вони пропонують. Усі біблійні вістки завжди корисно розглядати у світлі Христа і Його хреста.

Шукайте запропоновані псалмом нові мотиви для молитви, розміркуйте про їхню важливість для вас, вашої церкви та світу. Попросіть Бога закарбувати Його Слово у вашому серці й розумі. Якщо псалом відповідає ситуації когось із ваших знайомих, заступайтеся в молитві за цю людину. Псалми охоплюють безліч аспектів життя, тому ми можемо збагатитися духовно, читаючи та приймаючи у своє серце їхню вістку.

Що означає вислів: «Слово Христове нехай перебуває у вас щедро» (Колос. 3:16)? Чому читання Біблії є першим і найважливішим кроком на шляху до такого досвіду?

Понеділок, 8 січня

ВІРТЕ У СКРУТНІ ЧАСИ

Усі християни пережили часи відчаю та страждань, коли запитували, чому Господь допускає нещастя у їхньому житті. Через такі досвіди пройшли й самі псалмисти. Завдяки Божественному натхненню вони відобразили свої переживання в псалмах.

Прочитайте Псал. 44. Що він повідомляє нам і чому є важливим для віруючих у всі часи? _____

Вибірковий підхід до пісень у церковних богослужіннях часто відображає особливі настрої та слова, виражені в наших загальних молитвах. Така обмеженість може бути ознакою нашого занепокоєння похмурими реаліями життя. Коли нас спіткає страждання, іноді ми думаємо, що Бог чинить з нами несправедливо, однак вважаємо недоречним висловлювати свої думки на богослужінні або навіть в особистій молитві.

Це небажання може призвести до того, що ми втратимо суть поклоніння. Нездатність чесно й відкрито виразити почуття і погляди перед Богом у молитві часто залишає нас у рабстві власних емоцій. Це також позбавляє нас упевненості й віри в наближенні до Бога. Молитва на підставі псалмів дає впевненість у тому, що, коли ми молимося й поклоняємося, Бог не очікує від нас осуду чи заперечення наших переживань.

Псалом 44, наприклад, може допомогти тим, хто молиться, вільно й правильно озвучити свій досвід незаслужених страждань. Молитва на підставі псалмів допомагає людям відчуття свободу в молитві. Псалми дають нам слова, які ми не можемо ні знайти, ні наважитися промовити. «Наше серце не відвернулось, і наші стопи не зійшли з Твоєї дороги, хоча Ти нас упокорив у місцевості шакалів і вкрив нас тінню смерті» (Псал. 44:19, 20).

Зверніть увагу, як починається псалом 44. Псалмист говорить про те, як у минулому Господь звершив великі діла для

Свого народу. У такий спосіб автор висловлює свою надію на Бога, а не на свій лук (вірш 7).

Незважаючи на це, нещастя все ще трапляються в житті Божого народу. Перелік сумних подій і бід довгий і болісний. Однак навіть серед усього цього псалмист благає Бога про спасіння: «Визволи нас заради Свого милосердя» (вірш 27). Тобто навіть серед лиха він вірить у Бога та Його любов.

Як усвідомлення того, що в минулому присутність Бога відчувалася реально, може допомогти нам подолати ті труднощі, які змушують нас думати, що Господь далеко?

Вівторок, 9 січня

ПСАЛОМ РОЗПАЧУ

Молитва на підставі псалмів дозволяє тому, хто молиться, не лише вільно висловлювати свої думки. Псалми ніби здійснюють нагляд за його переживаннями відповідно до Божих стандартів і роблять їх стерпними, даруючи надію та впевненість у Божій присутності.

Прочитайте псалом 22. Що ми можемо дізнатися із цього псалма про довіру Богові серед великих страждань?

Слова плачу в тексті Псал. 22:2 можуть допомогти людям, які страждають, виразити своє горе і почуття самотності: «Боже Мій, Боже Мій! Чому Ти Мене покинув? Далекі від мого спасіння слова мого голосіння».

Ці слова, безумовно, відомі християнам, оскільки Сам Ісус промовив їх на хресті. Це свідчить про те, яке важливе місце в досвіді Христа посідали псалми (див. Матв. 27:46).

Однак навіть серед страждань і випробувань звучать такі слова: «Сповідатиму Твоє Ім'я моїм братам, посеред зібрання величатиму Тебе» (Псал. 22:23). Хоч ці конкретні почуття можуть не відповідати нинішній дилемі псалмиста, він усе ж таки виражав свою віру в Бога і заявляв: незважаючи ні на що, славитиму Господа.

Даючи нам слова для молитви, псалми навчають нас дивитися за межі нашої ситуації та вірою бачити той час, коли завдяки Божій благодаті наше життя буде відновлене.

Отже, молитва на підставі псалмів відкриває віруючим нові духовні горизонти. Псалми дозволяють тим, хто молиться, виражати свої почуття й розуміння, однак ці віруючі не залишаються там, де перебувають. Господь через псалми спонукає Своїх дітей відмовитися від їхнього тягаря болю, розчарування, гніву, розпачу і довіритися Йому, якими б не були їхні обставини.

Перехід від плачу до хвали в багатьох псалмах вказує на духовне перетворення, яке переживають віруючі, одержуючи Божественну благодать і втіху в молитві.

Як ми можемо навчитися бачити далі за наші випробування і вірити в Божу доброту за будь-яких обставин?

Середа, 10 січня

ВІД РОЗПАЧУ ДО НАДІЇ

Усі ми, мабуть, переживали моменти, коли Бог здавався дуже далеким від нас. Хто іноді не замислювався: «Як таке могло статися?»

Псалмисти, такі самі люди, як і всі ми, безперечно, стикалися з такими переживаннями. Хоч іноді саме наші гріхи призводять до випробувань, проте часом вони здаються несправедливими, і ми вважаємо, що не заслужили їх. Хто не переживав такого?

Прочитайте Псал. 13. Які два основних настрої ви можете виділити в цьому псалмі? Як ви вважаєте, яке рішення радикально змінило світогляд псалмиста?

«Доки, Господи, Ти зовсім не звертатимеш на мене уваги? Доки відвертатимеш Своє обличчя від мене?» (Псал. 13:2). Кому невідомі такі почуття? Однак чи забуває Бог кого-небудь із нас?

Псалом 13 показує, як уникнути ще однієї поширеної помилки: під час молитви зосереджуватися на собі й на своїх проблемах. Цей псалом може перетворити нашу молитву, спонукаючи нас знову підтвердити вірність і незмінне ставлення Бога до Свого народу.

Хоч цей псалом і починається з голосінь і скарг, цим він не закінчується. І це вирішальний момент.

Псалом 13 заохочує нас до усвідомленого вибору – довіритися викупній силі Господа (вірш 6), щоб страх і тривога (вірші 1-5) поступово поступилися місцем Божому спасінню і ми відчули зміну від скорботи до прославлення, від розпачу до надії (вірш 6).

Проте просте повторення слів псалмів лише з поверховим розумінням їхнього значення не сприятиме справжньому перетворенню. Молячись на підставі псалмів, ми повинні шукати Святого Духа, щоб Він наділив нас здатністю чинити так, як того вимагає псалом. Псалми – це Боже Слово, за допомогою якого характери й учинки віруючих перетворюються, а не просто декларуються. З Божої милості обітниця псалмів виконуються в житті віруючих. Це означає, що ми дозволяємо Божому Слову перетворювати нас згідно з Божою волею та об'єднувати нас із Христом. Він досконало продемонстрував Божу волю і, як утілений Божий Син, також молився на підставі псалмів.

Як ваші випробування можуть наблизити вас до Бога? Чому, якщо ви не будете обережні, вони можуть віддалити вас від Нього?

Четвер, 11 січня

О, ВІДНОВИ НАС ЗНОВУ!

Прочитайте Псал. 60:1–7. Як ви думаєте, коли цей псалом був би слухною молитвою? Як ми можемо отримати користь із псалмів плачу навіть у радісні періоди життя?

Псалми скорботи ми зазвичай розуміємо як молитви людей, які переживають важкі моменти: фізичні, психологічні чи духовні. Однак це не означає, що ми повинні уникати таких псалмів у добрі часи. Іноді може бути невідповідність між словами псалма й нинішніми переживаннями віруючого. Проте псалми плачу можуть принести користь віруючим, які не перебувають у тяжкому становищі.

По-перше, вони можуть допомогти нам краще усвідомити, що страждання є частиною людського досвіду і що вони трапляються в житті як праведних, так і безбожних. Псалми

запевняють нас: Бог усе контролює, наділяючи силою і впевненістю у скрутні часи. У псалмі 60 навіть серед лиха («Ти трусонув землю», вірш 4) псалмист показує свою головну надію на Боже спасіння.

По-друге, псалми плачу навчають нас співчуття до страждальців. Виражаючи своє щастя і вдячність Богові, особливо публічно, ми повинні пам'ятати про тих, хто перебуває у менш сприятливому становищі. У нас усе може бути добре, але хто не знає знедолених людей, які оточують нас усюди? Молитва на підставі таких псалмів може допомогти нам не забувати про таких страждальців. Псалми повинні викликати в нас співчуття і бажання служити тим, хто страждає, як це робив Ісус.

«Наш світ – величезний лепрозорій, але Христос прийшов зціляти хворих, проповідувати визволення бранцям сатани. Він був сповнений здоров'я та сили і дарував Своє життя хворим, страждальцям, одержимим бісами. Він не відвертався ні від кого, хто приходив до Нього, щоб отримати Його цілющу силу. Він знав, що ті, хто благав Його про допомогу, самі накликали на себе недугу, але ніколи не відмовляв їм у зціленні. І коли благодать Христа торкалася цих бідних душ, вони усвідомлювали свою гріховність і часто зцілювалися від духовної хвороби так само, як і від фізичної. Євангеліє, як і раніше, має ту саму силу, то чому ж ми сьогодні не бачимо подібних результатів?» (Е. Уайт. Служіння благодійності. С. 24, 25).

Чи знаєте ви людину, яка потребує не тільки ваших молитов, а й вашого дбайливого дотику?

П'ятниця, 12 січня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте Псал. 42:9 і розділ «Поезія та пісня» (с. 159–168) у книзі Е. Уайт «Виховання та освіта». Як пов'язані молитва та пісня згідно із цими богонатхненними текстами?

Еллен Уайт представляє псалми покаяння Давида (наприклад, псалом 51) як мову його душі й молитви; ці псалми ілюструють природу справжнього смутку через гріх (див. Дорога до Христа. С. 24, 25). Вісниця Господня закликає віруючих вивчати напам'ять тексти з псалмів як засіб зміцнення відчуття

присутності Бога у їхньому житті. Зіткнувшись зі спокусою і гнітючим страхом, Божі діти, за словами Еллен Уайт, повинні наслідувати приклад Ісуса, Який підносив свій голос у псалмах. Вона також зазначає: «Як часто слова святої пісні розпечатують у душі джерела каяття, віри, надії, любові, радості!.. Багато пісень фактично є молитвами» (Виховання та освіта. С. 162, 168).

Молячись і співаючи псалми, ми переймаємо стійкість, сміливість, мужність і надію псалмистів. Вони спонукають нас продовжувати свій духовний шлях і втішають тим, що ми не самотні. Інші люди, як і ми, пройшли через похмурі часи і завдяки Божій благодаті здобули перемогу. Водночас псалми відкривають нам відблиски палкого заступництва Христа за нас, оскільки Він завжди живий, щоб заступатися за нас (Євр. 7:25).

Включення псалмів у молитву й поклоніння доносить до громади віруючих увесь спектр людського досвіду і навчає їх брати участь у різних аспектах досвіду поклоніння. Псалми – це Божественно-людські молитви й гімни. Тому постійне включення псалмів у богослужіння поміщає громаду віруючих в епіцентр Божої волі й могутньої благодаті, яка зціляє.

Запитання для обговорення:

1. Чому спонтанна молитва – це не єдиний спосіб молитися? Яку користь для нашого молитовного життя ми можемо отримати з псалмів – біблійних молитов?

2. Як псалми можуть збагатити наш досвід загальної молитви? Обговоріть деякі практичні способи, за допомогою яких ваша місцева церква може сприяти використанню псалмів у своїх богослужіннях.

3. Що псалми відкривають про складність людського життя віри і про силу Божої благодаті, яка зціляє?

роблячи їх особистими молитвами.

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Основний текст: Луки 11:1.

Цього тижня ми розмірковуватимемо про відчай, виражений псалмистом у важкі часи, і розглянемо чотири пісні з книги Псалмів, які наочно навчають нас, як молитися в повсякденній боротьбі. Це псалми 44, 22, 13, 60.

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

Псалом 44

Чесність і прямота псалмистів у їхніх проханнях до ЯГВЕ можуть здивувати і навіть шокувати нас. Переважно ми схильні уникати такого рівня сміливості, коли звертаємося до нашого Творця.

Сини Корея не такі. Проаналізуймо уроки, які можемо засвоїти з їхньої сміливої молитви в псалмі 44:

1. Сини Корея покладають надію на Бога (вірші 5–9) незалежно від того, з якими приниженнями стикаються, оскільки вони пам'ятають вчинені заради них діла ЯГВЕ (вірші 2–4). У їхніх скаргах не переважають образи та зустрічні звинувачення на адресу Господа. Радше їхня молитва ґрунтується на істинній вірі в Його силу та милість.

2. Вони заявляють, що Господь залишив їх на милість ворогів (вірші 10–17). Чи можемо ми виразити такі самі почуття до нашого Творця, не втрачаючи віри?

3. Сини Корея підтверджують, що не забули свого Бога (вірш 18). Вони були вірні й визнають, що не можуть зрадити

Господа (вірші 18–23).

4. Ця пісня закінчується гучними закликами до Бога діяти заради їхнього блага: «прокинься», «підіймись», «визволи» (вірші 24–27). Отже, вони благають про визволення.

Псалом закінчується без чіткої відповіді від Господа. Його мовчання є нагадуванням про те, що з цього боку вічності ми не завжди отримуємо бажану відповідь з Небес. Однак ми не повинні дозволяти сум'яттю захлеснути нас або призвести до згасання нашої віри.

Псалом 22

Цей псалом складений так само, що й 44-й, хоч необхідно зазначити, що 22-й псалом — це особисте прохання. Автор псалма — цар Давид. Згідно з дискусією, пов'язаною з історичним контекстом цього псалма, ми вважаємо, що він, імовірно, був написаний, коли Давид зазнавав переслідувань з боку Саула або під час його смутку через повстання його сина Авесалома.

Хоч би яким було історичне походження цієї пісні, безсумнівно, що це месіанський псалом. У Новому Завіті він цитується кілька разів у контексті страждань Ісуса під час суду над Ним, тортур та розп'яття:

- «Боже мій, Боже мій, чому Ти Мене покинув?» (див. Марка 15:34; Матв. 27:46) — це пряма цитата з Псал. 22:2.
- Текст Псал. 22:8 зображує Ісуса на хресті та Його на-смішників (див. Марка 15:29; Матв. 27:39, 40).
- Вірш Псал. 22:17 («Пробили Мої руки й ноги») — прямий натяк на те, що Ісус був прибитий до хреста, хоч цей вірш не цитується в Євангеліях.
- Тексти Марка 15:24 та Матв. 27:35 посилаються на Псал. 22:19.
- Уривок Псал. 22:13–16 також можна без жодних вагань застосувати до переживань Ісуса. Вірш 18 описує стан нашого Спасителя на хресті: «Я можу перерахувати всі Мої кості, а вони дивляться, спостерігаючи за Мною».

У контексті вивчення нашого уроку втішає думка про те, що Творець Усесвіту, перебуваючи в людському тілі, пережив

такий ступінь страждання, який нескінченно перевершує будь-які муки чи випробування будь-якої людини. Очевидно, наш Господь згадав 22-й псалом тієї фатальної п'ятниці Своєї кончини і зі сльозами на очах молився словами цього псалма. Ми також можемо зробити ці слова власними під час випробувань.

Як надихає те, що Сам Ісус тужив у Своїх стражданнях і виражав цей біль Небесному Отцю. У такому вияві відвертості немає гріха. У Гетсиманському саду Ісус навіть просив: «Отче Мій, якщо можливо, нехай Мене обмине ця чаша», нагадуючи нам, що щире висловлення в молитві наших почуттів і слабкостей ніколи не ображає слух Господа. Виливши почуття Свого серця Отцеві, Ісус завершив молитву повною покірністю Його волі: «Однак не як Я хочу, а як Ти» (Матв. 26:39).

Так само псалом 22 виражає таку саму досконалу довіру і покірність волі Отця. Цей псалом, як і багато інших, закінчується словами про визволення (вірші 21–23) і хвалою (вірші 24–27). Він завершується вшануванням милостей Господа (вірші 28–32), охоплюючи за своєю емоційною широтою весь спектр почуттів від прірви болю та страждань до апогею радості та благословення. Так само і наші молитви мають прагнути таких славних висот.

Псалом 13

Щоб виразити відчай серед страждань та випробувань, автори книги Псалмів ставлять два запитання. Перше запитання — «Чому?» [евр. *лама*]. Його використовує співрозмовник, який бажає зрозуміти дії Бога у важких обставинах, коли здається, що (1) Господь нічого не робить для спасіння Свого послідовника (див. Псал. 10:1; 44:24); (2) Бог залишив страждальця (див. Псал. 22:2; 42:10; 44:25); (3) Господь відкинув його (див. Псал. 42:4; 74:1). По суті, це запитання вживається, щоб зрозуміти причину дії (або бездіяльності) Бога.

Друге запитання, яке використовують псалмисти, — «Доки?» (див. Псал. 13:2, 3; 35:17; 74:10; 79:5; 80:5; 89:47; 90:13; 94:3). «Доки?» у своєму намірі зовсім не схоже на «Чому?». У часи страждань своїм «Доки?» людина не висловлює міркування про Божу бездіяльність, а, навпаки, відображає впевненість

у тому, що в Господа завжди все під контролем. До того ж це запитання не звернене до Бога з проханням помститися джерелу болю та смутку людини. Це слово просто озвучує бажання дізнатися, скільки ще терпіння вимагатиме Бог від віруючого. Ба більше, своїм «Доки?» віруючий висловлює прохання до Господа діяти. Воно також відображає духовну втому, яку ми переживаємо у безперервних стражданнях, і бажання, щоб вони завершилися. Разом із псалмистом ми також можемо запитати Господа в наших молитвах: «Доки?».

Так само можемо благати Його про втручання і милість. Таке прохання називається «скаргою віри».

Після своїх болісних нарікань Давид переходить до прохання. Цей перехід демонструє важливий принцип наших молитов: ми не повинні тупцювати на місці чи грузнути у своєму жалі. Навпаки, нам слід з вірою рухатися вперед: «Зглянься і вислухай мене, Господи, Боже мій! Просвіти мої очі» (Псал. 13:4). Дуже часто нам справді необхідне запевнення, що Творець з нами.

Ця пісня, як і псалмом 22, закінчується словами надії (вірш 6). Проте ці слова — більше, ніж просто заява про віру. У часи негараздів псалмист виражає радість та впевненість (вірш 6). Його проблеми ще не закінчилися, але він вірить, що вони будуть розв'язані, і покладається на Боже провидіння, Його підтримку. Такі довіра і віра гідні наслідування: ми також повинні довіряти Богові, вірити в Його силу і чекати на виконання Його обітниць. У заключній строфі псалмист використовує три дієслова: «покласти надію», «радіти» і «заспівати». Як ми можемо радіти чи співати у скрутні часи? Це можливо, коли «покладаємося» на Божу «милість», бо Він «учинив ... добро» нам (вірш 6).

Псалом 60

Вихідні дані псалма 60 відкривають нам історичний контекст, у якому було написано цю пісню. Як правило, автори книги Псалмів не надають такої інформації. Проте вона містить корисний матеріал, що допомагає зрозуміти походження пісні.

Псалом 60 стосується подій, описаних у 2 Сам. 8:1–14. Тоді Давид став царем усього Ізраїлю (див. 2 Сам. 5:1–5)

і зробив Єрусалим столицею своєї держави (див. 2 Сам. 5:6–10). Пророк Натан передав завіт від Бога новому цареві (див. 2Цар. 7). Давид висловив готовність стати одержувачем (реципієнтом) виконання обітниць, наданих Аврааму, а саме, що його нащадки успадкують землю «від ріки Єгипту, до великої ріки Євфрат» (Бут. 15:18). Після перших перемог над филистимлянами та Моавом (див. 2 Сам. 5:17–25; 8:1, 2), як ізраїльський цар, Давид зіткнувся з новою військовою загрозою з боку арамеїв. Він воював проти Гададезера, царя Цови, після битви з яким повернувся переможцем, убивши 18000 сирійців у Солянній Долині. До того ж Давид «поставив в Едомі військові залоги. Такі залоги були розміщені по всьому Едому, й усі едомці були підвладними Давида. І Господь охороняв Давида в усіх його походах» (2 Сам. 8:14).

Псалми — це не філософські роздуми людей про далеке божество. Ці пісні сформовані реальними проблемами, з якими доводиться стикатися людині у повсякденному житті (пор. 2 Сам. 8 з Псал. 60:10). Давид написав псалом у ті страшні часи, коли Ізраїль воював з могутніми ворогами. Незважаючи на жадливу протидію (вірші 3–5), він з вірою сказав: «А для тих, котрі Тебе шанують, Ти підняв знамено, щоб утекли від лука» (вірш 6).

У псалмі 60 ми бачимо, що Бог перебуває зі Своім народом (вірші 8–10). Тому Давид просить про Божу присутність у найважчі хвилини свого життя (вірші 11–13). Наслідуючи таку тональність, псалом закінчується не на песимістичній ноті, не роздумом про непроглядний шлях попереду, а твердою впевненістю в перемозі Господа: «Лише з Богом наша сила, — Він потопче наших ворогів» (вірш 14). Коли ми стикаємося з непереборними труднощами та протидією, найкращий спосіб впоратися з ними — устати з колін сповненими віри в те, що Бог дасть нам силу звершити великі діла для Нього.

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

Дослідження цих чотирьох пісень — псалмів 44, 22, 13, 60 — навчає нас, як молитися в часи лиха. Ми дізналися про необ-

хідність чесно розповідати Господу в молитві про свої труднощі, невдачі та розчарування. Ми можемо з упевненістю приносити свої скарги і смуток Творцеві, діючи з вірою і сподіваючись, що наші молитви почуті.

Запропонуйте членам класу висловити Богові свої печалі. Попросіть їх поділитися з присутніми новими ідеями щодо молитви, які виклав їм вивчений урок. Якщо можливо, нехай охочі поділяться за прикладом псалмистів досвідами зі свого молитовного життя, які зміцнили їхню віру і надали сил. Пам'ятайте: книга Псалмів — це не просто збірка прекрасних віршів, це запрошення виконувати Божу волю!

ГОСПОДЬ ЦАРЮЄ

Біблійні тексти для дослідження:

Псал. 8; 100; 97; 75; 105:7–10; 25:10; Гал. 3:26–29.

Пам'ятний вірш:

«Господь царює. Він зодягнений у велич, – Господь зодягнений і підперезаний всемогутністю. Тому Всесвіт стоїть твердо й не захитається» (Псал. 93:1).

Псалми непохитно підтримують віру в Боже царювання. Господь створив і підтримує все. Він суверенний Цар у Всесвіті, Який править справедливо та праведно. Його закони й постанови добрі й оживляють тих, хто їх дотримується. Господь – справедливий Суддя, Який дбає про те, щоб світ залишався добре впорядкованим; і Він здійснює це, винагороджуючи праведних і караючи безбожних.

Божий завіт з Ізраїлем відіграє особливу роль у підтриманні безпеки світу, оскільки він передвіщає Господнє спасіння. Бог прийняв Ізраїль як Своє дорогецінне володіння, обравши його з усіх народів і зробивши Своїм народом. Господь вірний Своему завіту і продовжує піклуватися про Своїх дітей, незважаючи на їхню невірність, а іноді й непокору.

Отже, суверенне правління Господа робить світ стабільним і безпечним. Псалмисти бажають, щоб читач зрозумів цю важливу істину. Використовуючи такий світогляд як свій маяк, псалмисти прагнуть досягти успіху й віддано служити Богові.

ГОСПОДЬ СТВОРИВ НАС

Прочитайте Псал. 8 і 100. Як у них зображено Бога і людей? Що ці псалми повідомляють про Божий характер?

У псалмах творіння відіграє вирішальну роль для підтримання верховної влади Господа. Небеса, «твориво Його рук», проголошують Його славу й силу (Псал. 19:1–5; 97:6). Ім'я Бога величне на всій землі (8:2, 10). Господь створив усе; Він не має ні початку (93:2), ні кінця (102:26–28). Він вічний і вище язичницьких богів, які лише «витвори людських рук» (115:4) і не більше. В ідолів «руки не можуть доторкнутися» (115:7); щодо Господа, то «у Його владі земні глибини... і суходіл – витвір Його рук» (95:4, 5).

Деякі псалми змальовують Божу владу над силами природи, які інші народи вважали божественними (наприклад, Псал. 29, 93, 104). Ці псалми підтверджують істину про те, що Господь царює над усім творінням, володіючи верховною владою та гідністю. У Псал. 100:3 йдеться про одну ледь помітну форму ідолопоклонства – самовпевненість. Цей текст підкреслює, що нас створив Бог, «а не ми самі» (згідно з давніми рукописами Старого Завіту).

Творіння також свідчить про любов Бога. Усе, що існує, зобов'язане своїм життям Богові, Який також підтримує його (95:7; 146:4–9). Зверніть увагу, що Господь не тільки дарував людям життя, а й зробив так, що давній Ізраїль – «Його народ і вівці Його пасовиська» (100:3). Поняття «Його народ» і «вівці Його пасовиська» відкривають прагнення Бога до близьких взаємин зі Своїм народом.

Лише Творець має силу благословляти і розмножувати Свій народ, тому Він Єдиний гідний їхнього поклоніння й довіри. Численні псалми закликають усе, що дихає, усю землю, море і все, що в ньому, радісно славити Господа.

Божу славу видно у творінні, навіть у грішному земному творінні, і псалми підкреслюють: тільки Бог гідний поклоніння.

«То хто така людина, що пам'ятаєш про неї, або людський син, що провідуєш його?» (Псал. 8:5). Як ви сприймаєте істину про те, що Бог – ваш Творець? Якщо Бог дає імена зіркам (Псал. 147:4), то наскільки більше, на вашу думку, Він піклується про вас?

Понеділок, 15 січня

ГОСПОДЬ – НАШ ЦАР

Наш Господь не тільки Творець, а й Володар і Правитель. Твердження «Господь царює» урочисто проголошено в текстах Псал. 93:1; 96:10; 97:1; 99:1, але його відлуння чути у всій книзі Псалмів.

Господь зодягнений у славу, велич і могутність (93:1; 104:1). Він оточений хмарами й мороком (97:2), але також зодягає «світло, як шати» (104:2). Ці метафори звеличують могутність і славу Царя й ретельно підібрані, щоб виразити неперевершену велич Бога, яка перебуває за межами людського розуміння.

Прочитайте Псал. 97. Що характеризує царювання Господа? (Вірші 2, 10). Яка сфера Його владарювання? (Вірші 1, 5, 9).

Правління Господа проявляється у Його ділах творіння (96:5), спасіння (98:2) і суду (96:10). Господь встановлює Свою царську владу над усім світом (47:7–10). Боже Царство вічне, воно не має собі рівних за могутністю й величчю (45:7; 93:1, 2; 103:19). Панування Господа ґрунтується на милосерді, правосудді, праведності, дарує порядок і стабільність створеному світу (98:3; 99:4). Боже правління об'єднує небесних і земних поклонників у прославленні Господа (103:20–22; 148). Багато псалмів передвіщає, що все людство визнає верховне правління Бога (96:10; 97:1; 99:1; 145:11–13).

Однак не всі люди, і навіть земні правителі, визнають це зараз. Нечестиві постійно нехтують царюванням Господа; вони відкидають Його, глузують з Нього та пригноблюють Його народ (14:1; 74:3–22). Хоч псалмиста дивує процвітання деяких безбожних людей і непокоїть Боже довготерпіння, він поклада-

ється на суверенне правління Господа і продовжує зростати в довірі Божим праведним судам (68:22; 73:17-20). З вірою Божий народ радіє з проголошення Божого Царства через викупне служіння Христа і чекає остаточного встановлення Царства під час Другого приходу (Матв. 12:26-28; 1 Кор. 15:20-28).

«Ви, що любите Господа, ненавидьте зло!» (Псал. 97:10).

Чому наша любов до Бога спонукає нас ненавидіти зло? Як пов'язані ці дві ідеї?

Вівторок, 16 січня

БОГ – СУДДЯ

Прочитайте Псал. 75. Чому зарозумілість безбожних марна?

Як суверенний Цар, Господь також є Законодавцем (99:7) і Суддею (98:9; 97:2). Безбожні постійно загрожують справедливому порядку, який Бог установив у світі, але Господь судитиме світ і покладе край правлінню зла (75:9-11; 96:13).

У псалмі 75 кілька образів описують неминучу загибель безбожних. Образ чаші з шумливим вином (вірш 9) передає силу Божого гніву (Єрем. 25:15; Об'явл. 14:10). Зламані роги безбожних символізують кінець їхньої влади й панування, тимчасом як роги праведників піднесуться (вірш 11). Господь визначає час (див. вірш 3) для Свого суду. Цей виконавчий суд відбудеться наприкінці часу (Псал. 96:13; 1 Кор. 15:23-26).

Господь-Суддя досліджує серця людей. Прочитайте Псал. 15:2, цей вірш нагадує уривок Бут. 6:5, 8. Обидва тексти показують, що Божому суду над світом передують Його розслідування, тобто дослідження життя людей і пошук тих, кого Він може спасти. Це розслідування іноді називають «слідчим судом», на якому Господь захищає праведних і вирішує долю безбожних.

Як це відбувається?

По-перше, Бог рятує Свій народ від безбожних (Псал. 97:10; 146:9) і прикрашає покірних спасінням (149:4). По-друге, нерозкаяні безбожні будуть знищені навіки (97:3). Деякі псалми поетично описують марність людської зброї проти Боже-

ственного Судді (76:4–7). Хоч Господь і карає людей за їхню безбожність, Він також Бог, Який прощає (99:8). Звіт Господу дадуть не лише безбожні, а й Божий народ (50:4; 135:14).

Псалми передають ту саму ідею, виражену і в інших біблійних текстах, що Божий суд починається з Божого народу і поширюється на всю Землю (Втор. 32:36; 1 Петра 4:17). Псалмист звертається до Господа, щоб Він судив його, але покладається на Божу праведність, аби вона захистила його (Псал. 7:9–12; 139:23, 24).

Псалми закликають нас радіти в очікуванні Божих судів (Псал. 67:5; 96:10–13; 98:4–9). Чому Божий суд є доброю вісткою для тих, хто омитий кров'ю Христа?

Середа, 17 січня

ВІЧНО ПАМ'ЯТАЄ СВІЙ ЗАВІТ

Тема Божого суду спонукає замислитися: як Божий народ може мати мир з Господом і впевненість у спасінні під час суду? Псал. 94:14; 105:7–10; Дан. 7:22.

Божий народ перебуває в безпеці, оскільки Господь помістив Свою оселю на Сіоні (76:2, 3) та уклав Свій вічний завіт з ним як зі Своім дорогоцінним спадком (94:14; 105:8–10). Бог не просто обіцяє не відкидати Свій народ завіту, Він активно працює, щоб зберегти їх у безпеці в Ньому. Він прощає їхні гріхи (103:3), навчає, благословляє та зміцнює Свій народ (25:8–11; 29:11; 105:24). Божі суди мають спрямувати народ до праведності й показати турботу Господа про них (94:8–15).

Псалом 105 зображує вірність Господа Своему завіту в історії Ізраїлю. Бог перебував з народом у всіх подіях – і в добрих, і в поганих. За Своім провидінням Бог привів Йосипа до Єгипту і завдяки йому врятував під час сильного голоду Свій народ, а також навколишні народи (вірші 16–24). Господь вибрав Мойсея, щоб він вивів Його народ з єгипетського рабства, і той зробив це з ознаками й чудесами заради їхнього добра (вірші 25–38).

Господь дарував Своему народові Обітовану землю (вірші 11, 44) і постійний захист (вірші 12-15). Він розмножив їх (вірш 24), звільнив від жорстоких господарів (вірші 37, 38) і подбав про їхні щоденні потреби (вірші 39-41). Безперечно, Бог повністю контролює усе, що пов'язане з Його народом. Псалмисти бажали, щоб Божий народ ніколи не забував цієї істини.

Господь пам'ятає Свій завіт, і це завжди спонукає Його до дії заради Своїх дітей (Бут. 8:1; 1 Сам. 1:19; Псал. 98:3; 105:42-44). І коли народ закликають пам'ятати Божі чудеса й суди, це означає, що він має жити для Господньої слави.

Основне покликання Ізраїлю в завіті – залишатися вірним йому, дотримуючись Божих законів (78:5-7; 105:45). Божий народ також покликаний свідчити про Нього іншим народам, оскільки Господь бажає, щоб усі народи приєдналися до Його народу Ізраїлю (105:1, 2). Отже, світ надійно захищений завітом усемогутнього й милосердного Бога (89:29-35).

Чому завдяки Ісусові всі обітниці, дані давньому Ізраїлю, тепер можна застосувати і до нас? Гал. 3:26-29.

Четвер, 18 січня

СВІДЧЕННЯ ГОСПОДА ГІДНЕ ДОВІРИ

Прочитайте тексти Псал. 19:8; 93:5; 119:165; 1:2, 6; 18:31; 25:10. Яка спільна думка проходить через ці тексти?

Панування Господа у світі як суверенного Творця, Царя та Судді підтверджує достовірність Його одкровенень. Одкровення (євр. *едут*, «указ», «закон») стосуються законів і постанов, за допомогою яких Господь керує релігійним і суспільним життям Свого народу (Вих. 32:15). Вони «гідні довіри» (Псал. 93:5), відображають стабільність і постійність Божого престолу та світу, який Господь створив і підтримує (93:1, 2). Єврейське слово, перекладене як «гідні довіри» (від цього слова походить слово «амінь»), виражає ідею надійності, вірності й незмінності (2 Сам. 7:16; 1 Хронік 17:23). Божі закони незмінні й непорушні.

Господь відповідає за недоторканність Своїх обітниць і Заповідей. Божа вірність, з одного боку, вселяє надію, гарантуючи незмінний характер Його правління, а з іншого – вимагає від народу довіри й послуху Йому.

Водночас відсутність справедливості у світі поетично описано як хитання землі (Псал. 18:8; Ісаї 24:18–21). Божий Закон наставляє людей на шлях праведного життя, здатного витримати Божий суд. Отже, праведні не захитаються, оскільки вони міцно вкорінені в Божому Законі, який забезпечує стабільність і безпеку; їхні серця міцні (євр. *кун* також означає «бути непорушним», «бути впевненим») у Господі (112:1, 6, 7). Ніщо не змусить спіткнутися тих, хто дотримується Божого Закону (119:165), що вказує на захист і керівництво Бога у їхньому житті (Псал. 1:2, 3, 6).

Боже Слово зображене як світильник для ноги псалмиста, воно захищає його від пасток безбожних (119:105, 110). Великий мир, яким насолоджуються ті, хто любить Божий Закон (вірш 165), безумовно, не є наслідком цілковитої відсутності випробувань (вірш 161). Він наповнює серце завдяки перебуванню в присутності Бога й повноцінним взаєминам з Ним.

Як дотримання Божих законів, правил та одкровень допомогло вам у вашому житті? З іншого боку, що сталося, коли ви порушили їх?

П'ятниця, 19 січня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте Псал. 86:5, 15; розділ «Любов Божа до людей» (с. 9–15) у книзі Е. Уайт «Дорога до Христа». Як істина про те, що Бог є любов, допомагає нам краще зрозуміти різні описи Бога і Його діянь у псалмах?

Урок цього тижня зосереджений на певних ключових описах Бога та Його діянь, які роблять світ стабільним і безпечним. Псалмисти кличуть до Бога – Творця, Царя, Судді, Спасителя й Законодавця. Особливі ролі Бога у світі також відображені в інших Його іменах і титулах, таких як Пастир (23:1; 80:2), Склея спасіння (95:1), Отець (68:6; 89:27). У цьому світі ми можемо перебувати в безпеці навіть серед потрясінь великої

боротьби, тому що Господь суверенний і вірний у всіх Своїх словах і ділах. Хоч ці богословські теми не можна назвати вичерпними, вони представляють різні способи, за допомогою яких Бог відкриває Себе в псалмах.

Досліджуючи псалми, нам важливо не забувати читати їх у світлі Божого характеру любові та благодаті, у світлі Його Плану спасіння та відновлення світу. «Що глибше ми вивчаємо Божественний характер у світлі хреста, то краще розуміємо, як милість, любов і прощення поєднуються зі справедливістю та правосуддям; то виразнішими стають незліченні свідчення Божої любові та Його ніжного співчуття, що є більшим, ніж жалість матері до своєї неслухняної, примхливої дитини» (Е. Уайт. Дорога до Христа. С.15). У псалмах ми бачимо: навіть коли діти Господа стикаються з Божим судом через їхню непокору, вони продовжують кликати до Нього, бо знають, що Божий гнів тимчасовий, а Його милість вічна (103:8).

Запитання для обговорення:

1. Чому усвідомлення реальності й масштабів великої боротьби має вирішальне значення для того, щоб допомогти нам зрозуміти таку істину: незважаючи на верховне правління Бога, у нашому світі багато потрясінь і страждань? Чому нам потрібно розуміти основну тему великої боротьби?

2. Як віра в Бога-Творця повинна формувати наше розуміння самих себе й наших стосунків з рештою творіння? Що відбувається, коли люди відступають від цієї істини (Псал. 106:35–42)?

3. Що було поганого в ідолах народів у біблійні часи (Псал. 114:12–16)? А що можна сказати про сучасних ідолів? Чому вони так само небезпечні для нашого ходіння з Богом?

4. Як повинні жити християни, знаючи, що Божий суд починається з Його народу? Як і навіщо Господь судить Свій народ?

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Основний текст:

Псал. 93:1.

Мета дослідження:

Псал. 8; 100; 97; 75:2–11; 105:7–10; 25:10; Гал. 3:26–29.

Вступ. Цього тижня ми розглянемо у книзі Псалмів п'ять аспектів Божого верховного панування, або суверенітету. Ми побачимо, що псалми підтверджують: (1) основа Божого верховного панування ґрунтується на творінні, Господь — Творець неба, землі та людства (Бут. 1:1, 26); (2) на підставі цієї біблійної істини різні псалмисти проголошують, що ЯГВЕ — Правитель над усім світом та народами; (3) суверенітет Господа нерозривно переплітається з Його діяльністю як Судді; (4) як Суддя, Бог заступається за Свій народ завдяки Своему завіту з ним; (5) Він вірний правилам цієї угоди, оскільки Закон Його завіту є основою Його Царства. Як бачимо, ці п'ять тем тісно переплетені.

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

Бог як Творець

У псалмі 8 прослідковуються дві основні ідеї: Бог — Творець (вірші 3–5), а люди — вінець Його творіння (вірші 6–9). Ці істини супроводжуються на початку і в кінці цього псалма тим самим рядком, відомим як «інклюдіо» (*inclusio*): «Господи, Владико наш! Яке величне Твоє Ім'я на всій землі!» (вірші 2, 10).

Ми не можемо забувати про важливість теми створення світу у вченні Святого Письма. Ісаїя використовує аргумент про Бога як Творця, щоб показати марність віри в ідолів (див. Ісаї 40:12–31). І псалмист використовує ту саму аргументацію, щоб визнати ЯГВЕ Владикою Небес і відкинути ідолопоклонство (див. Псал. 114:9–16; 95:3–5, 7; 96:5). Заснування Божого Царства — творіння. Ця основа має бути причиною нашого поклоніння Йому (100:3–5). Творіння також є основою для суботи (Вих. 20:8–11), а сьомий день — це нагадування про силу Господа. На цьому тлі ми краще розуміємо, чому в Об'явл. 14:7 написано: «...Поклоніться Тому, Хто створив небо, землю, море і джерела вод!». Проповідь цієї вістки як ніколи актуальна в наш час, коли ворог створив нову етіологічну парадигму життя: еволюцію.

Бог як Цар

Бог створив Усесвіт; отже, він належить Йому, Він його Цар. «Господь царює... Споконвіку утверджений Твій престол: — Ти існуєш вічно» (Псал. 93:1, 2).

Псалом 97 добре узагальнює вістку про Боже царювання:

1. Бог царює (вірш 1). Багато псалмів звеличує Бога як Царя (див. Псал. 47; 93; 95–99).

2. Бога оточують такі драматичні елементи, як хмари, морок, вогонь, блискавки, земля, гори та небеса (вірші 2–6). Ці метеорологічні явища та геологічна пишнота відображають велич Царя царів, Який вселяє в нас трепет і благоговіння.

3. Ідолопоклонство засуджується на протигагу поклонінню Господу (вірш 7).

4. Діти Божі славлять Його, радіють Його праведним судам та возвеличують Його правління (вірші 8, 9).

5. Любов до Бога надихає віруючих ненавидіти зло (вірш 10). Господь зберігає та визволяє Свій народ від руки безбожних. Цих причин достатньо, щоб радіти і дякувати Йому (вірші 11, 12).

Бог як Цар є Джерелом миру та впевненості Його дітей. «Сильний Цар, Який любить справедливість. Ти встановив правосуддя, і в Якові виявляєш право та справедливість» (Псал. 99:4). Оскільки Бог — Цар над усією Землею, ми повинні радіти і співати «усвідомлено» (Псал. 47:8; див. також вірші 2–7).

Господь — Суддя, оскільки Він Цар. У стародавньому Ізраїлі монарх займався судовими справами й виносив вирок (див. про Давида 2 Сам. 14:1–23; про Соломона 1 Цар. 3:16–28). Отже, ідея царя-судді була знайома народам того часу. Слухаючи пісні псалмистів про Господа-Суддю, люди відразу ж розуміли, про що йдеться.

У псалмі 75 говориться, що Бог — наш Суддя, і Він вершитиме «праведний суд» (вірш 3). Отже, нам не треба боятися Його діянь як Судді, якщо ми не на боці зла. «Бо Він гряде, — Він йде судити землю! Він судитиме Всесвіт справедливо, і народи — за Своєю вірністю» (Псал. 96:13).

Мета Божого суду полягає в тому, що «одного понижує» (нечестивих; див. вірші 5, 6) а «другого підносить» (вірних; див. вірші 2, 3, 8). Той самий принцип діє в слідчому суді в Дан. 7: Бог карає малий ріг (вірш 26) і виправдовує Свій народ (вірш 22).

Вірні звеличують Божий суд (див. Псал. 75:10) не тому, що радіють винищенню безбожних, а тому, що Господь вірний Своїм обітницям і визволяє невинних (див. Об'явл. 19:2). Цю ідею Божественної вірності і визволення ми знаходимо наприкінці псалма 75: «Обламані будуть всі роги нечестивих, а роги праведних піднесуться вгору» (вірш 11).

Бог завіту

У давнину на Близькому Сході завіт був угодою між могутнім царем та його васалом. Ця угода включала вимоги до васала, щоб він залишався під захистом свого сюзерена. Старий Завіт запозичив цей світський образ того часу і застосував його до взаємин між Небесним Царем та Його послідовниками. «У стародавньому близькосхідному договорі великий цар давав васалові дві обіцянки: перша — він нападе на васала, якщо той повстане проти нього; друга — він стане на захист будь-якого вірного васала, на якого нападуть» (Tremper Longman III and Raymond B. Dillard. *An Introduction to the Old Testament*. Grand Rapids, MI: Zondervan, 2006. P. 260). Розуміння цієї концепції породжує в людині довіру, оскільки вона усвідомлює, що може покластися на Бога.

У такому контексті ЯГВЕ змальований у книзі Псалмів як Воїн. Псалом 7 — це молитва перед битвою; псалмист просить Божого втручання для добра Його народу (вірші 2, 3). Псалмист також благає Бога про захист і просить знищити Його ворогів (вірші 5–10). Господь — щит для псалмиста (вірш 11). Бог, Божественний Воїн, зображений таким, що носить меч, лук, стріли і готує «смертельну зброю» (вірші 13, 14). Він розставив пастку для Своїх ворогів (вірш 17).

Бог Закону

Оскільки Бог є праведним Владикою, Він «вічно пам'ятає Свій Завіт, — слова, які Він заповів» (Псал. 105:8). Основою завіту є Божий Закон. Тому не випадково одна з головних тем псалмів — Заповіді (див. Псал. 1). Справді, найдовший псалом і розділ Біблії — 119-й — повністю присвячений Торі, або Закону.

Уявлення псалмистів про Божий Закон відрізняється від загальноприйнятої ідеї, яка переважає сьогодні в багатьох колах. Згідно із цією ідеєю, Божественний Закон — це набір суворих приписів, яких необхідно дотримуватися або понести покарання через порушення будь-якого з його положень. Щодо Закону Давид стверджує, що він укріплює душу, навчає мудрості простодушних; Закон звеселяє серце і дає світло очам (див. Псал. 19:8, 9). Хто з нас може сказати те саме про кодекси та закони наших країн? У взаєминах завіту Заповіді є керівними принципами, які просвітляють наше розуміння і надають нам можливість насолоджуватися глибокими взаєминами з Творцем, Царем і Суддею.

У Торі переважає ідея навчання, а не приписів. Ось чому книга Псалмів зображує устави Божі як безцінні скарби, «бажаніші більше ніж золото, — навіть безліч щирого золота, — солодші за мед, і то мед стільниковий» (Псал. 19:11). Перебувати в завіті з Господом означає насолоджуватися близькими стосунками з Ним.

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

Як захопливо усвідомлювати винятковий взаємозв'язок між п'ятьма богословськими темами, які ми вивчали протягом

цього тижня. Цей тематичний ланцюг починається із заяви про те, що Бог — Творець, і спирається на нього. Заперечувати цю базову істину означає відкидати Боже право бути Правителем Усесвіту і Верховним Суддею для кожної людини. Якби Бог не був Суддею для всіх, тоді кожен міг би чинити так, як вважає за потрібне. Не було б жодного вічного закону, якого треба дотримуватися. Не було б абсолюту. Сумно визнавати, що нам щодня нав'язують цю філософію. Навіть деякі християни стають жертвами її згубної софістики. Тому цей урок дуже важливий для наших сімей, молоді та членів Церкви.

Визнаючи Господа нашим Творцем, ми приймаємо Його керівництво в нашому житті та Його права спрямовувати та викривати нас. Зрештою, Він — наш Суддя. Творець бажає перебувати з нами у сповнених любові взаєминах завіту. Біблія запевняє нас: слухатися Господа і ходити з Ним — це приємний та радісний досвід.

Одна деталь, якої ми трохи торкнулися в пройденому уроці, але не дослідили глибоко, — це виховання у собі хвали та радості. Попросіть охочого прочитати вголос наведені нижче вірші. Запропонуйте членам класу прочитати цей псалом хором. Спонукайте своїх учнів прагнути до такого самого духовного життя, про яке пише псалмист:

«Ходімо й весело заспіваймо ГОСПОДЕВІ, —
будемо вигукувати Скелі нашого спасіння!
З'явимося перед Ним з подякою,
співаючи Йому пісні.

Адже ГОСПОДЬ — величний Бог,
Він великий Цар над усіма богами» (Псал. 95:1–3).

Нам слід наповнювати свої молитви до нашого Царя і Судді хвалою більше, ніж проханнями та скаргами. До того ж нам буде легше переносити щоденну нелегку працю, а наше духовне життя стане щасливішим, якщо ми перебуватимемо у взаєминах завіту з Богом Небес.

Урок
4

20–26 січня

ГОСПОДЬ ЧУЄ І ВИЗВОЛЯЄ

Біблійні тексти для дослідження:

**Псал. 139:1–18; 121; 17:8; Матв. 23:37; 1 Кор. 10:1–4;
Євр. 4:15, 16.**

Пам'ятний вірш:

**«Праведні волають, і Господь чує й визволяє їх від
усіх їхніх нещасть» (Псал. 34:18).**

Знову і знову автори псалмів наголошують, що Владика Господь, Який створив і підтримує Усесвіт, також є особистісним Богом, Який ініціює та підтримує взаємини зі Своїм народом.

Господь близький до Свого народу та Свого творіння і на небі, і на землі (Псал. 73:23, 25). Хоч Він «встановив Свій престол на Небі» (103:19), проте також «близький до всіх, котрі волають до Нього, – до тих, котрі від щирого серця благають Його» (145:18). Автори псалмів неухильно відстоюють істину про те, що Господь – Бог живий, Який діє заради добра тих, хто до Нього кличе (55:17–23). Псалми важливі саме тому, що їхні автори отримали натхнення від Бога, і вони звернені до Нього – живого Бога, Який чує молитви й відповідає на них.

Ми повинні пам'ятати, що відгук на заклик Господа – це життя віри в Нього і послух Його Заповідям. Ніщо, окрім віри й послуху, не до вподоби Богові, як про це часто свідчила історія Ізраїлю.

«НЕ БУЛА ПРИХОВАНА ВІД ТЕБЕ ЖОДНА МОЯ КІСТОЧКА»

Прочитайте Псал. 139:1–18. Як у псалмі поетично зображено силу Бога (вірші 1–6), Його всюдисущість (вірші 7–12) і доброту (вірші 13–18)? Що велич Господа відкриває про непохитність Його обітниць? _____

Чи хотіли ви коли-небудь допомогти, але не мали можливості? Так само деякі люди намагалися допомогти вам, але не розуміли ваших потреб. На відміну від навіть найбільш люблячих і сповнених найкращих спонукань людей, Бог володіє як досконалим знанням про нас і наші обставини, так і засобами для допомоги нам. Тому Його обіцянки про допомогу й порятунк – це не поверхові загальні фрази, а запевнення.

Знання Бога про псалмиста настільки велике й неперевершене, що навіть утроба матері не могла приховати його від Господа (вірші 13, 15). Божественне знання охоплює час (вірш 2), людське ество (вірші 2, 4) і простір (вірш 3) – усе існування псалмиста. Боже чудове знання є результатом Його творчої сили, близького знайомства з людьми і проявляється у Його турботі про них.

Ця прекрасна істина про те, що Бог близько знає нас, не повинна нас лякати; навпаки, вона має вести нас в обійми Ісуса і до Його подвигу на хресті заради нас. Адже завдяки вірі в Христа ми отримали Його праведність (Римл. 3:5, 22).

Усюдисущість Бога підкреслює зображення Його як Того, Хто досягає «пекла» (*шеолу*, «могили») і «темряви» (вірші 8, 11, 12), які зазвичай не зображують як місце Його мешкання (Псал. 56:14). Усюдисущість Господа також зображена як «крила зірниць» (схід), щоб досягти «краю моря» (заходу) (Псал. 139:9). Ці образи передають істину про те, що у Всесвіті немає місця, де ми можемо бути поза досяжністю Бога. Хоч Господь не є частиною Всесвіту, як вважають деякі, Він близький до всього Всесвіту, адже не тільки створив, а й підтримує його (див. Євр. 1:3).

Бог знає про нас усе, тому може допомогти нам і оновити нас. Нове усвідомлення Божої величі викликає в псалмиста бажання прославляти й довіряти Йому. Він сприймає Божественну пильну увагу як засіб, який може забрати з його життя все, що руйнує його взаємини з Богом.

Думка про те, що Бог знає про людину все (навіть її найбільші таємниці), може лякати декого. Тоді чому Євангеліє – наша єдина надія?

Понеділок, 22 січня

ЗАПЕВНЕННЯ В БОЖІЙ ТУРБОТІ

Прочитайте Псал. 40:2–4; 50:15; 55:23; 121. Як Бог бере участь у повсякденних справах?

Господь відкриває Себе в Писанні як живий Бог, Який діє заради добра тих, хто до Нього кличе.

Для псалмиста Господь завжди був перед ним (Псал. 16:8). Тому він довіряє Богові та кличе до Нього (7:2; 9:11). Господь почує його, навіть коли він покличе «з глибини» (130:1, 2); а це свідчить про те, що жодні життєві обставини не залишаться непоміченими. Отже, благання псалмиста, незалежно від того, наскільки воно наполегливе, ніколи не буває позбавлене надії.

Псалом 121 прославляє силу Творця в житті віруючої людини. Ця сила включає:

(1) «Не дасть Він спіткнутися твоїй нозі» (вірш 3). Образ «ноги» часто представляє життєвий шлях людини (Псал. 66:9; 119:105; Прип. 3:23). Єврейське слово, перекладене тут як «спіткнутися», у поєднанні з «не дасть» означає безпеку, у якій завдяки Богові перебуває світ (93:1) і Сіон (125:1).

(2) Образ Господа як Сторожа Ізраїлевого, Який не дрімає і не спить, підкреслює Його постійну пильність і готовність діяти заради добра Своїх дітей (Псал. 121:3, 4).

(3) Господь – «тінь твоя» (вірші 5, 6); це нагадає про стовп хмари під час Виходу (Вих. 13:21, 22). Так само Бог надає фізичний і духовний притулок Своему народу.

(4) Господь – «по... правиці» Його дітей (вірш 5). Права рука зазвичай сильніша, рука дії (Псал. 74:11; 89:14). Тут цей образ передає близькість і благовоління Бога (16:8; 109:31; 110:5).

(5) Божий захист Його народу чітко підтверджується в текстах 6–8. Бог збереже Своїх дітей від усякого зла. Ні «сонце», ні «місяць» не вдарять їх. Бог стерегтиме їхній «вхід» і «вихід». Ці поетичні образи підкреслюють всебічну невпинну Божу турботу.

Який же результат? Псалмист покладався на любов і турботу Господа. Ми, звичайно, маємо робити те саме.

Що ми можемо зробити, аби краще відчувати реальність Божої турботи? Як ви можете краще співпрацювати з Богом, щоб Він міг діяти всередині вас і для вас?

Вівторок, 23 січня

ГОСПОДЬ – ТВЕРДИНЯ Й ПРИТУЛОК У БІДАХ

Прочитайте Псал. 16:7–9; 31:2–4; 91:2–7. Що робить псалмист у важкі часи? _____

Стикаючись з різними бідами, псалмист поспішає сховатися в Господі, Який є притулком у всіх бідах. Довіра – це свідомий вибір людини визнати Боже керівництво у своєму житті за будь-яких обставин. Якщо довіри немає у бідах, то її немає ніде.

Свідчення псалмиста: «Ти мій притулок, моя твердиня, мій Бог, на Якого я покладаю надію!» (Псал. 91:2), виходить з його минулого досвіду з Господом і тепер сприяє зміцненню його віри для майбутнього. Псалмист називає Бога Всевишнім і Всемогутнім (вірш 1), пам'ятаючи про велич свого Господа.

Говорячи про захист, який можна знайти в Богові, псалмист використовує такі метафори: «покров» («притулок», «укриття»), «тінь» (вірш 1), «притулок», «твердиня» (вірш 2), «крила», «щит», «лук» (вірш 4), «пристановище» (вірш 9). Ці образи представляють безпечні притулки у культурі псалмиста. Варто лише подумати про нестерпне сонце в цій частині світу, щоб оцінити тінь; або згадати війни в історії Ізраїлю, щоб дорожити безпекою, яку надають щит і лук.

Прочитайте Псал. 17:8 та Матв. 23:37. Який образ використано в текстах і що він відкриває? _____

Одна з найкращих метафор – «сховай мене в тіні Своїх крил» (Псал. 17:8; див. також 57:2; 63:8). Ця метафора дарує втіху та впевненість, говорячи про захист птахи-матері. Псалмист порівнює Господа з орлом, який захищає орлят своїми крилами (Вих. 19:4; Втор. 32:11); а також з квочкою, що збирає своїх курчат під свої крила (Матв. 23:37).

Як упоратися з моментами, коли приходиться лихо, а ми не бачимо Господнього захисту? Чому ці біди не означають, що Його немає з нами?

Середа, 24 січня

ЗАХИСНИК І ВИЗВОЛИТЕЛЬ

Прочитайте 1 Кор. 10:1–4. Як Павло описує історію Виходу? Який духовний урок він хоче викласти? _____

Прочитайте Псал. 114:1–8. Як в уривку описано Божественне визволення ізраїльського народу з Єгипту? _____

Яке поетичне зображення чудового визволення Божих дітей з єгипетського рабства в псалмі 114! У всьому Старому Завіті й навіть у Новому визволення з Єгипту розглядалося як символ того, що Бог має силу спасти Свій народ. Саме так чинить Павло у наведених вище віршах з Послання до коринтян, розглядаючи всі ці реальні події як метафору, символ спасіння в Ісусові Христі.

Псалом 114 також змальовує Божественне визволення завдяки пануванню Бога-Творця над силами природи, і саме так Він урятував Свій народ під час Виходу. Море, річка Йордан, гори й пагорби поетично представляють природні та людські

сили, що протистоять Ізраїлю на його шляху до Обітованої землі (Втор. 1:44; I. Нав. 3:14–17). Однак Господь панує над усіма цими силами.

Для багатьох Божих дітей у всі часи та у всіх місцях шлях до Небесного Єрусалима пов'язаний із небезпеками. Псалми спонукають їх дивитися на Творця неба та землі і бачити далі гір та пагорбів (Псал. 121:1).

Дух псалма 114 передається в тому, як Ісус заспокоює бурю на морі, а також Його заклик до Церкви нічого боятися, адже Він перемиг світ (Матв. 8:23-27; Івана 16:33).

Великі діла Господа заради добра Його народу мають спонукати всю землю тремтіти перед Його лицем (Псал. 114:7). Такий трепет слід розуміти як визнання й поклоніння, а не як страх (96:9; 99:1). Віруючим нічого боятися, оскільки Бог на їхньому боці.

З якими духовними небезпеками ми стикаємося як віруючі? Як ми можемо навчитися покладатися на силу Господа, яка нині така сама реальна для нас, як і для псалмиста в давнину?

Четвер, 25 січня

ДОПОМОГА ЗІ СВЯТИЛИЩА

Прочитайте Псал. 3:5; 14:7; 20:2–4; 27:5; 36:9; 61:5; 68:6, 36.
Згідно із цими текстами, звідки надходить допомога?

Лейтмотив духовного й фізичного притулку та допомоги особливо розкривається в контексті Святого Місця. Святе Місце – це місце допомоги, безпеки та спасіння. Воно надає притулок занепокоєним. Господь захищає сиріт і вдів, дає силу Своему народові зі Свого Святого Місця. Коли «із Сіону, досконалого у своїй красі, з'явився Бог у сяйві» (Псал. 50:2), тоді проголошуються Божі праведні суди і сходить благословення Господнє (84:5; 128:5; 134:3).

Притулок у Святому Місці перевершує захист, який надає будь-яке інше місце у світі, оскільки там живе Бог. Безпеку людині

надає не просто храм як міцна будівля, а присутність Господа. Так і гора Сіон, на якій жив Господь, перевершує інші гори, хоч сама собою вона була скромним пагорбом (Псал. 68:16, 17; Ісаї 2:2).

«Адже маємо не Такого Первосвященика, Який не може співчувати нашим слабкостям, але Який подібно до нас був випробуваний у всьому, за винятком гріха. Тому приступаймо сміливо до престолу благодаті, щоб одержати милість і знайти благодать для своєчасної допомоги» (Євр. 4:15, 16). Як ці тексти перегукуються з висловлюваннями псалмиста про святилище? _____

Святість Божого Святилища спонукає псалмиста визнати, що всі люди грішні і не заслуговують на Боже благовоління, тому він стверджує, що спасіння ґрунтується лише на вірності та благодаті Господа (Псал. 143:2, 9–12). Ніщо не наділяє нас жодними заслугами перед Богом. Якщо люди перебувають у правильних взаєминах з Господом через покаяння і прийняття Його благодаті та прощення, тільки тоді вони можуть просити Бога запевнення у визволенні. Служіння у святилищі відобразило спасіння, яке ми здобуваємо в Ісусові.

П'ятниця, 26 січня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте у книзі Е. Уайт «Патріархи і пророки» розділ «Ніч боротьби» (с. 195–203). Які уроки про силу наполегливої молитви й беззастережної надії на Бога ми можемо засвоїти з досвіду Якова?

Псалми зміцнюють нашу віру в Бога, Який є незмінним притулком для тих, хто довіряє своє життя в Його могутні руки. «Бог чинитиме великі справи для тих, хто довіряє Йому. Божий народ має таку малу силу саме тому, що забагато покладається на власну мудрість і не дає змогу Господеві виявити Свою могутність для їхнього добра. Бог допомагає Своїм віруючим

дітям у кожній критичній ситуації, якщо тільки вони виявляють до Нього повне довір'я і будуть сумлінно виконувати Його вказівки» (Е. Уайт. Патріархи та пророки. С. 493).

Проте деякі псалми можуть являти собою серйозний виклик, коли обіцянки, що містяться в них, не збігаються з нашою ситуацією. У такі моменти нам просто треба навчитися довіряти Божій доброті, наймогутніше виявленій на хресті.

До того ж деякі псалми іноді можуть використовуватися для заохочення хибних надій. Відповідь Ісуса на спотворене використання сатаною текстів Псал. 91:11, 12 показує, що довіру Богові не слід плутати зі спокушанням Господа (Матв. 4:5–7) або самовпевненим проханням до Бога зробити те, що суперечить Його волі.

«Найбільші перемоги – як Церкви Христової в цілому, так і кожного християнина – не здобуваються завдяки здібностям, освіченості, багатству чи прихильності людей. Справжні перемоги здобуваються в потаємних місцях у розмові з Богом, де щира віра в муках внутрішньої боротьби хапається за могутню руку Всемогутнього» (Е. Уайт. Патріархи і пророки. С. 203).

Запитання для обговорення:

1. Обговоріть у класі відповідь на останнє запитання у уроці за вівторок про довіру Богові серед нещасть. Як розуміти ці моменти і як таке могло статися з людьми, зважаючи на всі чудові обітниці у псалмах про Божий захист? Подумайте також: хіба псалмист, який написав про прекрасні обітниці, не страждав від проблем і не знав про вірних людей, які теж страждали?

2. Як ми можемо розвивати беззастережну довіру Богові за будь-яких обставин? Псал. 91:14; 143:8, 10; 145:18–20. Що може змусити нас втратити цю впевненість? Чому довіра Господу в добрі часи така важлива для того, щоб навчитися довіряти Йому і в погані часи?

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Основний текст: Псал. 34:18.

Книга Псалмів — це книга молитов, молитовник. Якою б не була тема — чи то прославлення, плач, месіанська надія, Боже Царство, історія викуплення, — псалмисти виявляють велику довіру до Господа. Якими б не були їхні потреби чи обставини, вони вірять, що Творець перебуватиме з ними.

Минулого тижня ми розглянули верховенство Владики Бога та деякі Його титули, а саме: Творець, Цар та Суддя. Такий портрет Господа та Його характеристики вселяють у псалмистів упевненість у тому, що Він визволить Своїх дітей з будь-яких важких обставин. Постараємося уважно розглянути та засвоїти цю чудову впевненість. Будьте готові поділитися з членами вашого класу тим натхненням, яке дарує така надія.

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

Бог чує

Псалмист постійно просить Господа почути його. Декілька псалмів починаються із заклику до ЯГВЕ почути: Псал. 4:2; 13:4; 17:1; Псал. 27:7; 28:2; 54:4; 55:3; 60:7; 61:2; 64:2; 86:1; 102:2; 108:7; 130:2; 140:7; 142:6; 143:1. У таких піснях псалмист кличе до Бога, серце його сповнене смутку: «Господи, Боже Сил, **почуй** мою молитву, — зглянься на благання, Боже Якова!» (Псал. 84:9; виділив автор). У своїх молитвах псалмисти наполягають на тому, щоб їх почули (див. Псал. 30:11; 38:16; 39:13; 69:14, 17, 18; 119:145, 149). Вони упевнені, що «Господь чує й визволяє їх від усіх їхніх нещасть» (Псал. 34:18).

Іноді автори псалмів стверджують, що Бог почув їхні скарги та потреби (див. Псал. 22:25; 28:7; 31:23; 34:5; 40:2; 66:19; 115:1; 120:1). «Я кличу до мого Бога, — голосно волаю до Бога, щоб Він мене почув» (Псал. 77:1). Пам'ять про Божі відповіді на молитви в минулому зміцнює впевненість псалмистів у тому, що Він відповідатиме на них і зараз, і в майбутньому. Непохитно вірячи в це, псалмисти неодноразово заявляють, що Господь відповість на їхні молитви (див. Псал. 4:2; 6:9, 10; 10:17; 17:6; 65:3). Вони запевняють нас, що Бог готовий почути наші молитви вранці, вдень та вночі (див. Псал. 5:4; 55:18). Досвід довів: навіть якщо сім'я підведе людину, Господь почує її крик (див. Псал. 69:7–9).

«Чути, слухати» (євр. *шама*) означає більше, ніж сприймати голос або реєструвати звук. Коли йдеться про Господа як Слухача, то слова «чути», «слухати» також означають діяти. Тобто ми можемо бути впевнені: Бог діятиме заради Свого народу у відповідь на їхні молитви. Коли Ізраїль був у єгипетському рабстві, Господь «почув» (Вих. 2:24) і визволив їх. Книга Псалмів спонукає мати таку саму впевненість.

Бог дбає

У книзі Псалмів Господь зображений як могутній Цар, Який готовий боротися за Свій народ. Водночас Він також представлений як добрий і люблячий Бог, Який дбає про тих, хто вірить у Нього. Описуючи, як ніжно Господь піклується про людей, автори використовують різні образи. Бог зображений як Добрий Пастир, Який піклується про Своїх беззахисних овець (див. Псал. 23). Як їхній Пастир, Він дає їм усе (вірш 1): відпочинок, їжу, воду (вірш 2), утіху і керівництво (вірш 3), Свою присутність у долині смертної тіні (вірш 4), достаток (вірш 5), добро і милосердя (вірш 6).

Щоб зобразити турботу Господа, псалмист також використовує образ птаха, який захищає пташенят, ховаючи їх під своїми крилами (див. Псал. 91:1, 4). Бог, наш Сторож, завжди уважний до потреб Своїх дітей (див. Псал. 121:4). Він подібний до батька, який виявляє милість до своїх дітей (див. Псал. 103:13), а також Він — Захисник сиріт. Однак Божа любов і

захист перевершують людські, навіть батьківські узи любові: «Хоча б мій батько і моя мати залишили мене, та Господь мене прийме» (Псал. 27:10).

Які ніжні описи Божої турботи про кожного з нас! Нехай ці картини надихають нас повністю покладатися на Нього і вірити в Його турботу в усіх аспектах нашого життя.

Бог — наш Притулок

Біблія скупа у використанні прикметників. Щоб компенсувати цю нестачу модифікаторів та сформулювати свої ідеї, єврейські поети значною мірою покладаються на порівняння. Вони використовують широкий набір яскравих метафор, щоб виразити, наприклад, як Бог захищає Своїх послідовників: «Адже Ти є моїм Захистом, оборонною Вежею проти ворога» (Псал. 61:4). Коротко розглянемо значення конкретних образів у цих порівняннях:

1. Захист/притулок. Цей образ передбачає безпечне місце серед війни, захист від бурі та спеки.

2. Вежа. У біблійні часи вежі як засіб захисту мали значно більше значення, ніж сьогодні. Під час війни чи переслідувань народ ховався у вежі, як у випадках з Гедеоном (див. Суд. 8:9, 17) та Авімелехом (див. Суд. 9:50–52).

Уривки Псал. 18:2, 3; 143:2 подають набір інших, застосованих до ЯГВЕ метафор, узятих з інших псалмів. «Люблю Тебе, Господи, — Сило моя! Господь — моя Скеля й моя надійна опора; мій Спаситель і мій Бог, — моя Скеля, на яку я надіятимусь. Він мій щит, ріг мого спасіння і мій притулок»; «Він мое милосердя й твердиня моя, фортеця моя та охорона мені...».

3. «Сила» — це слово передбачає ідею впевненості в Тому, Хто є нашою підтримкою.

4. «Скеля» — зазвичай це слово у єврейській мові позначає велику кам'яну скелю, що забезпечує захист від нападів. Так, наприклад, уцілілі воїни з коліна Веніаміна втекли і заховалися в ущелині Ріммона (див. Суд. 20:47). У такий спосіб вони змогли уникнути знищення.

5. Фортеця була невеликим, добре захищеним військовим постом. Йосафат побудував багато таких фортець на території Юдеї, щоб захистити своє царство (див. 2 Хронік 17:12).

6. Щит — цей елемент бойових обладунків був найкращим захистом воїна на полі бою.

7. Опора/Твердиня — символ безпеки; оборонна споруда, збудована в горах (див. Суд. 6:2, «зміцнення») або в пустелі (див. 1 Сам. 23:14, 19, неприступні місця).

Подумайте, як наведені метафори можна відобразити сучасною мовою, щоб допомогти нам зрозуміти Божий захист та Його турботу про нас сьогодні. Безсумнівно, Господь піклується про нас день у день серед небезпек цього світу.

Бог — наш Захисник

Бог — наш Захисник, Заступник. Ці образи явно взяті з правової сфери (див. Йова 5:4) і переважно вживаються щодо вдови та сироти. Книги Йова та Псалмів зображують Господа як Захисника вдів та сиріт (див. Псал. 68:6, євр. *дайян* означає «суддя»). Слово *дайян* поєднується з висловом «Ти підтримав мою правоту» (див. Псал. 9:5) або вживається, коли йдеться про суд, як в Псал. 76:9, де Господь зображений як Захисник нужденних та пригноблених (див. Псал. 10:17, 18 порівн. з Втор. 10:18; Псал. 10:14). Убогі прославляють Бога (див. Псал. 74:21), бо «Він не погордував і не знехтував убогістю бідного, і не відвернув Свого обличчя від нього, а вислухав, коли той волав до Нього» (Псал. 22:25). ЯГВЕ завжди захищає пригноблених (див. Псал. 72:4; 103:6; 146:7).

Бог — наш Визволитель

Усі терміни та метафори, які ми розглянули, відображають різні аспекти Божої опіки щодо Його послідовників. Тому Господь названий нашим Визволителем. У книзі Псалмів Він чотири рази названий Визволителем, а саме:

1. У Псал. 18:3 Бог названий Спасителем у контексті боротьби псалмиста з його ворогами. Як ми вже бачили, у цій пісні Господь зображений як могутній Воїн.

2. Псал. 40:18 говорить про звільнення від гріха. Давид визнає сувору дійсність: «Бо мене спіткали численні нещастя з усіх боків, наздогнало мене моє беззаконня, якого я не здатний був бачити» (вірш 13).

3. Псалмист звертається до свого Визволителя (див. Псал. 70:6), коли на нього нападають люди, які повстають проти нього і бажають завдати йому шкоди.

4. У псалмі 144 псалмист просить свого Визволителя (вірш 2) врятувати його від тих, «уста яких говорять неправду, а їхня рука — це правиця обману» (вірш 8).

Як показують псалми, Бог бажає визволити нас від наших гріхів, тривог і проблем з іншими людьми. Отже, Ісус — наш Спаситель у найповнішому розумінні цього слова.

Допомога зі Святилища

Мета нашого дослідження цього тижня — не просто захопитися літературною майстерністю та творчістю псалмистів. Крім задоволення від майстерних образів, мовних зворотів та метафор, псалми допомагають нам глибше зрозуміти Господні діяння у викупленні людства. Давид каже: «Голосом своїм я кличу до Господа, і Він відповідає мені зі Своєї святої гори» (Псал. 3:5); і «Він зі Свого Храму почув мій голос» (Псал. 18:7). Отже, Боже визволення та Його ніжна опіка починаються зі служіння для нас у Небесному святилищі.

Кілька ключових моментів у книзі Псалмів повідомляють нам про те, що Господь працює на благо людей у Своїй Небесній оселі (див. Псал. 11:5, 6; 20:3; 29:9; 33:13, 14; 60:8; 68:36; 96; 102:20, 21; 150). Після вивчення цих уривків, поряд з іншими текстами Старого Завіту про святилище, Еліас Брейзіл ді Суза [директор Інституту біблійних досліджень Генеральної Конференції Церкви адвентистів сьомого дня — прим. перекладача] стверджує: «Небесне святилище також зображене як місце поклоніння небесних істот ЯГВЕ, а також як джерело допомоги і місце викуплення, де дарують очищення і прощення» («The Heavenly Sanctuary/Temple Motif in the Hebrew Bible: Function and Relationship to the Earthly Counterparts» (Andrews University Dissertation, 2005). Р. 358).

Наш Захисник і Спаситель чує зі Своєї святої гори і працює заради нас. Коли ми, адвентисти сьомого дня, зустрічаємося зі словосполученням «Небесне святилище», то найчастіше думаємо про суд перед Другим приходом. Звичайно, це є

центральним елементом істини для теперішнього часу. Проте ми повинні зосереджуватися також на прощенні, охороні, турботі та захисті, які наш Господь сьогодні надає нам зі Святого святих у Небесному святилищі. Первосвященницьке заступництво Христа має вирішальне значення. Усе Небо бере участь у спасінні нас, грішників.

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

Книга Псалмів — це книга сильних емоцій, що охоплюють увесь діапазон: від екстатичних до елегічних і від складних до простодушних. Однак книга Псалмів — це також книга глибоких богословських концепцій. Біблійні істини, вивчені цього тижня, багаті на образи та метафори, містять чудові обітниці, на які ми можемо покладатися в нашій повсякденній боротьбі. Читаючи псалми, нам слід приділяти час роздумам над використаними в них образами та зворотами, долучаючи увагу, щоб краще зрозуміти істини, які вони приховують.

Протягом тижня ми зосереджували увагу на тому, щоб зрозуміти: Господь — наш Захисник і Визволитель. Він чує наші молитви та прохання. Він дбає про нас. «Господь споглядає з небес і бачить усіх людських синів» (Псал. 33:13). Зі співчутливим, ніжним серцем Господь ретельно досліджує нас і наші сім'ї; з Небесного святилища Він з нескінченною любов'ю та справедливістю зважує наші діла.

СПІВ ГОСПОД- НЬОЇ ПІСНІ НА ЧУЖІЙ ЗЕМЛІ

Біблійні тексти для дослідження:

**Псал. 79:5–13; 88:4–13; 69:2–4; 22:2; 77; 73:1–20;
1 Петра 1:17.**

Пам'ятний вірш:

«Як можемо ми співати Господню пісню на чужій землі?» (Псал. 137:4).

Навіть при швидкому прочитанні книги Псалмів можна виявити, що вони звучать у недосконалому світі, у світі гріха, зла, страждання та смерті. Непорушному творінню, яким керує Владика Господь і Його праведні закони, постійно загрожує зло. Гріх усе більше розбещує світ, і земля все більше стає «чужою землею» для Божого народу. Ця реальність стає для псалмиста проблемою: «Як жити життям віри на чужій землі?»

Як ми вже дізналися, псалмисти визнають верховне правління, владу та праведні суди Бога. Вони знають, що Господь – вічний, незмінно надійний Притулок і допомога у важкі часи. Саме тому псалмисти часом бувають спантеличені (а хто не буває?) уявною відсутністю Бога і процвітанням зла перед лицем доброго й милосердного Владика Господа. Парадоксальна природа псалмів як молитов проявляється в реакції псалмистів на Його мовчання. Інакше кажучи, псалмисти реагують на відсутність Бога так само, як і на Його присутність.

ДНІ НЕДОЛІ

Прочитайте Псал. 74:18–22; 79:5–13. Який предмет обговорення в цих уривках? _____

Псалмист прагне зрозуміти велику боротьбу між Богом і силами зла; він вказує на незбагненне довготерпіння, нескінченну мудрість і силу Господа.

Проблема зла в псалмах є насамперед богословською, вона неминуче стосується питань щодо Бога. Тому зруйнування Єрусалима і храму розглядається як ганьба, оскільки це дало язичникам можливість зневажати Господа. Божий спадок (ізраїльський народ) – це ознака Його Божественного обрання й завіту (Втор. 4:32–38; 32:8, 9), який ніколи не припиниться. Концепція Божого спадку також включає аспект останнього часу, адже одного разу всі народи стануть спадком Господа і служитимуть Йому. Ідея про те, що народи вторглися в Божий спадок, загрожує цим Божественним обітницям.

Без сумніву, псалмист визнає, що гріхи народу зіпсували взаємини завіту народу з Господом і наклали на людей усі наслідки (Псал. 79:8, 9). Вживання народу залежить виключно від Божого милостивого втручання й відновлення завіту через викуплення від гріха. Господь – це Бог, «Спаситель наш», що свідчить про Божу вірність Його обітницям завіту (вірш 9).

Однак важливішим, ніж відновлення добробуту Ізраїлю, є захист і виправдання Божого характеру у світі (вірш 9). Якщо злі діла народів залишаться безкарними, тоді здасться, що Бог втратив Свою силу (Псал. 74:18–23; 83:17–19; 106:47). Тільки коли Господь спасе Свій народ, Його Ім'я буде виправдане та звеличене.

Цей принцип існував у давнину, існує і сьогодні. Наші гріхи, вади, відступництво можуть покрити ганьбою не лише нас самих, а, що ще гірше, Бога, Ім'я Якого ми сповідуємо. Наші неправильні вчинки також можуть мати згубні духовні наслідки для нашого свідчення та місії. Скільки людей відвернулося від нашої віри через вчинки тих, хто сповідує Ім'я Христове?

«Бездоганний характер Божих дітей прославляє Бога і Христа» (Е. Уайт. Бажання віків. С. 671). Як ви розумієте цю важливу істину і яке значення вона має у вашому християнському житті?

Понеділок, 29 січня

НА ПОРОЗІ СМЕРТІ

Прочитайте Псал. 41:2–5; 88:4–13; 102:4–6, 12, 24, 25. Які переживання відображено в цих текстах? Як вони стосуються саме вас? _____

Ці молитви про порятунок від хвороби та смерті показують, що Божі діти в нашому світі не позбавлені страждань. Псалми свідчать про тяжкі страждання псалмиста. Він безсилий, в'яне, як трава, не в змозі їсти, кинутий між мертвими, лежить, як убитий, у труні, огидний для своїх друзів, страждає у зневірі. Його кістки прилипли до шкіри.

Багато псалмів припускає, що Господь допустив біду через непослух Ізраїлю. Псалмист визнає, що гріх може призвести до хвороби, тому згадує про прощення, яке передує зціленню (Псал. 41:4, 5). Однак деякі псалми, такі як 88-й і 102-й, визнають, що незаслужені страждання Божого народу є фактом життя, хоч як важко це зрозуміти.

У псалмі 88 автор скаржиться, що Бог привів його на поріг смерті (Псал. 88:7–9). Проте зауважте: навіть коли вимовляються найсміливіші скарги, скорбота явно стає актом віри, бо, якщо Господь у Своїй верховній владі допустив лихо, Він може відновити добробут Своєї дитини.

Напередодні смерті псалмист згадує чудеса, милосердя, вірність і праведність Бога (вірші 11–13). Хоч він вважає, що Господь допустив страждання, але тримається за Нього. Хоч він страждає, але не заперечує Божої любові та знає, що його спасіння – у Богові. Ці заклики свідчать про те, що псалмистові відомі не лише страждання, а й Божа благодать і що вони не обов'язково виключають одне одного.

Отже, і допущення страждань, і Боже спасіння є проявом Його абсолютної верховної влади. Розуміння того, що Бог усе контролює, вселяє надію. Коли ми читаємо псалом 88 у світлі страждань Христа, нас захоплює глибина Його любові, з якою Він був готовий пройти через двері смерті заради людства.

Подумайте про Ісуса та Його страждання на хресті. Як реальність того, що Бог у Христі страждав більше, ніж будь-хто з нас, має допомогти нам зберегти віру навіть у часи страждань і випробувань?

Вівторок, 30 січня

ДЕ БОГ?

Прочитайте Псал. 42:2–4; 63:2; 69:2–4; 102:2–8. Що завдає псалмистові сильного болю? _____

Псалмиста непокоять не тільки особисті страждання та страждання інших, а й (якщо не більше) уявна відсутність уваги Господа до негараздів Своїх слуг. Божа відсутність відчувається, як сильна спрага в пустельній землі (42:2–4; 63:2) і смертельна скорбота (102:3–5). Псалмист почувається відірваним від Господа і порівнює себе із самотніми птахами. «Я уподібнився до пелікана в пустелі, – я став, як та сова серед руїн. Я не сплю й стогну, наче самотній птах на даху» (102:7, 8).

Згадка про пустелю підкреслює відчуття ізоляції від Бога. «Самотній птах на даху» перебуває поза своїм гніздом, своїм притулком. Псалмист кличе до Бога з глибини, ніби тоне в бурхливих водах чи грузне в «глибокому болоті» (69:2–4; 130:1). Ці образи малюють гнітючу ситуацію, з якої немає виходу, крім Божественного втручання.

Прочитайте Псал. 10:12; 22:2; 27:9; 39:13. Як псалмист реагує на уявну відсутність Бога? _____

Псалмисти вирішують не мовчати перед лицем Божого мовчання. Вони непохитно вірять у молитву, адже вона звернена

до живого милосердного Бога. Господь усе ще поруч, навіть коли здається, що Його немає. Він Той самий Бог, Який чув їх у минулому, тому вони впевнені, що Він чує їх і зараз.

Випадки Божого мовчання спонукають псалмистів досліджувати себе і шукати Господа, але з каяттям і покірними проханнями. Вони знають, що Бог не буде мовчати вічно. Псалми показують, що спілкування з Господом має тривати незалежно від життєвих обставин.

Які уроки ми можемо засвоїти з реакції псалмиста на уявну відсутність Бога? Як ви реагуєте на моменти, коли здається, що Господь мовчить? Що підтримує вашу віру?

Середа, 31 січня

«ЧИ СКІНЧИЛОСЯ СЛОВО ЙОГО В РІД І РІД?»

Прочитайте Псал. 77. Через які переживання проходить автор? _____

Псалом 77 починається з благання до Бога про допомогу – благання, наповненого скорботою і болючим спогадом про минуле (вірші 1–7). Усе єство псалмиста зі смутком звернене до Бога. Він відмовляється втішатися якоюсь допомогою, окрім тієї, що виходить від Господа.

Проте спогад про Бога, здається, посилює його муки. «Згадую про Бога, починаю зітхати» (вірш 4). Єврейське слово *хама*, «стогнати», часто зображує шум бурхливих вод (46:4). Так само все єство псалмиста перебуває у стані сильного потрясіння.

Чому спогади про Бога можуть викликати такі сильні переживання? Чимало тривожних запитань відкриває причину його страждання: «Невже Господь відкидає нас? Чи може Бог забути Свій заповіт?» (вірші 8–10).

Разючий контраст між спасеними діяннями Господа в минулому і Його відсутністю в теперішньому змушує псалмиста почуватися покинутим. Якщо Господь змінився, то псалмист не має надії, але цей висновок він щосили намагається відкинути.

Псалмист не може спати, бо Господь не дає йому заснути (вірш 5). Цей факт спонукає нас згадати інших біблійних персо-

нажив, чиє безсоння Бог використовував для досягнення Своїх цілей (Бут. 41:1-8; Естер 6:1; Дан. 2:1-3). Довга безсонна ніч змушує псалмиста розмірковувати про минулі Господні діяння задля спасіння, але з новою рішучістю (вірші 6, 11).

Запевнення, яке псалмист отримує від Бога, складається не з пояснень його особистої ситуації, а з підтвердження Божої вірності й надійності (як у випадку з Йовом). Його закликають чекати Господа з вірою, знаючи, що Він Той самий Бог, Який у минулому творив чудеса для Ізраїлю (вірші 12–19). Псалмист також усвідомлює, що «Твоїх слідів не видно» (вірш 20), визнаючи керівництво Бога навіть у ситуаціях, коли Його присутність не є очевидною для людських очей. Псалмист визнає, що Бог водночас явлений і прихований, тому прославляє незбагненні Господні шляхи.

Подумайте про минулі часи, коли Господь діяв у вашому житті. Як цей факт може допомогти вам упоратися з нинішніми проблемами?

Четвер, 1 лютого

ЩОБ НЕ СПОКУШАТИ ПРАВЕДНИХ

Прочитайте Псал. 37:1, 8; 49:6–8; 94:3–7; 125:3. Яку боротьбу веде псалмист? _____

У цих текстах автор оплакує нинішнє процвітання безбожних і ті виклики, які цей факт ставить перед праведними. Нечестиві не лише процвітають, а й іноді відкрито зневажають Бога і пригноблюють інших. Дивує те, що, тимчасом як «жезл нечестивих» (125:3) панує у світі, «скіпетр справедливості» (45:7), здається, зазнає невдачі. Чому б тоді не здатися і не прийняти зло, як це роблять інші?

Прочитайте Псал. 73:1–20, 27. Що допомагає псалмистові пережити цю кризу? Який кінець тих, хто покладається на марне? (Див. також 1 Петра 1:17.)

Поки увага автора в псалмі 73 залишалася зосередженою на нинішньому беззаконні, він не міг бачити загальної картини з Божої точки зору. Проблема, яку процвітання зла створювало для його віри, була непереборною; він також вважав, що його аргумент про марність віри ґрунтується на реальності.

Однак псалом 73 показує, що «все це іронія над тими, хто ігнорує перший вірш псалма, який є його коротким викладом: “Бог, насправді, добрий до Ізраїлю, – до тих, у кого чисте серце!”» (Johannes Bugenhagen, Reformation Commentary on Scripture. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2018. P. 11).

Псалмист іде до святилища, місця Божого верховного правління, і там Святий Дух нагадує йому, що «сьогодні» – це лише одна частина мозаїки, а йому слід подумати про «кінець», коли нечестиві постануть перед Божим судом. Факт, що псалмист зрозумів цю істину у святилищі і визнав свою колишню нерозсудливість, свідчить: реальність можна досягнути лише за допомогою духовного бачення, а не людської логіки.

Коли стільки зла сьогодні залишається безкарним, як обітниця про Божий суд над світом і всім його злом приносить вам утіху? _____

П'ятниця, 2 лютого

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте Псал. 56; у книзі Е. Уайт «Дорога до Христа» розділ «Радість у Господі» (с. 115–126).

Як і псалмисти, Божий народ часто запитує, як співати Господні пісні «на чужій землі». Наша віра у верховне правління Господа випробовується, і ми, можливо, замислюємося над тим, чи Бог тримає все під контролем і чи справді Він настільки могутній і добрий, як говорить Писання.

Біблійна віра не тільки дарує впевненість і силу, а й іноді пов'язана з невпевненістю та невизначеністю. Часом невпевненість і невизначеність, особливо перед лицем зла й уявної відсутності Бога, можуть бути майже нестерпними. Проте невпевненість ніколи не повинна стосуватися Бога, Його любові, праведного характеру й надійності. Псалмисти можуть не бути

впевненими щодо майбутнього, але вони часто апелюють до Божої незмінної любові й вірності (36:6–11; 89:3, 9).

Ми також повинні наслідувати цей приклад. «Покличте на допомогу всі свої сили, щоб дивитися вгору, а не вниз на свої труднощі, тоді ви ніколи не ослабнете на шляху. Незабаром ви побачите на хмарі Ісуса, Який простягає вам руку допомоги. І все, що від вас вимагається, це дати Йому руку з простою вірою і дозволити Йому вести вас. Якщо ви довірятимете Йому, то через віру в Христа у вас з'явиться надія» (Е. Уайт. Свідчення для Церкви. Т. 5. С. 578, 579).

Часи, коли Бог «приховує своє обличчя», не послаблюють дієвості молитви. Навпаки, ці випадки змушують псалмистів досліджувати себе, згадувати минулі спасенні Божі діяння і шукати Його з покаєнням і покірними проханнями (77:11–13; 89:47–53). «Віра зміцнюється, коли людина бореться із сумнівами й долає опір. Досвід, отриманий під час цих випробувань, цінніший за найдорожчі коштовності» (Е. Уайт. Свідчення для Церкви. Т. 3. С. 555).

Запитання для обговорення:

1. Яку напругу відчували псалмисти перед обличчям зла? Чи відчували ви таку саму напругу і як впоралися з нею? Як ви підтримуєте свою віру в такі часи?

2. Де нам шукати відповіді, коли наша віра в Бога перевіряється випробуваннями чи людьми, чиї страждання змушують їх сумніватися в доброті й силі Господа?

3. Як ви відповідаєте на поширене запитання про зло у світі, який створив і підтримує Всемогутній Бог любові? Як лейтмотив великої боротьби допомагає хоча б частково відповісти на це складне запитання?

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД**Основний текст: Псал. 137:4.**

Страждання і зло є невід'ємною частиною нашого життя, і через цю реальність у багатьох людей виникають складні запитання про Божий характер. Чому Бог допустив існування гріха? Чому Він допускає, щоб страждали невинні? Чому дозволяє гріху та стражданням тривати? Чому безбожні процвітають? Невже викладені в Біблії Божі обітниці не є дієвими? Невже Писання — лише прекрасний літературний шедевр, що надихає, але не богонатхненний? Або, що ще гірше: неville Біблія та її обітниці — це ілюзії благочестивих розумів, без будь-якої реальної підстави, оскільки, зрештою, як стверджують світські уми, Бога не існує?

На жаль, сьогодні такі запитання надто поширені. Сумнів у Божих діяннях сіє насіння недовіри та скептицизму в серцях багатьох людей, особливо серед молоді. Часто такі запитання невіри в умах віруючих призводять до того, що «охолоне любов багатьох» (Матв. 24:12).

Псалми — це більше ніж пісні прославлення Бога. Їхня мета — впливати на наше розуміння таких складних питань, як існування гріха та страждань. Аналізуючи книгу Псалмів з погляду цієї складної теми, ми знову дивуємося відвертості псалмистів у їхніх молитвах. Їхня прямота нагадує нам, що ми також можемо ставити Господу запитання і висловлювати Йому свої сумніви. Бог з радістю вислухає наші побоювання, якщо ми запитаємо Його з вірою та покорюю. Він відповість на наші запитання та тривоги, даючи світло під час боротьби із сумнівами та страхом.

Чому Бог допустив існування гріха та страждань?

Навіть якщо книга Псалмів прямо не торкається цього конкретного запитання, псалми 74 і 79, у яких ідеться про руйнування Єрусалима, ґрунтуються саме на таких міркуваннях. Можемо побачити схожі риси між цими двома псалмами щодо теми гріха та страждань:

1. Кожен псалом розповідає про руйнування улюбленого міста (див. Псал. 74:3–9; 79:1–4), що є причиною скорботи та смутку псалмиста.

2. В обох псалмах Асаф бажає, щоб Господь припинив руйнування (див. Псал. 74:10, 11; 79:5–7). Тому він запитує Господа: «Доки?»

3. Причиною нещастя Єрусалима є гріх народу (див. Псал. 79:8–10), вона згадується лише у псалмі 79 — народ Божий упав у гріх.

4. В обох піснях Асаф не втрачає віри у свого Небесного Царя (див. Псал. 74:12–18) і впевненості у Його могутності (див. Псал. 79:11).

Як і Асаф, ми можемо запитати в Бога, чому стикаємося з гріхом, стражданнями і смертю. Це універсальні запитання, які допитливі уми ставили ще на світанку людської історії. Відповідь завжди та сама — гріх. Гріх — чужорідний непроханий гість у Божому творінні. Починаючи з падіння сатани на Небі і до нашого сьогоdnішнього грішного стану, беззаконня породило всі страждання та смерть в історії. Ми могли б заперечити, і цілком виправдано, що Господь дав Своім творінням свободу волі, і з огляду на це філософувати про наслідки гріха та страждань. Проте біблійні автори утримуються від цього. Тож довірмося, як Асаф, силі і мудрості нашого Творця, щоб Він розв'язав це питання по-своєму і свого часу.

Чому Бог допустив, щоб страждали невинні?

Цей урок нагадає нам, що гріх може спричинити хворобу (див. Псал. 41:4, 5). Керуючись цією концепцією, спробуймо відповісти на запитання: «Чому Бог допустив, щоб страждали невинні?», роздумуючи над чотирма псалмами: 6; 41; 88 та 102.

По-перше, зазначимо, що ці чотири пісні описують страждання, яких зазнають псалмисти через хворобу (див. Псал. 6:3, 7, 8; 41:4; 88:4–10; 102:4–8, 10–12). По-друге, псалмисти благають Господа про зцілення (див. Псал. 6:3, 5; 41:5; 88:2, 3, 14, 15; 102:2, 3). Своє зцілення вони розглядають як виправдання від Бога у присутності їхніх ворогів (див. 6:9–11; 41:6–13; 102:16–20). Нарешті, вони наводять аргументи: якби вони померли, то втратили б можливість прославляти Боже Ім'я (див. Псал. 6:6; 88:11–13).

На цьому етапі нашого аналізу ми повинні зазначити, що єврейському мисленню не притаманно було ставити філософські запитання про біль та страждання людей. Навпаки, у центрі уваги були Бог і Його слава. Псалмисти визнають, що Господь допускає їхні скорботи (див. Псал. 6:2). Вони також усвідомлюють, що тільки Він Сам може зцілити. Вилікувавшись від своїх недуг, вони бажають свідчити про Боже зцілення.

А яким було наше ставлення до Бога в часи страждання від недуг? Зазвичай ми скаржимося: «Чому я, Господи?» Чи не краще було б у цей скрутний час покладатися на Бога і дочекатися Його захисту, щоб потім ми могли свідчити про Його славу?

Чому Бог не припиняє наших нинішніх страждань?

У розпал наших страждань ми часто запитуємо: «Де Бог?» Це запитання часто виринає з глибин найсильнішого страху та розпачу. У такі моменти ми, як люди, не схильні філософськи ставитися до наших страждань та болю, а просто хочемо відповіди та полегшення. У своєму розпачі ми часто, як і псалмисти, звертаємося по допомогу до Господа.

Зауважте, навіть якщо здається, що Творець відсутній, псалмист благає: «Господи, вислухай мою молитву і почуй моє благання! Відгукнися на мої сльози!» (Псал. 39:13). Автор псалма знає, що Господь тут, навіть якщо він не бачить ознак Божественної присутності. Яка віра! Псалмист не каже: «Я йду! Я відмовляюся від своєї віри, бо Бог не відповідає мені. Отже, Його, мабуть, не існує». Натомість псалмист довіряє Господу і чекає, що Він захистить у потрібний момент. «Будь спокійним у Господі і надійся на Нього» (Псал. 37:7). Якщо Бог мовчить, отже, і для нас настав час зберігати мовчання й чекати. Запи-

тання не в тому, «де Бог?». Він тут і дбає про нас. Запитання: чи будемо ми також тут, з вірою чекаючи Його захисту?

Невже Божі обітниці у Святому Письмі скасовані?

Псалом 77 чудово виражає сумнів і зневіру, які часто пригнічують нас у часи лиха: «Невже Господь відкидає нас навіки й більше не змилується? Невже назавжди припинилося Його милосердя, скасована обітниця на всі покоління? Невже Бог забув про милість і в Своєму гніві стримує Своє милосердя?» (вірші 8–10).

Відповідь самого автора проста, але важлива: пам'ятайте в теперішньому ті чудеса, які Бог здійснив для вас у минулому (вірші 12–21). «Я пригадую Господні діяння» (вірш 12). Після цього псалмист описує найпоказовіший момент Божого втручання в історію Ізраїлю: Вихід із Єгипту. Автор псалма згадує чудеса, які здійснив ЯГВЕ, коли визволив Свій народ з єгипетського рабства (вірші 15, 16), зокрема особливу увагу приділив переходу через Червоне море (вірші 17–20). «Твоя дорога проходила крізь море» (вірш 20). Псалмист також згадує, як Бог керував служінням Мойсея та Аарона (вірш 21).

Як точно наставляє Дух пророцтва: «Нам немає чого боятися за майбутнє, якщо тільки ми не забудемо того шляху, яким вів нас Господь, і Його настанов у нашій минулій історії» (Е. Уайт. Свідчення для Церкви. Т. 9. С. 10).

Коли ми хворіємо чи стикаємося з негараздами, нам необхідно зміцнювати віру такою вправою: виділити в щоденнику найбільш дорогоцінні благословення, які Господь дарував нам у нашому житті, від найпростіших до найдивовижніших. До речі, хіба не це саме зробив псалмист?

Чому безбожні процвітають?

Давид представляє цю тему, викладаючи її в такій пораді: «Не заздри тим, що чинять беззаконня» (Псал. 37:1). Він узагальнює обґрунтування своєї поради — лиходії загинуть (вірш 2), — перш ніж перейти до свого основного занепокоєння: до віруючого. Давид підбадьорює його кількома принципами для благочестивого життя (вірші 3–9). Ці моральні вимоги є основою

підтримки душевного та фізичного здоров'я людини в несправедливому світі. Давид розміщує обітниці серед своїх вимог так:

1. Надійся на Господа

2. І чини добро;

Обітниця: Живи на землі та зберігай вірність (вірш 3).

3. Веселися в Господі,

Обітниця: Він задовольнить бажання твого серця (вірш 4).

4. Доручи Господу свою дорогу,

5. Покладайся на Нього,

Обітниця: Він буде діяти. Він виявить твою праведність, наче світло, і твою справедливість, наче полудень (вірші 5, 6).

6. Будь спокійним у Господі

7. І надійся на Нього.

8. Нехай тебе не дратує те, що комусь щастить на його дорозі, — навіть людині, яка має злі наміри (вірш 7).

9. Перестань гніватися

10. І залиш лють;

11. Не гарячкуй, бо це лише провадить до зла (вірш 8).

Обітниця: Адже всі, що чинять злочин, будуть знищені, а ті, що надіються на Господа, успадкують землю (вірш 9).

Цей псалом — шедевр літературної форми та змісту. Якби ми всіма силами прагнули практикувати вказівки, що містяться в ньому, то уникли б безлічі розчарувань і горя. Як додатковий бонус псалом містить підбадьорливі обітниці, які спонукають нас втілювати його в життя.

Далі псалмист розглядає ті самі концепції: (а) процвітання безбожних (вірші 12, 14); (б) повеління довіряти ЯГВЕ (вірші 27, 34, 37); (в) поведінку праведних (вірші 21, 26, 30, 31); (г) знищення нечестивих (вірші 10, 13, 15, 20, 22, 35, 36, 38); (д) обітниці для вірних (вірші 11, 16–19, 22–5, 28, 29, 32, 33, 39, 40). Концепції, виражені в цьому псалмі, роблять його гідним нашого найглибшого дослідження.

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

Псалмист закликає нас покладатися на Бога в часи страждань і випробувань. Переважно ми не можемо отримати чітких

відповідей на наші найскладніші запитання із цього приводу. Іноді ми можемо не відчувати присутності нашого Небесного Захисника. Або нам здається, що Божі обітниці не здійснюються. Однак ми повинні пам'ятати поради псалмистів, як діяти за таких обставин: покладатися на Бога, незважаючи на ситуацію; пам'ятати про Його чудеса в нашому житті; глибше досліджувати Боже Слово; схопитися за Божі обітниці; міцно триматися за Господа! «Спасіння ж праведних від Господа, — Він їхній захист у скрутний час. Господь їм допомагає і рятує їх; Він врятує їх від нечестивих і спасе, бо вони на Нього покладаються» (Псал. 37:39, 40).

Біблійні тексти для дослідження:

Псал. 18:4–19; 40:2–4; Втор. 15:7–11; Псал. 82; 96:6–10; 99:1–4; Римл. 8:34.

Пам'ятний вірш:

«Через утиски нужденних та зітхань убогих підіймуся негайно, – говорить Господь, – пошлю спасіння кожному, хто його потребує» (Псал. 12:6).

Наш вік – не єдиний, коли лютують зло, несправедливість і пригноблення. У такий самий час жили і псалмисти. Отже, псалми – це також протести проти насильства та пригноблення в нашому світі, як і у світі псалмистів.

Так, Господь стримує Свій гнів завдяки Своему довготерпінню, не бажаючи, аби хтось загинув, але щоб усі покалися й вирівняли свої шляхи (2 Петра 3:9–15). І хоча час, призначений для Божого втручання, не завжди збігається з людськими очікуваннями, день Божого суду гряде (Псал. 96:13; 98:9). Нам просто потрібно довіряти Господу і Його обітницям, доки не настане цей день.

Тільки Творець, Чий престол заснований на праведності та справедливості (89:15; 97:2), може забезпечити Своею справедливістю стабільність і процвітання світу. Подвійний аспект Божественного суду включає звільнення пригноблених та знищення безбожних (7:7–18).

І саме це одного разу відбудеться, але в Божий час, а не в наш, що й підкреслює псалмист.

ВЕЛИКИЙ ВОЇН

Прочитайте Псал. 18:4–19; 76:4–10, 13; 144:5–7. Як у наведених текстах зображено Господа? Що ці образи відкривають про готовність Бога визволити Свій народ?

Ці пісні прославляють Господа за Його безмежну владу над силами зла, які загрожують Його народові. Ці гімни зображують Бога у Його величі як Воїна та Суддю. Образ Бога-Воїна часто зустрічається в псалмах, підкреслюючи серйозність і невідкладність Божої відповіді на благання та страждання Його народу.

«Загримів Господь з небес, – Всевишній подав Свій голос, – град і палаючий жар... Він пустив Свої стріли і розпорошив їх; Він примножив блискавки, і викликав у них збентеження. Від грізного слова Господа, від подиху вітру з ніздрів Його прорвалися джерела вод й оголилися основи Всесвіту» (Псал. 18:14–16).

Явна рішучість і масштабність Божих діянь повинні розсіяти будь-які сумніви в Його великій турботі про страждальців, у співчутті до них і Його здатності перемогти зло. Нам просто потрібно почекати, поки Він здійснить це.

Зрештою, навіть коли Божі мужі, такі як Давид, брали участь у війні, визволення приходило не від людських рук. У своїх численних битвах з ворогами Божого народу цар Давид прославляв Господа, Який здобув усі перемоги. Давидові було б легко приписати собі свої численні успіхи та тріумфи, але він мав іншу думку. Він знав, де Джерело його сили.

Хоч Давид стверджує, що Господь «привчає мої руки до боротьби» (18:35), ніде в псалмах він не покладається на свої бойові навички. Господь бореться за Давида і рятує його (18:48, 49).

У псалмах цар Давид, відомий як успішний воїн, бере на себе роль майстерного музиканта і прославляє Господа – єдиного Визволителя і Вседержителя Свого народу (144:10–15). Хвала і молитва Господу – джерела сили Давида, які могутніші за будь-яку зброю. Тільки Богові слід довіряти та поклонятися.

Якими б дарами, уміннями й успіхами ви не володіли, чому завжди повинні пам'ятати про їхнє Джерело? Яка небезпека вас спіткає, якщо ви забудете про нього?

Понеділок, 5 лютого

СПРАВЕДЛИВІСТЬ ДЛЯ ПРИГНОБЛЕНИХ

Прочитайте Псал. 9:19; 12:6; 40:18; 112:7; 146:6–10; 41:1–4.
Яка вістка міститься для нас у цих текстах? _____

Бог особливо піклується про правосуддя для різних уразливих груп людей, зокрема бідних, пригноблених, сиріт, вдів, вдівців і приходьків. Псалми, як і Закон та Пророки, ясно свідчать про це (Вих. 22:21–27; Ісаї 3:13–15).

Автори багатьох псалмів використовують слова «бідний і вбогий» та уникають вживання щодо пригноблених виключно національних і релігійних термінів. Це зроблено для того, щоб підкреслити турботу Бога про все людство.

Слова «бідний і вбогий/нужденний» позначають не тільки матеріальну бідність, а й беззахисність і беспорядність. Вони апелюють до Божого співчуття і передають ідею про те, що мученик самотній і не має жодної іншої допомоги, крім Господа. Образ «бідного і вбогого» також стосується щирості людини, її правдивості та любові до Бога у визнанні своєї цілковитої залежності від Нього та у відмові від самовпевненості й самоствердження.

Турбота про знедолених (Псал. 41:2–4) демонструє вірність народу Господу. У біблійній культурі зло, учинене щодо беззахисних, було особливо тяжким гріхом (Втор. 15:7–11). Псалми надихають вірних людей виступити проти будь-якого пригноблення.

Псалми також наголошують, що марно покладатися на тимчасові людські засоби як на найвище джерело мудрості й безпеки. Божий народ має чинити опір спокусі цілковито довіряти в питаннях спасіння людським вождям та інститутам, особливо коли вони суперечать Божим шляхам.

У Своїй благодаті наш Господь ототожнив Себе з бідними, Сам став убогим, щоб багато хто збагатився Його зuboжінням (2 Кор. 8:9). Багатство Христа включає визволення від будь-якого пригноблення, викликаного гріхом, і Він обіцяє нам вічне життя в Божому Царстві (Об'явл. 21:4). Ісус Христос виконує обітницю псалмів як Божественний Суддя, Який судитиме погане ставлення до знедолених, так само як і нехтування обов'язком щодо них (Матв. 25:31–46).

Чи багато ми думаємо про «бідних та вбогих» серед нас і чи багато робимо для них?

Вівторок, 6 лютого

«ДОКИ БУДЕТЕ НЕСПРАВЕДЛИВО СУДИТИ?»

Господь наділив керівників владою підтримувати справедливість в Ізраїлі (Псал. 72:1–7, 12–14). Ізраїльські царі мали здійснювати владу згідно з Божою волею. Пріоритетом керівників мало стати забезпечення миру та справедливості в країні, турбота про соціально незахищених. Тільки в такому разі країна та весь народ процвітатимуть. Царський престол зміцнюється вірністю Богові, а не людською силою.

Прочитайте Псал. 82. Що відбувається, коли правителі перекручують правосуддя та пригноблюють народ, який мають захищати? _____

У псалмі 82 Бог проголошує Свої суди над продажними суддями Ізраїлю. «Боги» (вірші 1, 6) – це явно і не язичницькі боги, і не ангели, бо їм ніколи не доручали чинити правосуддя щодо Божого народу, тому їх не можна судити за невиконання суду. Звинувачення, перелічені у віршах 2–4, перегукуються із законами Тори, ідентифікуючи «богів» як суддів Ізраїлю (Втор. 1:16–18; 16:18–20; Івана 10:33–35). Господь запитує «синів людських», чи справедливо вони судять, і їм оголошено покарання, бо їх визнали неправедними. Судді ходять у темряві без знання (Псал. 82:5), бо залишили Божий Закон, світло (119:105).

Писання незмінно дотримується істини, що лише Господь є Богом. Він розділяє Своє керування світом із призначеними людськими лідерами як Його представниками (Римл. 13:1). Проте як часто ці людські представники, як в історії, так і зараз, спотворювали доручене їм управління!

Псалом 82 з глузуванням викриває відступництво деяких керівників, які вважали себе «богами», вищими за інших людей. Хоч Господь дав ізраїльським керівникам владу та привілей називатися «синами Всевишнього» і бути Його представниками, Він відкидає безбожних лідерів. Бог нагадає їм, що вони смертні й підкоряються тим самим моральним законам, що й усі люди. Ніхто не може бути вищим за Божий Закон (вірші 6–8).

Господь судитиме весь світ, Божий народ також дасть йому звіт. І керівники, і народ повинні наслідувати приклад Божественного Судді і покладати на Нього всю свою надію.

Чи маєте ви владу над іншими людьми? Якщо так, то наскільки справедливо й неупереджено здійснюєте цю владу?

Середа, 7 лютого

ВИЛИЙ СВОЄ ОБУРЕННЯ

Прочитайте Псал. 58:7–9; 69:23–29; 83:10–18; 94:1, 2; 137:7–9. Які настрої передають наведені тексти? Хто в цих псалмах є виконавцем суду? _____

Деякі псалми містять благання до Бога помститися людям і народам, які мають намір заповідати або вже заповідали шкоду псалмистам чи їхньому народові. Ці псалми можуть викликати здивування через їхню різку мову й очевидну розбіжність з біблійним принципом любові до ворогів (Матв. 5:44).

Проте обурення псалмиста перед обличчям пригноблення правильне. Воно означає, що він ставився до добра і зла серйозніше, ніж багато людей. Його турбує – і навіть сильно – зло, яке чиниться у світі не тільки щодо нього самого, а й щодо інших людей.

Однак ніде псалмист не пропонує себе як того, хто мстить. Натомість він залишає відплату виключно в Божих руках. Псалмист нагадує про Божественні прокляття завіту (Втор. 27:9–16) і благає Господа вчинити згідно з Його обіцянками.

Псалми – це не просто молитви псалмиста, це пророчі свідчення про прийдешній Божий суд. Псалом 137 відображає проголошення Божественного суду над Вавилоном, як це видно у пророків. Спустошення, яке вавилоняни принесли іншим народам, обернеться проти них. Псалми передають Божественні застереження про те, що зло не залишиться безкарним навіки.

Божа відплата вимірюється справедливістю та благодаттю. Діти Господа покликані молитися за тих, хто погано поводить з ними, і навіть сподіватися на їхнє навернення (Псал. 83:19; Єрем. 29:7).

Однак, прагнучи узгодити ці псалми з біблійними нормами любові до ворогів, ми повинні бути обережні, щоб не применшити вираженого в них болісного переживання. Бог визнає страждання Своїх дітей і запевняє їх: «Дорогоцінна в очах Господніх смерть вірних Йому!» (Псал. 116:15). Божественний суд зобов'язує народ Господа виступати проти будь-якого зла і шукати приходу Божого Царства у всій його повноті. Псалмисти також заступалися за страждальців, даючи їм зрозуміти, що Господь знає про їхні страждання і одного разу справедливість переможе.

У кого з нас не виникали думки чи фантазії про помсту тим, хто заподіяв нам чи нашим близьким жахливе зло? Як наведені в уроці псалми можуть допомогти нам побачити ці почуття у правильному світлі?

Четвер, 8 лютого

СУД ГОСПОДА ТА СВЯТИЛИЩЕ

Прочитайте Псал. 96:6–10; 99:1–4; 132:7–9, 13–18. Де відбувається Божий суд і які наслідки його рішення для нас? Як святилище допомагає нам зрозуміти, у який спосіб Бог боротиметься зі злом? _____

Суд Господа тісно пов'язаний зі святилищем. Святилище було тим середовищем, у якому псалмист переосмислив свої погляди на проблему зла (Псал. 73:17–20). Святилище було позначено як місце Божественного суду, на що вказують вирок уриму (Числ. 27:21) і судний нагрудник первосвященника (Вих. 28:15, 28–30). Багато псалмів зображує Бога на Його престолі в Небесному святилищі, готового судити світ за його гріхи та зло.

У святилищі було відкрито План спасіння. У язичництві гріх розуміли насамперед як фізичну пляму, яка має бути усунена магічними ритуалами. Біблія, навпаки, показує гріх як порушення Божого морального Закону. Святість Господа означає, що Він любить справедливість і праведність. Так і Божі діти повинні прагнути до справедливості й праведності і поклонятися Господу в Його святості. Вони мають дотримуватися Божого Закону, який є вираженням святості Господа.

Отже, святилище – це місце прощення гріхів і відновлення праведності, на що вказує Божий «престол милості» (кришка ковчега завіту) і «праведні жертви» (Втор. 33:19; Псал. 4:6).

Проте Бог, Який прощає, карає за злі діла нерозкаяних людей (99:8). Вплив святилища як місця Божественного суду виявлявся в постійному усвідомленні святості Господа та в розумінні Його вимог щодо праведного життя згідно з Його умовами завіту.

Божий Суд із Сіону сприяє добробуту праведних і призводить до поразки безбожних (132:13–18). Святилище сприяло радісному очікуванню Приходу Господа як Судді, особливо в День викуплення. Так само псалми зміцнюють впевненість у майбутньому Приході Божественного Судді (96:13; 98:9), а саме Ісуса Христа в Небесне святилище (Об'явл. 11:15–19).

Прочитайте Римл. 8:34. Як цей вірш відкриває нам, що служіння Христа в Небесному святилищі є доброю вісткою для Його народу?

П'ятниця, 9 лютого

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Небесні принципи щасливого життя» розділ «Блаженства» (с. 6–13, 29–35).

Псалми – це протест проти людської байдужості до несправедливості; це відмова прийняти зло. Псалмисти керуються не жагою помсти, а прагненням прославити Господне Ім'я. Тому праведним належить радіти, коли вони побачать Божу помсту злу, оскільки в такий спосіб у світі відновлюється Божа справедливість (Псал. 58:11, 12). Псалми зобов'язують людей виступати проти зла і шукати приходу Божого Царства у всій його повноті. У псалмах ми чуємо запевнення, що Бог потішить і визволить нас. Господь підійметься!

«Коли будуть ганьбити вас і переслідувати...», то «радійте та веселіться», – говорить Ісус. Він радить їм узяти «за приклад страждання і терпіння» пророків, які говорили ім'ям Господнім (Якова 5:19). Авель, перший християнин із синів Адама, помер мучеником. Енох «ходив з Богом», але світ не знав його. З Ноя глузували, як з фанатика, котрий даремно підіймав тривогу. “А інші зазнали наруги та ран, а також кайданів й в'язниці”. “Інші були замучені, бо відмовлялися від визволення, щоб досягнути краще воскресіння” (Євр. 11:35, 36)» (Е. Уайт. Небесні принципи щасливого життя. С. 33).

Запитання для обговорення:

1. Болюче усвідомлення існування зла у світі може змусити нас задуматися, чи справді Господь царює. Як нам зростити непохитну віру, яка вистойть навіть у спокусі? На чому ми повинні зосередитися, щоб зберегти нашу віру в любов, доброту й силу Господа? Що хрест відкриває нам про Бога та Його характер?

2. Чому важливо не надіятися на людські можливості (вождів, інститути, громадські рухи) як на найвищу мудрість для досягнення справедливості у світі, а покладатися виключно на Боже Слово та Його суд?

3. Яке практичне значення істини в тому, що святилище є місцем Божественного суду?

4. Як нам розуміти різку мову деяких псалмів? Як ця мова допомагає нам відчутти глибину переживань псалмиста?

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД**Основний текст: Псал. 12:6.**

В уроці 4 ми вивчали ідею про те, що Бог є нашим при-тулком, твердинею, силою та щитом. Ці метафори відображають біблійну істину про те, що Бог завжди перебуває поруч зі Своїми вірними дітьми, забезпечуючи їм захист та допомогу. Цього тижня ми досліджуватимемо схожий образ нашого Бога, а саме – могутній Воїн, Який бореться за Своїх дітей. Ми також розглянемо цю ідею в контексті соціального пригноблення, поширеного як у біблійні часи, так і, на жаль, у наші дні. Тема соціального пригноблення – основна в пророчих книгах Старого Завіту і знаходить свій відбиток у всіх псалмах. Хоч жорстоке поводження з людьми з боку їхніх політичних лідерів приносить нам страждання, ми не позбавлені надії: безумовно, Господь – Захист для принижених.

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР**Соціальне пригноблення**

Закон Мойсея наказує Божому народу виявляти особливу турботу про три групи людей: про приходця, сироту та вдову (див. Втор. 10:18; 14:29; 16:11, 14; 24:17–20; 26:12, 13; 27:19). Як правило, ці особи не мали джерела стабільного прибутку; у багатьох випадках вони не мали землі, яку можна було б обробляти, аби прогодувати свої сім'ї. В ідеалі ці безправні громадяни і переселенці прагнули знайти місця, де могли б найнятися на роботу або принаймні де їм дозволили б збирати плоди, які залишилися, і снопи за жінцями (див. Рут 2:6–8). Такі люди не мали захисту з боку сім'ї. Враховуючи їхню вразливість, ми можемо бачити, що жорстоке поводження з вдовами, сирота-

У р о к 6 ми та приходцями вважалося одним із найстрашніших гріхів у старозавітному суспільстві. Пророки регулярно наставляли людей дбати про цей знедолений клас (див. Ісаї 1:17, 23; Єрем. 7:6; 22:3; Єзек. 22:7; Зах. 7:10).

Саме тому псалмист змальовує Господа як «Отець сиріт і Суддя вдів» [«захисник» – в ін. перекладах] (Псал. 68:6). Обітниця псалма така: «Господь захищає приходців, підтримує сироту і вдову, проте шляхи нечестивих Він руйнує» (Псал. 146:9; пор. з 10:14). Наш Бог – Бог пригноблених і знедолених.

Сьогодні у деяких місцевостях діють соціальні програми допомоги сиротам та вдовам. Такі програми надають можливості бідним і нужденним рухатися вперед. Деякі уряди також забезпечують їх необхідною фінансовою допомогою. Однак нужденних навіть у самій церкві завжди більше, ніж може прогдувати система. Нині, крім бідності, поширені й інші форми жорстокого поводження та пригноблення, такі як цькування та катування. Ми, як християни, повинні виявляти жертв такого пригноблення й несправедливості та допомагати їм. Ми маємо щиро присвятити себе пошуку способів задоволення їхніх потреб.

Імміграція – ще одна складна проблема в багатьох країнах світу. Слід приділяти особливу увагу іммігрантам на нашій території. Імміграція була проблемою з перших днів людської історії. Люди завжди шукали якомога кращі місця для проживання та розвитку. Ми – руки Бога: Він просить нас надавати допомогу заблудлим, бездомним, мандрівникам та вигнанцям у нашому суспільстві. Ми повинні спонукати таких людей звернути свій погляд на Захисника приходців, сиріт та вдів.

Бог-Воїн

У Старому Завіті і меншою мірою у Новому міститься яскрава метафора щодо Бога, не надто популярна нині серед християн, – Бог як Воїн. Така ідея може здатися надто суворою чи мілітаристською для культури, яка віддає перевагу висловам про Божу любов і милість, Його увагу та мир.

«Господь Саваот» (І. Нав. 5:14; 1 Сам. 1:11; 4:4; 17:45; 2 Сам. 7:26; Єрем. 10:16; 31:35; 32:18; Амос 5:16 і т. д.) – поширений опис Божого характеру. Це словосполучення зобра-

жує Творця як Полководця небесного війська. Він залучений у конфлікт із силами зла. Однак Боже Слово також описує Його як Воїна. «Господь – войовничий витязь» (Вих. 15:3), «Муж війни» (Огієнко); «Господь вирушає, як лицар, як муж війни...» (Ісаї 42:13).

Псалмист посилається на цю метафору в Псал. 18:4–20. Він стверджує, що врятований (див. вірш 4) від «від потужного мого ворога, – від моїх ненависників, які були сильнішими за мене» (вірш 18). ЯГВЕ представлений як Воїн, Який бореться за Свого слугу; як Захисник, Який, верхи на Своєму бойовому коні, направляє Свою зброю проти гнобителів Його народу. Уважно прочитайте вірші з 8 по 16. Тут зображено чотири сценарії:

Вірші 7–9: Божественний Воїн перебуває у Своєму замку (Храмі); Він спалахує праведним гнівом через лихо, про яке розповідав Його слуга в молитві. Божественний Воїн бурхливо реагує на захист Свого слуги (вірш 9).

Вірші 10–13: Опис Божественного Воїна, який спускається, демонструючи велику силу, вражає. Цей образ вселяє впевненість у серце слуги Воїна. Безперечно, наш Бог не слабкий.

Вірші 14–16: Ми читаємо про атаку Мужа війни, Який виступає зі Своєю грізною зброєю: градом, вогнем, стрілами та блискавками. Фігура Мужа війни з Його метеорологічним арсеналом асоціюється з могутнім, розгніваним несправедливістю і пригнобленням Воїном, Який доблесно і праведно бореться за Свого відданого слугу.

Вірші 17–20: Тексти повідомляють про визволення слуги: Воїн рятує, звільняє і підтримує його. «Він вивів мене на широкий простір» (вірш 20).

Який дивовижний докладний опис Господніх діянь заради Його дітей, які перебувають у найскладніших обставинах. Таке розуміння Божого характеру перетворює світ і нашу Церкву. Пригноблені та гнані повинні бути впевненими в тому, що Бог бореться за них.

Докір керівникам

Псалом 82 є суворим докором лідерам, які мають, але не використовують свій вплив і силу, щоб змінити становище бідних, сиріт, пригноблених та вбогих (див. вірш 3).

У псалмі зображено збори, на яких керівників докоряють за їхню зневагу та байдужість до пригноблених. Вони судять «несправедливо», «зважаючи на особи нечестивих» (вірш 2). Хіба сьогодні деякі лідери менш винні у таких злочинах? Хіба страждання бідних та нужденних не є наслідком корупції? Хіба наші власні егоїзм і жадібність не змушують нас зосереджувати увагу на собі та своїх сім'ях, забуваючи про навколишніх, які потребують нашої підтримки? Благодійність має починатися вдома, у наших сім'ях та в нашому житті. Ми повинні навчати своїх дітей завжди бути добрими та щедрими до страждальців.

Псалмист нагадує нам, що ми «боги» та «сини Всевишнього» (вірш 6). Господь створив людей за Своїм образом і подобою (див. Бут. 1:26), а це означає, що ми розумні істоти з моральною свідомістю та совістю. Тому нам потрібно підтримувати пригноблених, мандрівників та вбогих. Яким би не було наше оточення – чи то сусіди, чи то співробітники – ми повинні прагнути бути джерелом допомоги нужденним.

Божий суд

Урок за четвер пропонує нам розглянути тяжке становище пригноблених у контексті останнього суду в Небесному святилищі (див. Псал. 96:6–10; 99:1–4; 132:7–9, 13–18) і великої боротьби між Богом і сатаною, як вона описана в книгах Даниїла й Об'явлення.

Дан. 7 розкриває дві мети суду на Небі перед Другим приходом: покарати гнобителя (вірш 26) і виправдати пригнобленого (вірш 22). Суд підтверджує, що Бог діє на благо праведних.

У книзі Об'явлення суд відбувається у Святилищі. У Об'явл. 6 ми читаємо, що «душі вбитих за Боже Слово і за свідчення» перебувають «під престолом» (вірш 9). Очікуючи Господнього викуплення від смерті, кожен з них отримує білий одяг (Об'явл. 6:11)

Об'явл. 8 починається з видіння про сім сурм (вірш 2), даних семи ангелам, які стоять біля золотого жертовника «перед престолом» Божим (вірш 3). Сурми є символом Божого суду над тими силами, які переслідували Божий народ протягом довгих віків людської історії (див. сім печаток в Об'явл. 6 і 7). Святилище – місце, де Господь діє заради блага Свого

народу, щоб спасти та захистити його від гнобителів. Отже, не випадково сім ангелів, які мали сім кар, вийшли саме з храму – місця Божого суду (див. Об'явл. 15:5, 6).

Отже, коли в книзі Псалмів висловлена впевненість у тому, що віруючі можуть молитися Господу про спасіння, це твердження є серйозним звинуваченням проти гнобителів Божого народу та джерелом віри для пригноблених. «Увійдемо до Його осель, поклонимось до підніжка Його ніг. Підіймися, Господи, на місце Свого спочинку – Ти і Ковчег Твоєї могутності» (Псал. 132:7, 8).

Біблійна істина в цьому вірші розкриває факт, над яким нам було б дуже корисно поміркувати. Звісно, ми повинні робити все можливе, щоб допомогти нужденним, вдовам, сиротам і підтримати їх. Однак нам завжди слід пам'ятати: остаточне та повне розв'язання проблеми будь-якого пригноблення та страждань прийде з Неба. Ми не повинні обманюватися ідеєю, що Церква може досягти соціальної справедливості на Землі або що головна мета Церкви — вести політичні баталії, щоб покінчити з усією несправедливістю у світі. Такі складні питання повністю може розв'язати лише Господь Саваот. Наша віра має бути зосереджена на обітницях Бога діяти на нашу користь, а не на ілюзорній силі людської влади, яка в кращому разі є міражем.

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

Господь — притулок, фортеця для тих, хто потрапив у халепу; але Він також – Божественний Воїн, Який бореться за пригноблених. До того ж Він є активним Керівником. Ми, Його діти, також повинні виявляти ініціативу у розв'язанні соціальних проблем, з якими стикаємося сьогодні в нашому світі. Звичайно, ми не можемо розв'язати всі ці проблеми, однак можемо прагнути позитивно впливати на нашу спільноту, на життя вразливих та пригноблених людей: бідних, знедолених, переслідуваних. Ми можемо виконувати значну, доленосну працю для відкинутих суспільством меншин, як це робив свого часу Ісус заради митників, грішників (див. Матв. 9:10), блудниць (див. Луки 7:37–39) і вигнанців (див. Матв. 15:21–28).

Докір псалмиста, висловлений громадським і політичним лідерам (див. Псал. 82), стосується й нас, якщо ми байдужі до несправедливості та страждань у суспільстві й відмовляємося усунути чи полегшити їх. Зрештою, нам слід пам'ятати: остаточне розв'язання проблеми зла в нашому несправедливому світі надійде з Небесного святилища. Тож зробімо свій внесок, покладаючись на Божественного Воїна в остаточних результатах правосуддя.

«ВЕЛИКА, ВИЩЕ НЕБЕС, МИЛІСТЬ ТВОЯ»

Біблійні тексти для дослідження:

Псал. 136; 51; 130; 113; 123.

Пам'ятний вірш:

**«Я прославлятиму Тебе серед людей, Господи, співатиму Тобі між народами, бо велика, вище небес, милість Твоя, і вірність Твоя аж до хмар!»
(Псал. 57:10, 11).**

Псалмисти усвідомлюють, що вони духовно вбогі й не мають нічого доброго, аби запропонувати Богові. Тобто у них немає нічого, що могло б рекомендувати їх перед святим престолом Господа (40:18). Псалмисти розуміють: вони, як і всі ми, потребують Божої благодаті. Фактично вони потребують Євангелія.

Псалми неодноразово наголошують на тому, що люди повністю залежать від Божої милості. На щастя, Його милість вічна, про що свідчать як Боже творіння, так і історія Божого народу (136). Перед вічним Господом людське життя минуще, як трава, але Він жаліє людей, оновлює їхні сили (103:3, 5, 15) і дарує їм обітницю про вічність.

Божий народ знаходить втіху в тому, що Господь вірний Своему завіту. Молитви народу часто сповнені надії, оскільки звернені до співчутливого Небесного Отця (103:13; 68:6; 89:27). Нові досвіди Божих дітей, пережиті з Господом благодаті й любові, зміцнюють їхню рішучість поклонитися та служити Богу і нікому чи нічому іншому.

«МИЛОСЕРДЯ ЙОГО ВІЧНЕ»

Прочитайте Псал. 136. Яка думка переважає у псалмі? Де псалмист знаходить підтвердження цих слів, які неодноразово повторюються? _____

Псалом 136 закликає Божий народ славити Господа за Його милосердя, явлене у творінні (вірші 4–9) і в історії Ізраїлю (вірші 10–22). «Милість/милосердя» (євр. *hesed*, «незмінна любов») виражає доброту Бога, Його вірність творінню й завіту з Ізраїлем. Цей псалом показує, що безмірна сила й велич Господа ґрунтуються на Його незмінній любові.

Господь є Бог богів і Владика владик. Ця єврейська ідіома означає «найбільший Бог» (вірші 1–3), але не тому, що існують інші боги, а тому, що Він – єдиний Бог.

Великі чудеса Господа, які не може повторити ніхто інший, є демонстрацією Його владарювання (вірш 4). Бог створив небо, землю й небесні тіла, яким язичники поклоняються замість Творця (Втор. 4:19). Проте псалми позбавляють язичницьких богів (а отже, і будь-який людський ресурс) їхнього авторитету. Вони лише продукти творіння, створені об'єкти, а не Творець, – така ключова відмінність.

Образ міцної руки та простягнутого рамена Господа (вірш 12) підкреслює дієвість Божої сили й безмежну територію Його милосердя.

Боже милосердя у творінні й історії має надихати Божий народ довіряти Йому і залишатися вірним Його завіту. Приспів «Милосердя Його вічне» 26 разів повторюється в псалмі 136, запевняючи віруючих у тому, що Господь не змінюється і Його милість поширюється на всі покоління. Бог пам'ятає про Свій народ (вірш 23) і вірний Своему завіту благодаті. Віра в незмінне милосердя Господа є основою біблійної віри, яка включає радісне поклоніння, довіру, а також стриманість і покаяння.

Псалом 136 (вірші 23–25) завершується описом турботи Бога про світ. Милосердя Господа поширюється не тільки на Ізраїль, а й на все творіння. Отже, цей псалом говорить про універсальність Божої спасенної благодаті й закликає увесь

світ приєднатися до Ізраїлю у прославленні Господа (див. також Луки 2:10; Івана 3:16; Дії 15:17).

Як образ Ісуса, Який помирає на хресті за наші гріхи як замісна Жертва, найбільш яскраво розкриває цю велику істину про Бога: «Милосердя Його вічне»?

Понеділок, 12 лютого

«СЕРЦЕ ЧИСТЕ СТВОРИ В МЕНІ»

Прочитайте Псал. 51:3–7. Чому псалмист благає про Божу милість? _____

Цар Давид виливає своє серце перед Господом, благаючи про прощення гріхів у найбільш похмурі в духовному плані моменти свого життя (2 Сам. 12). Прощення – це Божий надзвичайний дар благодаті, результат «великого Свого [Божого] милосердя» (Псал. 51:3). Цар Давид благає Бога, щоб Він учинив з ним не за його гріхами (103:10), а згладив його беззаконня з великого милосердя, милості, вірності та співчуття (51:3; Вих. 34: 6, 7).

Прочитайте Псал. 51:8–21. Як в уривку зображено прощення гріхів? Яка мета Божественного прощення?

Божественне прощення включає більше, ніж юридичне проголошення невинності. Воно здійснює перетворення, яке досягає самих глибин людського «я» (вірш 8; Євр. 4:12). Воно сприяє духовному відновленню (вірш 12; Івана 3:3–8). Єврейське дієслово *бара*, що перекладається як «творити», відображає Божественну творчу силу (Бут. 1:1). Тільки Господь може *бара*; тільки Він може здійснити радикальні стійкі зміни в серці людини, яка кається (2 Кор. 4:6).

Давид просить про очищення ісопом (вірш 9; Левит 14:2–8). Він відчуває, що його провина не дозволяє йому перебувати в присутності Господа, як прокаженому, якого виганяли, доки тривав стан нечистоти (вірш 13). Псалмист боїться, що жертви не зможуть повністю відновити його, бо не існувало жертви для викуплення його свідомих гріхів перелюбу та вбивства (Вих. 21:14; Левит 20:10).

Тільки безумовна Божественна благодать могла прийняти як жертву «скрушений дух» і «серце смиренне» Давида і повернути його до гармонії з Богом (вірші 18, 19). Благаючи про очищення ісопом, він хоче повернутися в Божу присутність.

Якщо Бог пробачив Давидові перелюб, обман та вбивство, яка надія є для нас?

Вівторок, 13 лютого

«ЯКЩО ТИ, ГОСПОДИ, ВВАЖАТИМЕШ НА ПРОВИНИ»

Прочитайте Псал. 130. Як у цьому псалмі зображено тяжкість гріха й надію для грішників? _____

Великий смуток псалмиста пов'язаний з його гріхами та гріхами його народу (вірші 3, 8). Гріхи народу настільки тяжкі, що загрожують навіки розлучити людей з Богом (вірш 3). Святе Письмо повідомляє про: (1) записи про гріхи, які зберігаються для судного дня (Дан. 7:10; Об'явл. 20:12); (2) імена, згладжені з Книги життя; це імена нерозкаяних грішників (Вих. 32:32; Псал. 69:29; Об'явл. 13:8).

Тому псалмист благає Бога про прощення, яке усуне запис про гріхи (вірші 3, 8; Єрем. 31:34; Мих. 7:19). Давид знає, що «Бог не гнівний за Своєю природою. Його любов вічна. Його “гнів” викликаний лише відмовою людини оцінити Його любов... Мета Його гніву не в тому, щоб ранили, а в тому, щоб зцілити людину; не знищити, а спасти Свій народ завіту (див. Осії 6:1, 2)» (Hans K. La Rondelle. Deliverance in the Psalms. Berrien Springs, MI: First Impressions, 1983. Pp. 180, 181). Саме готовність Бога прощати гріхи, а не карати за них, вселяє благоговіння перед Ним (Псал. 130:4; Римл. 2:4). Справжнє поклоніння ґрунтується на захопленні Божим характером любові, а не на страху перед покаранням.

Божі діти покликані надіятися на Господа (Псал. 27:14; 37:34). Єврейське слово *кава*, «чекати», буквально означає «розтягуватися», «простирається» і є коренем єврейського слова, що означає «надія». Отже, надія на Господа (очікування

Господа) – це не пасивне підкорення несприятливим обставинам, а сповнене надії «простягання» до Господа або очікування Господнього втручання. Надія псалмиста ґрунтується не на його оптимізмі, а на Божому Слові (130:5). Непохитна надія на Господа (очікування Господа) не даремна, бо після темної ночі настає ранок Божественного визволення.

Подивіться, як особисте благання псалмиста стає благанням усієї спільноти (вірші 7, 8). Благополуччя окремої особистості невіддільне від благополуччя всього народу. Отже, людина молиться не лише за себе, а й за спільноту. Як віруючі, ми є частиною спільноти, і те, що впливає на одну її частину, впливає на всіх.

Поміркуйте над запитанням: «Якщо Ти, Господи, вважатимеш на провини, то хто, Господи, зможе встояти?» (вірш 3). Що це означає для вас особисто? Що б з вами сталося, якби Господь помічав ваші беззаконня?

Середа, 14 лютого

СЛАВТЕ ВЕЛИКОГО Й МИЛОСЕРДНОГО БОГА

Прочитайте Псал. 113 і 123. Які два різних аспекти Божого характеру зображено в цих псалмах? _____

Псалми 113 і 123 прославляють велич і милість Господа. Велич Господа відкривається у величі Його Імені та на висоті Його престолу, який вище всіх народів і небес (113:4, 5; 123:1). «Хто подібний до Господа, Бога нашого» (113:5) – це твердження про віру в те, що жодна сила у світі чи поза ним не може протистояти Богові Ізраїлю.

Непрístupні висоти, на яких мешкає Господь, ілюструють той факт, що Він «знижується, щоб побачити те, що на небесах і на землі» (113:6, переклад І. Огієнка). Перебування Бога на висоті не заважає Йому бачити те, що відбувається внизу, на Землі. Милосердя Господа виявляється у Його благодатній готовності брати участь у справах нашого світу, рятувати вбогих і бідних від їхніх бід. Щедра рука Вседержителя не прихована від Його слуг, хоч Його оселя розташована високо на Небесах.

Велич і турбота Бога, які неможливо повною мірою розрізнити у Його дивовижній трансцендентності, виявляються у Його ділах милосердя та співчуття. Убогі, бідні та пригноблені можуть на власному досвіді побачити верховну владу Господа в дивовижних ділах, які Він може здійснити задля їхнього добра. Всевишній Бог виявляє Свою велич, використовуючи власну силу, щоб звеличити принижених. Народ може безперешкодно наближатися до Господа, оскільки Його суверенна велич і верховенство не змінюють того факту, що Він – їхній милосердний Творець і Вседержитель, а народ – Його слуги, Його улюблені діти.

Отже, поклоніння мотивується не лише Божою величчю, а і Його добротою. Прославлення не обмежене часом і простором (113:2, 3). Велич і милість Господа найкраще проявилися в Ісусі Христі, Який прийшов з Неба, понизив Самого Себе, упокорив Себе, був слухняним аж до хресної смерті, щоб підняти грішне людство (Филп. 2:6–8). Саме хрест дарує нам найбільш вагомі причини поклонятися Богові та славити Його за те, що Він здійснив для нас.

Поміркуйте про Голгофський хрест і те, що там сталося особисто для вас. Від чого вас спас Ісус? Чому нам усім так важливо завжди пам'ятати про хрест?

Четвер, 15 лютого

«НЕ ЗАБУВАЙ УСІХ ЙОГО БЛАГОДІЙСТВ»

Прочитайте Псал. 103. Як тут зображено Боже милосердя?

У псалмі 103 перераховано різноманітні благословення Господа. Ці благословення включають «всі благодіяння Його» (вірш 2) для успішного життя (вірші 3–6). Божі благословення ґрунтуються на Його милосердному характері та вірності Його завіту з Ізраїлем (вірші 7–18). Господь «пам'ятає» про людську неміч і швидкоплинність життя, співчуваючи Своему народові (вірші 13–17).

Пам'ятання (збереження в пам'яті) – це більше, ніж просто пізнавальна діяльність. Воно включає зобов'язання, що виража-

ється у дії: Бог визволяє і підтримує Свій народ (вірші 3–13). Яскраві образи у віршах 11-16 ілюструють незмірну велич Божої благодаті, яку можна порівняти лише з нескінченними просторами небес (Ісаї 55:9).

Як же люди повинні реагувати на любов і доброту Господа? По-перше, благословляти Його (вірші 1, 2).

Благословення зазвичай розуміють як дарування кому-небудь матеріальних і духовних благ (Бут. 49:25; Псал. 5:13). Оскільки Бог – Джерело всіх благословень, як люди можуть благословляти Його? Нижчий може благословити вищого, висловлюючи йому вдячність чи похвалу (1 Цар. 8:66; Йова 29:13). Господь благословляє людей, наділяючи їх благами, а люди благословляють Його, прославляючи Його доброту і шануючи за милостивий характер.

По-друге, пам'ятати всі Його благодіяння й завіт (вірші 2, 18–22), як Господь пам'ятає немічний людський стан і завіт зі Своїм народом (вірші 3–13). Пам'ятання – найважливіший аспект взаємин між Богом і Його народом. Як Бог пам'ятає дані народові обіцянки, так і народ зобов'язаний пам'ятати Його вірність, відповідаючи Йому любов'ю і послухом.

У контексті цієї ідеї дуже актуально звучать слова Еллен Уайт: «Було б добре, якби ми щодня проводили одну годину в роздумах про життя Христа. Ми повинні вивчати його подія за подією, змальовуючи у своїй уяві кожний епізод, і особливо завершальні події. Коли ми так розмірковуватимемо про Його велику жертву заради нас, наше довір'я до Нього ставатиме постійним, а любов – живою; ми будемо глибше сповнені Його Духом. Якщо бажаємо врешті-решт бути спасеними, то повинні засвоїти науку покаяння й упокорення біля підніжжя хреста» (Бажання віків. С. 83).

П'ятниця, 16 лютого

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Дорога до Христа» розділ «Грішник потребує Спасителя» (с. 17–22).

У псалмах голоси Божого народу зливаються воедино і повторюють приспів «Милосердя Його вічне», прославляючи вічну Божу любов (Псал. 106:1; 107:1; 118:1–4, 29; 136). «Не

прославляти Бога означало б забути всі Його благословення, не цінувати Божі дари. Тільки ті, хто прославляє, не забувають. Розмірковувати й говорити про Бога – це ще не прославляти Його. Хвала починається тоді, коли людина визнає велич і діяння Бога та відгукується захопленням Його добротою, милосердям і мудрістю» (Hans LaRondelle. Deliverance in the Psalms. P. 178).

Значення урочистого визнання Божої вічної милості стає ще глибшим, коли ми пам'ятаємо, що завітні любов, милість і вірність (*hesed*) Господа залишаються незмінними серед гріха й бунту людей проти Нього.

«Ми згрішили проти Нього і не заслуговуємо на Його милості, однак Він Сам сповнив наші уста чудовими словами благання: “Та не відкидай нас ради Ймення Свого, не безчесь трону слави Своєї, пам'ятай, не зламай заповіту Свого із нами” (Єрем. 14:21). Він Сам урочисто пообіцяв зглянутися на наші благання, коли ми прийдемо до Нього, визнаючи власні негідність та гріх. Честь Його престолу є запорукою виконання Його слова, даного нам» (Е. Уайт. Наочні уроки Христа. С. 148).

Усвідомлення того, що Бог був милостивий до нього (Псал. 103:2), спонукає псалмиста сказати: «Господь здійснив правосуддя на суді щодо всіх скривджених» (вірш 6). Отже, кінцева мета особистого свідчення псалмиста і прославлення Божої милості в житті полягає в тому, аби переконати інших у Його милосерді, щоб вони могли відкрити Господу свої серця, отримати Його спасенну благодать і прославити Його (Псал. 9:12, 13; 22:23–28; 66:16).

Запитання для обговорення:

1. Яке практичне значення факту, що Божа милість заради спасіння людей вічна? Чому це не означає, що людина може продовжувати грішити, оскільки милість Божа – навіки?

2. Як ми поєднуємо Боже прощення гріхів з концепцією Божого суду над гріхом?

3. Як узгоджуються новозавітні висловлювання про Божу милість з її описом у псалмах (Ефес. 2:4, 5; 1 Тим. 1:16; Тита 3:5; Євр. 4:16)?

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Основні тексти: Псал. 51; 103; 113; 123; 130; 136.

Оксфордський словник англійської мови (*Oxford Language Dictionary*) дає таке визначення слову «милість»: «співчуття або прощення, виявлене будь-ким до когось, кого він має владу покарати або кому може заподіяти шкоду». Наведені вище тексти зі Святого Письма відображають це визначення.

«Милість» – це дивовижне слово, що вселяє в людський дух надію та мотивацію. Кожен, хто страждає від наслідків неправильних рішень, відчуває, як зникає нищівний тягар провини, коли йому виявляють милість і благодать. Коли нам відкладають термін або прощають борг, ми відчуваємо величезне полегшення та подяку за запроповану милість.

Цього тижня ми дізнаємося, як у шести різних псалмах розкрито милість Творця. Милість у псалмах змальована у її найвищому прояві: милість Святого до грішника, тобто милість Бога, готового пробачити й викупити.

Читаючи ці шість псалмів в оригіналі, ми виявляємо, що псалмисти використовували чотири різних єврейських слова для позначення цієї якості. Розуміння цих чотирьох слів дасть нам більш глибоке усвідомлення Божої любові. Вивчаючи ці єврейські терміни, поміркуймо над тим, як вони розширюють наше особисте уявлення про милість.

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР**Хесед**

Хесед – найпоширеніше єврейське слово, яке використовується для позначення «милості» у Старому Завіті. За значенням

воно ближче до «милосердя», у перекладі дослівно – «любляча доброта»; «незмінна любов». Тексти Псал. 109:12, 16 пов'язують *хесед* зі співчуттям до бідних, сиріт та засмучених сердець. Оскільки Бог рятує Свій народ від лих і гнобителів, псалмист прославляє Господне Ім'я за Його милосердні діяння (див. Псал. 31:8, 22; 32:10; 57:4; 59:11; 94:18; 143:12).

Пам'ятаючи про цей контекст, почнемо наше дослідження поняття *хесед*, або милості, з розгляду його зв'язку зі звільненням. Псалмист просить про милість під час лиха, переслідувань, поневіряння пустелею, хвороби, бурі, а також рабства (див. Псал. 57:2–5; 23:6; 40:12). Читач псалмів також вважає *хесед* рятівною силою, або здатністю визволяти (див. Псал. 31:18; 94:18; 109:27; 62:12, 13; 59:12, 18). Отже, *хесед* – це викупна дія Бога заради Його народу. У Псал. 119 автор просить Бога «оживити/зберегти», або визволити, його згідно з Його *хесед* (119:88, 149, 159).

Ми також бачимо, що *хесед* використовується у зв'язку із захистом. У Псал. 36:11, 12 і 32:10 автор благає про *хесед*, або Божий захист, від безбожних і зарозумілих. *Хесед* також ототожнюється з Божою вірністю (див. Псал. 85; 90).

До того ж у Псал. 6:5 сказано, що *хесед* захищає життя, буття. В іншому місці псалмист звертається до Господа з проханням зберегти («оживити») його (див. Псал. 119:88, 149), визнаючи дотримання Його постанов важливим фактором для збереження та відновлення життя (див. Псал. 119:159).

Нарешті, *хесед* вічна (див. Псал. 89:3, 29, 34; 103:17; 117:2; 138:8), оскільки це риса Божого характеру. Таке запевнення є доброю вісткою для віруючого. «Адже Господь добрий – Його милосердя вічне, і вірність Його з покоління в покоління» (Псал. 100:5; див. Псал. 106:1; 107:1).

Псалми також повідомляють: хто просить у Бога *хесед*, той перебуває у добрих взаєминах із Ним. Віруючі повинні надіятися на Бога (див. Псал. 31:15, 18; 119:41, 42; 143:8) і покладатися на Нього (див. Псал. 33:18, 22; 147:11), щоб стати одержувачами Його милості. Благодатна милість Господа виливається на тих, хто довіряє Йому. Ба більше, умовою одержання Божої *хесед* є віра.

Рахам

У Псал. 51:3 для позначення милості використовуються три слова: «Помилуй [ханан] мене, Боже, задля милості [хесед] Своєї і з великого Свого милосердя [рахам] зітри мої беззаконня».

Рахам походить від єврейського іменника, що означає «утроба, лоно» (див. Бут. 29:31; Псал. 22:10), і містить у собі ідею ніжної турботи матері про свого малюка (див. Йова 24:20). *Рахам* також означає емоцію, яка протиставляється гніву (див. Амос 1:11; Зах. 1:12–17). Ця емоція — доброта (доброзичливість) — набагато перевершує те, на що заслуговує людина (див. Бут. 43:14; 1 Цар. 8:50). У такому контексті *рахам* означає «виявити співчуття, прихильність» (див. Неем. 1:11, «бути співчутливим»; Псал. 106:46, «викликав співчуття»), неначе людина, яка має владу, займає високе становище, вирішує виявити прихильність до підлеглого. Це пояснення — квінтесенція милості Божої до нас.

Божа милість «означає щире співчуття – співчуття, яке йде „дві верстви“, готове пробачити гріх і замінити суд благодаттю» (*New International Dictionary of Old Testament Exegesis*. Grand Rapids, MI: Zondervan, 1997. V. 3. P. 1091). Ба більше, Господь виявляє Своє співчуття до тих, хто вражений гріхом і відвернувся від Нього. Хоч ми не заслуговуємо на Його милість, Бог підносить нас Своєю благодаттю і повертає до Свого благовоління.

Ханан

Ханан — дієслово, що означає «знайти милість», «бути милостивим, великодушним до будь-кого», «виявляти жалість». Зазвичай *ханан* використовується в ідіоматичному вислові «знайти милість у чийось очах» (див. Бут. 30:27; 39:4; Рут 2:13; 1 Сам. 20:3). Це значення стосується взаємин між Богом і Його народом. При вживанні слова *ханан* його суб'єктом переважно є Бог. Це дієслово розкриває характер і дії Господа щодо Його творіння. Він щедро обдаровує Своєю прихильністю охочих здобути її (див. Бут. 6:8, 9; Прип. 3:3, 4; Ісаї 30:19). Однак Господь може утримувати Свою благодать, якщо Його відкидають (див. Єрем. 16:11–13) або з боку Його народу немає жодних ознак каяття (див. Неем. 9:17, 31).

У псалмах часто можна знайти благання «помилуй мене» (Псал. 4:2). Псалмист просить про це, оскільки знає, що Господь милостивий (див. Псал. 86:15–17) і чує благання вірних Йому (див. Псал. 6:10; 28:2, 6). Творець милостиво дає їжу (див. Псал. 111:4, 5), добрий урожай (див. Псал. 67:7), виправдання (див. Псал. 103:6–8) й особливо, як ми говорили вище, прощення (див. Псал. 51:3; 123:3).

Прочитаймо псалом 103 і розгляньмо, що псалмист повідомляє про природу Господньої милості:

«Співчутливий [рахам] і милостивий [ханан] Господь, довготерпеливий і сповнений доброти [хесед]. Не завжди Він звинувачує нас і не вічно Він гнівається. Він не чинить нам відповідно до наших гріхів, — не відплачує нам за нашими провинами» (вірші 8–10).

Як бачимо, книга Псалмів навчає нас, що Божа любов співчутлива, ніжна, безмежна і нескінченна.

Як послідовники Бога виявляють і демонструють Його милість до інших людей? Книга Псалмів використовує слово *ханан* для відображення доброти, яку людина виявляє до ближнього, особливо в наданні допомоги бідним (див. Прип. 28:8), у вияві співчуття до страждальців (див. Йова 29:12) і в турботі про людей похилого віку (див. П. Зак. 28:50). Такі дії не поодинокі, але є способом життя посвяченого віруючого (див. Прип. 14:21). Псалми ясно окреслюють: Бог очікує, що Його послідовники будуть милосердними, бо «праведник, виявляючи щедрість, дає», «щодня виявляючи щедрість, він позичає» (Псал. 37:21, 26). Такий дух щедрості зазвичай характеризує праведних (див. Псал. 112:4, 5). Урок зрозумілий: ми повинні бути добрими до інших, якщо хочемо, щоб Бог був милостивий до нас. Як читаємо в Псал. 123:2: «Ось бо, як погляд слуги скерований на руки свого пана, а погляд слугині — на руки її пані, так наші очі спрямовані до Господа, Бога нашого, в очікуванні, коли змилює нас [ханан] над нами».

Селіха

«Але в Тебе є прощення [селіха]» (Псал. 130:4). Це слово походить від давньоєврейського дієслова *салах* («вибачати, прощати»). Господь є єдиним суб'єктом цього дієслова в усьо-

му Старому Завіті. *Селіха* означає, що прощення — це дія, яку чинить лише Бог. Підставою для прощення є милість Господа (див. Псал. 86:5).

В уривку Псал. 25:11–18 говориться, що прощення є видаленням гріхів. Даниїл додав би, що прощення також запобігає покаранню за гріх (див. Дан. 9:16). Тексти Вих. 34:6–9 нагадують нам, що Бог «співчутливий [рахам] і милосердий [ханан], не скорий на гнів, багатомилостивий [хесед] і правдивий, Який дотримується милосердя [хесед] до тисяч поколінь, прощає беззаконня, злочини і гріхи проте винного Він ніколи не визнає невинним». Давид каже, що прощення вимагає визнання провини (див. Псал. 32:2–5). Книга Псалмів також пов'язує «прощення» з іншими словами, такими як «очистити» (Псал. 51:4), «зітерти» (Псал. 51:11) і «відновити» (Псал. 103:3).

Пригноблений і смиренний, псалмист благає Бога про прощення цілком упевнений, що його гріх буде стертий (див. Псал. 25:11–18). Псалмист славить Бога за прощення (див. Псал. 103:3, 4). Отже, ми можемо дійти висновку, що прощення дароване людству тільки завдяки *хесед* Бога щодо Його творинь.

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

Протягом тижня ми вивчали єврейські слова, що означають «милість». Отже, ось які уроки ми можемо засвоїти з цієї теми:

1. Очевидно, що Господь дарує нам Свою дивовижну милість, хоч ми не заслуговуємо на неї. Упевненість у цьому дарі має звільнити нас від тривоги, докорів сумління та тіней нашого минулого.

2. *Хесед* (милість) – це не просто ніжне почуття в серці Бога. Це порятунок і захист. Це реальна дія з боку Бога щодо Його народу.

3. Співчуття Господа вічне, воно завжди доступне нам. Якщо ми не користуємося ним, то лише тому, що досі перебуваємо в гріху, а не тому, що вичерпали всю Божу любов.

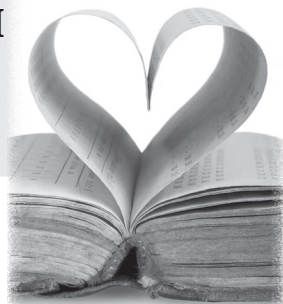
4. Милість (рахам) втілює ідею про те, що Найвеличніший з усіх істот готовий схилитися, щоб підняти нас і понести на Своїх руках. Він сходить зі свого вищого становища, щоб явити нам Своє співчуття.

5. Вислів «знайти милість в очах ЯГВЕ» означає, що ми готові й відкриті для одержання Божої благодаті.

6. Нарешті, слово *селіха* дає нове розуміння глибини та широти милосердя нашого Творця. Проте ось найважливіша думка, яку воно підкреслює: ми повинні бути такими самими милостивими і добрими до наших ближніх, Яким Бог є до нас.

Усі ці уроки вміло зібрані Ісусом у притчі про «немилосердного раба» (див. Матв. 18:23–35). Притча ілюструє старозавітну *хесед* Бога щодо нашого відчайдушного становища. Розповідь передбачає, що ми, віруючі, – це жорстока і безжальна людина з притчі. Усвідомлення свого становища має змусити нас з вдячністю і покорою замислитися про благодать і милість, які ми одержали від нашого Небесного Отця.

МУДРІСТЬ ДЛЯ ПРАВЕДНОГО ЖИТТЯ

Біблійні тексти для дослідження:

Псал. 119:1-16; 90; 95:7-11; 141; 128; Івана 3:16.

Пам'ятний вірш:

«Навчи нас так рахувати наші дні, аби ми набули мудре серце!» (Псал. 90:12).

Господь завдяки Своїй благодаті дарує прощення гріхів і творить нове серце для грішника, який кається й тепер живе вірою.

Боже Слово містить вказівки для праведного життя (Псал. 119:9-16). Виконання Божого Закону – це в жодному разі не законницьке дотримання правил; це життя в близьких взаєминах з Богом, життя, сповнене благословень (119:1, 2; 128).

Однак життя праведної людини не позбавлене спокус. Іноді праведні можуть піддатися спокусі через підступну природу гріха (141:2-4). Господь допускає випробування, щоб вірність (або невірність) Його дітей була ясно відкрита. Якщо Божі діти прислухаються до Його вказівок і застережень, їхня віра буде очищена і довіра до Нього зміцниться. Мудрість для праведного життя здобувається через динаміку життя з Богом серед спокус і труднощів. Отже, молитва: «Навчи нас так рахувати наші дні, аби ми набули мудре серце!» (90:12), відображає постійне зобов'язання бути вірними Господу.

«Я БЕРЕЖУ ТВОЄ СЛОВО У СВОЄМУ СЕРЦІ»

Прочитайте Псал. 119:1–16, 161–168. Як ми повинні зберігати Божі Заповіді та які благословення приносить їхнє дотримання? _____

Біблія змальовує повсякденне життя віри як мандрівку («ходіння») з Богом Його дорогою праведності. Життя віри підтримується ходінням «за Господнім Законом» (119:1) та «у сьйві Твого обличчя» (Псал. 89:16). Це не два різних шляхи. Ходіння у сьйві Божого обличчя означає дотримання Божого Закону. Також ходіння «за Господнім Законом» передбачає пошук Бога всім серцем (119:1, 2, 10).

Бути «непорочними в дорозі» – ще одна метафора, яку псалмисти використовують для опису праведного життя (119:1). Слово «непорочні» – алюзія на жертву «без вади» (Вих. 12:5), яка до вподоби Богові. Так і життя праведного, яке є живою жертвою (Римл. 12:1), не має бути опоганене любов'ю до гріха. Посвячене Богові життя також є «непорочною дорогою», а це означає, що людина вибирає правильний напрямок у житті, який до вподоби Богові (101:2, 6; див. також 18:33).

Дотримання Заповідей Господа не має нічого спільного із законницьким виконанням Божественних правил. Справжнє дотримання Божих Заповідей – це не лише зовнішні дії, це ставлення й діла «доброго розуму» (тобто всієї особистості), здатного відрізнити правильне від неправильного, добро від зла (111:10; див. також 1 Хронік 22:12). Бути «непорочним», дотримуватися Божих Заповідей і шукати Господа всім серцем – стійка життєва позиція (119:1, 2).

Божі Заповіді – це об'явлення Божої волі для світу. Вони навчають людей, як стати мудрими і жити у свободі й мирі (вірші 7–11, 133). Псалмист утішається Законом, бо він запевняє його у вірності Господа (вірші 77, 174).

«Великий мир у тих, що люблять Твій Закон! Вони не спотикатимуться» (вірш 165). Образ спотикання відображає

моральне падіння. Як світильник для ніг псалмиста (вірш 105), Боже Слово захищає нас від спокус (вірш 110).

Як Христос продемонстрував силу Божого Слова у Своєму житті (Матв. 4:1–11)? Що це говорить нам про важливість дослідження Писання і послуху його настановам?

Понеділок, 19 лютого

«НАВЧИ НАС ТАК РАХУВАТИ НАШІ ДНІ»

Прочитайте Псал. 90; 102:11; 103:14–16. У якому скрутному становищі перебуває людина? _____

Існування грішної людини – лише пара у світлі вічності. Тисяча років в очах Бога «наче ранішній сон», який тривав три чи чотири години (90:5). Порівняно з Божественним часом людське життя швидко минає (вірш 10). Найсильніші серед людей схожі на найслабші серед рослин (вірші 6, 7; 103:15, 16). Однак це коротке життя наповнене працею і скорботою (вірш 10). Навіть світські люди, які не вірять у Бога, журяться через швидкоплинність життя, особливо порівняно з вічністю.

Псалом 90 змальовує становище людини в контексті турботи Бога про людей як їхнього Творця. Господь був притулком для Свого народу в усіх поколіннях (вірші 2, 3). Єврейське слово *маон*, «притулок» («місце проживання», «оселя»), зображує Господа як пристановище Його народу (91:9).

Бог стримує Свій праведний гнів і знову зливає Свою благодать. Псалмист вигукує: «Хто пізнав силу Твого гніву?» (90:11), адже ніхто ніколи не відчував повної сили Божого гніву проти гріха. Тому люди можуть покаятися і здобути мудрість для праведного життя.

Мудрість у Біблії відображає не просто розум, а благоговіння перед Богом. Мудрість, якої ми потребуємо, – це знати, як «рахувати наші дні» (вірш 12). Якщо ми можемо порахувати наші дні, це означає, що наші дні обмежені і ми розуміємо це. Мудре життя – це життя з усвідомленням його швидкоплинності, що сприяє зміцненню віри й послуху. Така мудрість

виявляється лише через покаяння (вірші 8, 12) і Божі дари прощення, співчуття й милосердя (вірші 13, 14).

Наша фундаментальна проблема не в тому, що ми створені людьми, а в гріху та його наслідках у нашому світі. Руйнівні результати гріха видно всюди і в кожній людині.

Однак завдяки Ісусові ми можемо знайти вихід із такого скрутного становища (Івана 1:29; 3:14–21). Інакше ми не мали б жодної надії.

Незалежно від того, як швидко минає наше життя, яку обітницю ми маємо в Ісусові? Івана 3:16. Яку надію ми мали б без Нього?

Вівторок, 20 лютого

ГОСПОДНЄ ВИПРОБУВАННЯ

Прочитайте Псал. 81:8, 9; 95:7–11; 105:17–22. Згідно із цими текстами, що включає Божественне випробування?

Мерива – це місце, де Ізраїль випробовував Бога, кинувши виклик Його вірності та силі задовольнити їхні потреби (Вих. 17:1–7; Псал. 95:8, 9). А псалом 81 трактує ту саму подію як час, коли Господь випробовував Ізраїля (81:8). Однак через свій непослух і нестачу довіри (вірш 12) народ не витримав Божого випробування.

Посилання на Мериву несе подвійну вістку. По-перше, Божий народ не повинен повторювати помилок минулих поколінь. Натомість вони мають довіряти Господу і ходити Його дорогами (вірш 14). По-друге, хоч народ не витримав випробування, Усевишній допоміг їм, коли вони були в біді (вірш 8). Божа спасенна благодать у минулому є гарантією Божої благодаті для нових поколінь.

Псалом 105 показує, що випробування були Божим засобом перевірки довіри Йосипа Божому Слову щодо його майбутнього (Бут. 37:5–10; Псал. 105:19). Єврейське слово *царан*, «випробувало», у вірші 19 передає сенс «чистки», «переробки», «очищення». Отже, мета Божого випробування віри Йосипа

полягала в тому, щоб усунути будь-які його сумніви в обітниці Господа та зміцнити віру в Його керівництво.

Мета Божественної дисципліни – зміцнити Божих дітей і підготувати їх до виконання обітниці, як показано на прикладі Йосипа (105:20–22).

Проте відкидання Божого керівництва призводить до впертості й запеклості непокірного людського серця.

«Бог вимагає від нас негайного й беззастережного послуху Його Закону, але люди приспані або паралізовані сатанинським обманом. Диявол пропонує людям всілякі відмовки і заглушує їхні докори сумління, кажучи їм, як сказав свого часу Єві в Еденському саду: «Ні! Ви не помрете». Непідкорення не тільки робить запеклими серце і совість грішника, а й послаблює віру інших людей. Те, що здавалося їм спочатку дуже гріховним, згодом перестає виглядати таким, оскільки вони весь час бачать гріх перед своїми очима і врешті-решт починають сумніватися в тому, що це справді гріх, і несвідомо впадають у ту саму оману» (Е. Уайт. Свідчення для Церкви. Т. 4. С. 146).

Чи пережили ви на власному досвіді, що гріх робить серце запеклим? Чому ми повинні завжди приходити до хреста, де можемо знайти силу покоритися?

Середа, 21 лютого

СПОКУСА ЗЛОГО ШЛЯХУ

Прочитайте Псал. 141. Про що молиться псалмист?

Псалом 141 – це молитва про захист від спокус ізсередини та ззовні. Давид не тільки наражається на небезпеку через задуми безбожних людей (вірші 9, 10), а й спокушений чинити подібно до безбожних. Перше слабке місце – самоконтроль у мовленні, і псалмист молиться, щоб Господь стеріг двері його губ (вірш 3). Цей образ натякає на охорону міської брами, яка в біблійні часи захищала місто.

Спокуса також полягає в тому, чи керуватиметься Божа дитина настановами праведника або спокуситься ласощами безбожних (вірші 4, 5). Псалмист змальовує своє серце як го-

ловну загрозу, оскільки саме там відбувається справжня битва. Тільки невпинна молитва, сповнена довіри й відданості Богові, може врятувати Його дитину від спокуси (вірш 2).

Прочитайте Псал. 1:1 та 141:4. Як тут зображено підступний характер спокуси? _____

Вірш Псал. 141:4 зображує прогресивну природу спокуси. По-перше, серце схиляється до зла. По-друге, воно чинить зло (це поняття в єврейській мові підкреслює дію, яка повторюється). По-третє, серце смакує ласощі безбожних, тобто приймає їхні злі справи як щось бажане.

Так само текст Псал. 1:1 повідомляє: спокуса приходиться, щоб перешкоджати Божій дитині ходити Господнім шляхом, змушуючи її ходити з нечестивими, стояти на шляху грішних і, нарешті, сидіти з кепкунами. Грішні, безбожні, кепкуни... Ми не повинні бути схожими на них або дозволяти їм віддаляти нас від Господа.

Псалми описують прогресивний, привабливий і підступний характер спокуси, підкреслюючи, що лише цілковита залежність від Господа може забезпечити людині перемогу. Псалми наголошують на важливості слів, які людина вимовляє і слухає під час спокуси. Кінець як безбожних, так і праведних повинен навчити людей шукати мудрості в Бога (1:4–6; 141:8–10). Проте в обох псалмах остаточне виправдання Божих дітей залишається в майбутньому. Це означає, що віруючі покликані терпляче довіряти Господу й чекати Його.

Четвер, 22 лютого

БЛАГОСЛОВЕННЯ ПРАВЕДНОГО ЖИТТЯ

Прочитайте Псал. 1:1–3; 112:1–9; 128. Які благословення обіцяні тим, хто благоговіє перед Господом?

З багатьох благословень, обіцяних тим, хто благоговіє перед Господом, мир є, мабуть, одним із найбільших. Псалом 1 описує праведника, порівнюючи його з деревом, посадженим біля потоків води, яке приносить свої плоди вчасно і листя якого не в'яне (Псал. 1:3; Єрем. 17:7, 8; Єзек. 47:12).

Це порівняння вказує на джерело всіх благословень, а саме на перебування в присутності Бога у Його святині й насолоду від безперервних щирих взаємин із Ним. На відміну від безбожних, які зображені як кукіль, без стабільності, місця й майбутнього, праведники подібні до плодоносного дерева, їхнє місце поряд з Богом, їм дароване вічне життя.

Тексти Псал. 128:2, 3 нагадують про благословення Месіанського царства, де сидіти під своєю виноградною лозою та смоківницею – це символ миру та процвітання (Мих. 4:4). Побаження миру Єрусалиму (Псал. 122:6–8; 128:5, 6) свідчить про надію на Месію, Який покладе край злу і відновить мир у всьому світі.

«У Біблії спадщина спасенних названа “батьківщиною” (Євр. 11:14-16). Там Небесний Пастир водить Свою отару до джерел живої води. Там дерево життя щомісяця приносить свої плоди, і листя його служить на користь народові. Там течуть вічні потоки, чисті, як кришталь, а дерева, що ростуть біля них, гойдаючи віттям, кидають свою тінь на стежки, приготовлені для викуплених Господа. Просторі рівнини м'яко переходять у прекрасні пагорби; а гори Божі велично підносять свої вершини. На цих мирних рівнинах, на берегах живих потоків діти Божі, які так довго були мандрівниками і подорожніми, нарешті знайдуть свою вітчизну» (Е. Уайт. Велика боротьба. С. 675).

Новий Завіт описує виконання цієї надії під час Другого приходу Христа і створення нового світу (Матв. 26:29; Об'явл. 21; 22). Тому, хоч праведники отримують багаті благословення вже в цьому житті, на них чекає повнота Божого благовоління, коли Боже Царство буде повністю відновлене наприкінці часу.

Чому Голгофський подвиг Христа є гарантією новозавітних обітниць про те, що Бог приготував для нас? Як ми можемо отримати втіху від цих обітниць навіть зараз?

П'ятниця, 23 лютого

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

У наш час здобуття мудрості здається не таким бажаним, як досягнення щастя. Люди більше хочуть бути щасливими, ніж мудрими. Та чи можемо ми бути по-справжньому щасливими і жити повноцінним життям без Божественної мудрості? Псалми

ясно відповідають: не можемо. Добра вістка полягає в тому, що нас не просять обирати між мудрістю та щастям. Божественна мудрість приносить справжнє щастя.

Це може проілюструвати простий приклад з єврейської мови. Єврейське слово «крок» у множині (*ашурей*) дуже схоже за звучанням зі словом «щастя» (*ашрей*). Хоч у перекладах ми втрачаємо цю асоціацію, вона доносить ясну вістку: кроки/ноги, які тримаються Божої стежки, ведуть до «блаженного» (тобто щасливого) життя (Псал. 1:1; 17:5; 37:31; 44:19; 89:16; 119:1). У Біблії мудрість і щастя не є абстрактними поняттями, а реальним досвідом.

Їх здобувають у взаєминах з Богом, у яких є благоговіння, прославлення, Божа сила та довіра Йому. У тексті Псал. 25:14 сказано, що «відкривається Господь тим, котрі Його бояться, і Свій Заповіт Він їм сповіщає».

«Нехай буде хвала, честь і подяка Господеві за те, що Він подарував нам світлі образи. Зв'яжуймо ж у своїй пам'яті воєдино всі докази Його любові, щоб завжди мати їх перед очима. Божий Син, Який залишив трон Свого Отця і прийняв людську подобу, щоб визволити нас з-під влади сатани; Його перемога, отримана для нас, відкрила нам Небо і дала змогу побачити Царство Божої слави; грішний людський рід, спасений від загибелі, до якої призвів гріх, і знову відновлений у спілкуванні з Богом; усі ті, котрі витримали Боже випробування через віру в Христа, зодягаються в Його праведність і підіймаються до Його престолу – ось ті істини, над якими Бог запрошує нас розмірковувати» (Е. Уайт. Дорога до Христа. С. 117).

Заяпитання для обговорення:

1. Як Боже Слово може стати для людини джерелом утіхи, а не просто настановою? Як насичення Божим Словом пов'язане з перебуванням в Ісусі Христі, Слові (Івана 1:1; 15:5, 7)?

2. Що відбувається, коли люди свідомо й постійно відкидають Боже вчення (Псал. 81; 95)? Як ви вважаєте, чому це відбувається?

3. Чому шлях безбожних іноді може здаватися більш бажаним, ніж настанови праведних (Псал. 141)? Як нам ставитися до очевидного факту, що в безбожних часто все добре?

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Основні тексти: Псал. 1; 19; 32; 34; 37; 49; 73; 112; 119; 127; 128; 133.

Що таке мудрість? Сучасний словник дає таке визначення мудрості: «Сукупність знань та принципів, що розвивається в рамках певного суспільства чи часу». Мудрість також стосується «обґрунтованості дії чи рішення». До того ж ми вживаємо слово «мудрість» для позначення «якості знань, досвіду і здорового судження» (*Oxford Language Dictionary*). Мудрість пов'язана зі знаннями, зокрема із здатністю ухвалювати мудрі рішення.

Зустрічаючи людину з глибокими знаннями в певній галузі науки чи літератури, ми називаємо її мудрою. Сьогодні мудрість у нашому звичайному розумінні означає володіння досвідом чи знаннями в спеціалізованій галузі. Для деяких людей мудрість — це також таємні знання і здатність розгадувати таємниці або досягати вищого духовного рівня.

Цього тижня ми розглянемо, що таке мудрість із біблійного погляду. У нашому дослідженні ми не тільки знайдемо визначення мудрості в Писанні, а й спробуємо виділити принципи мудрості, якими можна керуватися в повсякденному житті. Адже що таке біблійна мудрість, як не практичне знання та проникливість для щоденного життя згідно із Заповідями Христовими? Мета нашого дослідження – засвоїти та застосовувати біблійну мудрість у своєму житті.

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР**Біблійне визначення мудрості**

Ключовий вірш для розуміння мудрості – Прип. 1:7 (див. також Прип. 9:10): «Початок мудрості – страх Господній;

лише нерозумні нехтують мудрістю та повчанням». Основою біблійної мудрості є «страх Господній», який у Святому Письмі визначається як благоговійний послух (див. Екл. 12:13; Втор. 6:2; 8:6; Втор. 31:12). Тексти Втор. 10:12, 13 прирівнюють вислів «шанувати/боятися Господа» до таких висловів, як «ходив усіма дорогами Його», «любив Його», «служив Господу, своєму Богові, від усього свого серця і з усієї своєї душі», «дотримуючись Заповідей Господа і Його постанов, які я тобі сьогодні заповідаю». Усі ці слова наголошують на необхідності розвивати потаємний глибокий досвід спілкування з Творцем у повсякденному житті людини.

Вірш Прип. 8:13 дає додаткове уявлення про мудрість через заяву про те, чим вона не є: «Мати страх Господній – означає ненавидіти зло. Тому я ненавиджу гордість і зухвалість, – дорогу зла (погану поведінку) й підступні уста». І знову зверніть увагу, що «початок мудрості» пов'язаний із практичними моральними діями.

Отже, ми можемо сказати, що біблійна мудрість – це «спосіб бачення життя і підходу до нього, який включав настанову молоді щодо належної поведінки та моральності, а також відповіді на філософські запитання про сенс життя» (С. Н. Bullock. *Wisdom. Evangelical Dictionary of Biblical Theology*. Режим доступу: www.biblestudytools.com/dictionaries/bakers-evangelical-dictionary/wisdom.html). Наші думки й наша віра в Бога розкриваються через постійну любов і благочестиве життя. Між вірою та ділами немає розбіжностей. Такий поділ штучний і довільний, він виник під впливом грецької філософії. Для старозавітного Божого народу мудрість проявлялася в зрілій вірі, яка спонукала людину робити правильний вибір, бути доброю і справедливою до ближнього.

«Все добре, що нам дане, і кожний досконалий дар походить згори, сходить від Отця світла, в Якого немає зміни, ні тіні перемены» (Якова 1:17). Мудрість – дар від Господа тим, кого обирає Він, і тим, хто просить Бога про неї зі смиренною вірою (див. 1 Цар. 3:12; Псал. 51:8; Прип. 2:6; Якова 1:5–7).

Особливості мудрості

Біблійна мудрість відображена переважно у поетичній формі. Книги Йова, Приповістей та Еклезіяста – зразки літератури

жанру премудрості у Святому Письмі. Деякі автори включають до цієї групи і Пісню над піснями Соломона (хоч, слід зазначити, її включення є предметом суперечок).

Основні теми біблійної мудрості – творіння, Закон, поради для мудрого та зрілого життя, страх Божий та відплата. Книга Приповістей є, мабуть, найвідомішим прикладом літератури в Біблії: розділи 1–9 описують велику цінність мудрості. При уважному читанні цих розділів можна помітити, що поняття мудрості включає набір повчань щодо благочестивого життя з порадами про те, як уникнути пасток неправедності і нечестя. У 10-му й наступних розділах міститься понад шістсот висловів («приповістей»), коротких речень з практичними порадами, які застосовуються до різних ситуацій у повсякденному житті, таких як шлюб, кохання, стосунки, фінансові та політичні питання, виховання дітей тощо.

На відміну від практичних порад книги Приповістей, книга Йова – це радше трактат про страждання, відплату та виправдання. Ці теми пов'язані з мудрістю, але з Божою перспективи. Вони розкриваються в розповіді про життя Йова та його нещастя. Такий аналіз має не філософський, а Божественний характер. Ключовий розділ цієї книги – 28-й, який закінчується такою ідеєю: благоговіння перед Богом і послух Йому – вирішальне значення для мудрості: «Страх Господній – це і є мудрість, а відсторонення від усякого зла – справжній розум» (Йова 28:28).

Мудрість у псалмах

Багато дослідників приписують до біблійної літератури премудрості й деякі псалми. «Хоч точна ідентифікація повчальних псалмів залишається спірним питанням, більшість дослідників визнає вплив мудрості на псалми 1, 19, 32, 34, 37, 49, 73, 112, 119, 127, 128, 133. Псалом перший робить сильний акцент на законі і поведінці, відкриваючи книгу Псалмів і надаючи смислового забарвлення всій збірці. До того ж псалом 19, з його акцентом на творінні та Законі, однозначно відображає навчальний тон; а псалом 119 дихає мудрістю, надаючи найдовші роздуми про Тору» (Elias Brasil de Souza. *Wisdom in Daniel // «The End from the Beginning»: Festschrift Honoring Merling Alomía /*

eds. by Benjamin Rojas, Teofilo Correa, Lael Caesar та Joel Turpo (Lima, Peru: Universidad Peruana Union, 2015). P. 267, 268).

Нижче ми розглянемо трактування мудрості в згаданих раніше псалмах:

Псалом 1. Цей псалом представляє два шляхи життя: життя праведності (вірші 2, 3) і життя безбожності (вірші 4, 5). Ця пісня починається з опису того, як праведні йдуть у протилежному напрямку від неправедних (вірш 1). Через їхній вибір доля нечестивих зовсім відмінна від долі праведних (вірш 6).

Псалом 19. Псалом поділено на дві частини. Перша частина містить об'явлення Бога у творінні (вірші 2–7), а друга – Його об'явлення в Законі (вірші 8–15). Ці дві теми дуже важливі для розуміння та набуття біблійної мудрості. Обидві теми надихають віруючого, який прагне бути «непорочним» і «чистим від тяжких гріхів» (вірш 14).

Псалом 32. Пісня представляє контраст між людиною, яка кається, і людиною безбожною (вірші 10, 11). Вона також набуває повчального тону настанови (вірші 8, 9), характерного для літератури премудрості (див. Прип. 4:1–15; 6:20–23; 7:1–5).

Псалом 34. Деякі уривки псалма 34 нагадують практичні поради, які характеризують літературу премудрості, як бачимо, у ніжному заклику батька до сина – прагнути до довгого життя, мати страх Господній і тікати від гріха (вірші 12–15). Після того як псалмист запропонував ці поради, він описує долю вірних (вірші 16, 18, 23). Безперечно, найкращий вибір, який ми можемо зробити в житті, – іти шляхом мудрості.

Псалом 37. Цей псалом відповідає на основне запитання: чому безбожні мають успіх? Нині ми порушуємо те саме питання. Надана відповідь не є філософською у своєму аналізі; радше це ґрунтована на вірі порада для праведного життя. Ретельно обміркуйте невідкладну часу мудрість у цій пісні!

Псалом 49. У перших рядках пісні говориться: «Мої уста висловлюватимуть мудрі слова, – роздуми мого серця будуть розумними. Своє вухо я нахилию до приповіді, й відкрию мою загадку в супроводі гуслів» (вірші 4, 5). Звідси автор переходить до опису долі безбожних, які процвітають (вірші 6–21).

Псалом 73. Єврейський народ намагався зрозуміти витоки зла у світі та несправедливості в суспільстві. Вони розмірко-

ували над питанням, чи не зазнала Божественна відплата невдачі. Це питання являло собою для них не меншу проблему, ніж сьогодні.

Псалом 112. Пісня зображує благословення, які приносить страх Господній (вірш 1). Тут згадано 16 благословень для праведних (вірші 2–9). Уважне вивчення цих благословень покаже, що боятися Господа означає прагнути до найвищих духовних досягнень у нашому повсякденному житті. Псалмист завершує пісню коротким описом жакливої долі нечестивця порівняно із праведним.

Псалом 119. Найдовший псалом у книзі Псалмів присвячений Торі (Закону), яка охоплює більше, ніж просто зведення законів Мойсея. Тора змінює життя тих, хто засвоює вчення Божого Слова.

Псалом 127. Цей псалом, що складається всього з п'яти віршів, зосереджений на благословеннях Господа, які посилаються на дім і дітей тих, хто покладається на Творця. Можливо, саме тому цю пісню вважають навчальною. Мудрість повинна лежати в основі нашого найдорожчого скарбу – сім'ї.

Псалом 128. Шість рядків цього короткого псалма належать до творів літератури премудрості, оскільки говорять про благословення від Бога в оселях усіх, хто «боїться Господа» (вірші 1, 4).

Псалом 133. Дехто може поставити під сумнів приналежність цього псалма до навчальної літератури Писань. Однак вислів «брати живуть у згоді» (вірш 1) надає цьому тексту характерного відтінку біблійної мудрості, що є відмітною рисою літератури премудрості. Всевишній бажає, щоб ми, як Його послідовники, були пройняті духом братства. Подібна єдність є практичним свідченням про християнське життя.

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

Біблійна мудрість, яку подає Старий Завіт, – це розуміння найважливіших питань спасіння, таких як: наше походження (творіння), Закон (принципи Божого характеру в нашому повсякденному житті), Божий страх (благочинна любов, яка сприяє радісному послуху) і відплата (доля праведних і без-

божних). Мудрість — це також практичне знання, яке готує нас до зрілого благочестивого життя вдома, у нашому житловому районі та на робочому місці. Ба більше, біблійна мудрість — це благочестива порада, як жити в гармонії з нашим подружжям та дітьми. Вона озброює нас принципами, якими ми керуємося у використанні фінансів та в багатьох інших аспектах повсякденного буття.

Запропонуйте своїм учням поміркувати над тим, як вони можуть застосувати викладені в уроці істини до різних життєвих обставин. Нагадайте їм, що життя в Господньому страху принесе велику радість (див. Псал. 112:1).

«БЛАГОСЛОВЕННИЙ, ХТО ПРИХОДИТЬ В ІМ'Я ГОСПОДНЄ»

Біблійні тексти для дослідження:

Псал. 23; Івана 10:11–15; Псал. 22; 89:28–33; Колос. 1:16; Псал. 2; Євр. 7:20–28.

Пам'ятний вірш:

«Камінь, який відкинули будівничі, став наріжним Каменем, – від Господа це походить, і видається дивовижним у наших очах» (Псал. 118:22, 23).

Псалми свідчать про Особу та служіння Христа. У псалмах видно майже всі аспекти Його діянь, передбачених у Плані спасіння. Псалмисти різними способами і часто з разючою точністю передбачають життя й діяльність Христа.

Розкриті в псалмах теми включають Божественність Христа, Його синівство, послух, турботу про Божий храм, Його сутність як Доброго Пастиря, зраду Ісуса, страждання Христа, смерть, воскресіння, вознесіння, священство і царювання. Усі ці моменти, передбачені за багато століть до втілення Ісуса, містяться в книзі Псалмів.

Не дивно, наприклад, що, говорячи про Своє служіння, Ісус вказував на псалми, коли розмовляв з учнями дорогою до Емауса (Луки 24:44). Христос хотів, щоб вони знайшли у псалмах підтвердження того, Ким Він є.

Декілька псалмів, які мають типологічне виконання у Христі, включають псалми 24, 45, 72, 101 (ідеальний Цар і Суддя); 88, 102 (молитви стражденного Божого Раба).

У всіх псалмах – у висловлених стогнаннях, подяках, прославленні та благаннях про справедливість і визволення – ми можемо почути відлуння молитви Христа про спасіння світу.

БОЖЕСТВЕННИЙ САМОВІДДАНИЙ ПАСТИР

Прочитайте Псал. 23; 28:9; 80:2; 78:52, 53; 79:13; 100:3. Як у цих текстах зображено взаємини Господа з Його народом?

Образ Господа як Пастиря та Божого народу як отари Його пасовиська підкреслює Боже керівництво й постійну турботу, а також залежність народу від Господа в задоволенні їхніх потреб. Цей образ передає поняття близькості між Богом та Його народом, оскільки пастухи жили зі своїми отарами та дбали про кожну вівцю. Пасторальні образи також підкреслюють Боже право власності на Його отару, гарантоване двома надійними «документами»: творінням (Псал. 95:6, 7; 100:3) і завітом (Псал. 28:9; Євр. 13:20).

Образ Божественного Пастиря, який веде Йосипа, немов отару (80:2), можливо, натякає на благословення Йосипа, яке зображує Господа як Пастиря Ізраїлю і звертається до цієї великої обітниці та благословення (Бут. 49:24) .

Царів вважали пастирями їхнього народу (2 Сам. 5:2). Проте тільки Бог справді гідний цього титулу, адже більшість земних царів не відповідали цьому покликанню. Лише Ісус був таким, тому названий Добрим Пастирем.

Прочитайте Івана 10:11–15. Що Ісус говорить про Себе як про Доброго Пастиря? _____

Тісний зв'язок між Божественним Пастирем і Його отарою видно в тому, що отара знає голос Пастиря (Івана 10:4, 27). Донині на Близькому Сході пастухи можуть розділити отари, які змішалися, просто кличучи своїх овець, які впізнають голос свого пастуха і йдуть за ним.

Іноді Божа отара страждає від різних негараздів, які народ сприймає як знак Божого невдоволення. Проте Добрий Пастир ніколи не залишає Своїх заблудлих овець, а шукає та спасає

їх. Це яскравий образ взаємин Господа зі Своїм народом. Він готовий померти за Своїх овець (Івана 10:11, 15) і, хоч як це не парадоксально, стати жертвним Агнцем заради них (Івана 1:29). Також Ісус заявив, що покличе Своїх овець з інших кошар та об'єднає їх в одну отару (Івана 10:16).

Як ви можете щодня отримувати практичну користь з того, що Ісус – наш Добрий Пастир?

Понеділок, 26 лютого

МЕСІЯ, ЯКИЙ СТРАЖДАЄ

Прочитайте Псал. 22; 118:22. Як поводитися з Месією люди, яких Він прийшов спасти? _____

Багато псалмів виражає страждання самотнього Месії (наприклад, Псал. 42, 88, 102). Псалом 22 – це безпосереднє месіанське пророцтво, оскільки багато деталей у цьому псалмі не можуть бути історично пов'язані з царем Давидом, але цілком відповідають обставинам смерті Христа. Ісус молився на хресті словами Псал. 22:2 (Матв. 27:46).

Муки від розлуки Христа з Його Отцем, викликані тим, що Божий Син поніс на Собі гріхи всього світу, можна виміряти лише ступенем Їхньої близькості, а саме Їхньою надзвичайною єдністю (Івана 1:1, 2; 10:30). Проте ця безодня невимовних страждань не могла зруйнувати єдність між Отцем і Сином. Перебуваючи на самоті, Христос беззастережно довіряється Отцеві, незважаючи на всю глибину відчаю, який Він відчуває.

«На Христа як нашу Замісну Жертву й нашого Поручителя були покладені беззаконня всіх нас. Його зарахували до злочинців, щоб Він міг викупити нас від осудження Законом. Вина всіх нащадків Адама гнітила Його серце. Гнів Бога проти гріха, страшний вияв Його невдоволення з причини беззаконня наповнили душу Його Сина жахом» (Е. Уайт. Бажання віків С. 753).

Грізні образи тварин – стадо биків, лев, що шматує і ричить, пси – підкреслюють людські жорстокість і ворожість, з якими Христос, представлений невинним і безпорадним черв'яком, зіткнувся у Свої останні години. З дивовижною точністю пса-

лом 22 передає злісні слова натовпу, який глузував з Ісуса, використовуючи Його власні слова, звернені до Отця (вірші 2, 9; Матв. 27:43), а також описує воїнів, які ділять одяг Ісуса (вірш 19; Матв. 27:35). Мало хто тоді розумів, що «черв'як», якого вони прагнули розчавити, стане «наріжним каменем» Храму і закріпить його основу (Псал. 118:22).

Відкинутий Месія став Джерелом спасіння для Божого народу після Його воскресіння з мертвих (Матв. 21:42; Дії 4:10–12). Люди відкинули Христа, але Бог прославив Свого Сина, зробивши Його живим «наріжним каменем» Божого духовного Храму (Ефес. 2:20–22; 1 Петра 2:4–8). Для тих, хто відкине цей Камінь, тобто Божий засіб спасіння, Він стане вершителем суду (Ісаї 8:14; Матв. 21:44).

Ісус на хресті поніс покарання за кожен гріх, який ви коли-небудь учинили. Як цей факт має вплинути на ваше життя, тобто чому гріх має стати для вас таким огидним?

Вівторок, 27 лютого

НАВІКИ ВІРНИЙ СВОЄМУ ЗАВІТУ

Прочитайте Псал. 89:28–33, 39–47; 132:10–12. Що включає завіт із Давидом? Що, імовірно, поставило його під загрозу? _____

Завіт з Давидом містить Божу обітницю про незмінну підтримку Давидового роду та процвітання Божого народу (1 Сам. 7:5–16; Псал. 89:2–5, 20–38; 132:12–18). Непорушність завіту була заснована на Божій урочистій клятві й вірності царя Господу. Однак навіть віддані царі, такі як Давид, не завжди були вірні Господу. Псалом 89 оплакує сувору дійсність, яка ніби вказує на те, що славні обітниці завіту з Давидом втрачено. Невже Бог залишив Ізраїль? Звичайно, ні!

Так, Божий гнів – це вияв Божественного суду (38:2; 74:1). Проте він не триває вічно, бо вічна любов Господа прощає гріхи людей, які каються. Та поки триває Божий гнів, Він незадоволений Своїм заблудлим народом. Люди відчувають гіркі наслідки свого непослуху й усвідомлюють тяжкість сво-

їх гріхів (89:39–47). І все ж таки вони запитують: «Доки?», оскільки розуміють минулий характер Божого гніву (89:47). Відновлення надії можливе завдяки переконанню, що Господь «згадає» про Свою милість (89:48, 51).

Хоч людська складова завіту зазнала невдачі, народ міг покластися на обітницю про незмінну Божу мету завдяки Месії, Який уособлює всю праведність і спасіння як Ізраїлю, так і всього світу. Зрештою Господь перемаже і Його вічне Царство буде встановлене навіки, але тільки завдяки Ісусові, а не людині.

Ісус Христос – Син Давида й Месія (Матв. 1:1; Євр. 1:8). Про Нього сказано: «Первородний усього творіння» (Колос. 1:15). Це алюзія на Псал. 89:28, де Давид, який був прообразом Христа, названий Божим первістком. «А Я зроблю його первістком, – вищим від усіх царів землі».

Звичайно, титул «первісток» не відображає біологічного статусу Давида, оскільки він був восьмою дитиною своїх батьків (1 Сам. 16:10, 11). Те саме стосується й Ісуса. Цей титул означає Його особливу славу та владу (Колос. 1:16, 20–22). Бог зробив Ісуса верховним Царем над усім світом, коли воскресив Його з мертвих (Дії 2:30, 31).

Прочитайте Колос. 1:16, 20–22. Що ці вірші повідомляють нам про те, Ким був Ісус і що Він зробив для нас? Яку надію ви можете отримати для себе?

Середа, 28 лютого

ПРЕДВІЧНИЙ ЦАР НЕПЕРЕВЕРШЕНОЇ СИЛИ

Прочитайте Псал. 2; 110:1–3; 89:5, 14–18; 110:1, 2, 5, 6. Що ці тексти говорять нам про Христа як Царя?

Зображення Бога як Отця Месії вказує на коронацію царя, коли його приймали до Божого завіту (2:7; 89:27–29). Псал. 2:7 провіщає воскресіння та звеличення Христа як зорі нового вічного завіту й царського священства Месії (Дії 13:33–39; Євр. 1:5; 5:5). Христос сидить праворуч Бога як Той, Хто має безпрецедентну славу та владу (Псал. 110:1; Дії 7:55, 56).

Зрештою Христос здобуде цілковиту перемогу над Своїми ворогами. Зробити ворогів «підніжжям» – це образ, який відображає звичай стародавніх близькосхідних царів ставити свої ноги на шії переможених ворогів, щоб продемонструвати цілковите панування над ними. Однак жезл Христа тут не є знаряддям страху (Псал. 2:9; 110:2).

Спочатку жезл як символ племені тримали в руках вожді (Числ. 17:2–10). Жезл Христа – це символ Божественного суду, який покладе кінець правлінню зла і відображає непереврене правління Христа (Об'явл. 2:27; 12:5). Навіть безбожним царям дається шанс покаятися і покоритися Месії (Псал. 2:10–12).

Наочне зображення остаточної перемоги Христа представлено в сцені перед Приходом в Дан. 7. Тут ми бачимо: після того як «передано суд святим Всевишнього» (вірш 22), встановлюється Царство Христа, «царство Якого – вічне царство» (вірш 27). Завдяки Голгофському хресту забезпечено виконання обітниці про Царство.

Благословення обіцяне всім, хто покладається на Царя, і народ радіє з верховного праведного правління Месії (2:12; 89:16–18).

Як приємно знати, що зрештою добро переможе зло, справедливість візьме гору, а біль і страждання будуть переможені навіки. Як ця істина має втішати нас зараз, коли ми бачимо, як процвітає зло?

Четвер, 29 лютого

СВЯЩЕННИК НАВІКИ ЗА ЧИНОМ МЕЛХИСЕДЕКА

Прочитайте Псал. 110:4–7. У чому полягає унікальність священства Христа? Яку велику надію ми можемо здобути в небесному священстві Христа? _____

Бог наділяє Месію вічним царюванням (вірші 1–3) і священством вищого рангу, за чином Мелхиседека (вірші 4–7). Господь скріплює Своє слово урочистою клятвою (Євр. 6:17). Клятва й обітниця Бога дати нам досконалого Священника – це знак Його благодаті. Незважаючи на гріхи й відкрити непокору

людей, клятва Бога незмінна і гарантує Його благодать душам, які каються (Вих. 32:14; Псал. 106:45).

Божественна клятва вводить новий елемент у завіт із Давидом, проголошуючи, що Цар-Месія також є Священником (Псал. 110:4). Ізраїльські царі ніколи не могли виконувати функції священників-левитів (Числ. 8:19; 2 Хронік 26:16–21). Коли Святе Письмо згадує про царів або інших людей, які приносять жертви, це означає, що вони приводили жертв до священників, які й приносили їх. Псалом 110 відділяє Царя-Месію від інших царів та священників Ізраїлю. Вічне священство Христа походить від Мелхиседека, який був одночасно царем Саліма (Єрусалима) і священником «Всевишнього Бога» (Бут. 14:18–20). У Старому Завіті ніде не йдеться про царя Давида або будь-якого іншого ізраїльського царя як про того, хто володіє священством за чином Мелхиседека, за винятком псалма 110. Цілком очевидно, що цей псалом говорить про особливого Царя-Священника в історії Ізраїлю.

Прочитайте Євр. 7:20–28. Які результати вищого священства Христа? _____

Будучи і Божественним Царем, і вічним Священником, Христос має безпрецедентну перевагу над людськими священниками та царями, тому ми маємо надію. Христос підтримує найвищий завіт, що заснований на Божій клятві, а не на людських обіцянках. Він служить у Небесному святилищі. Його священство не піддається впливу гріха або смерті, як у людських священників, тому Він може заступатися за Свій народ і спасати його навіки. Служіння примирення Христа як досконалого та співчутливого Священника дає Його народові можливість перебувати в присутності Бога (Євр. 6:19, 20). Царське священство Христа скасує панування зла не лише в серцях людей, а й у світі. Він виконає обітницю з псалма 2 про те, що всі народи і правителі потраплять під царський суд Ісуса Христа (Псал. 2:6–9; 110:1, 2, 5, 6). Чудове царське священство Ісуса викликає в нас довіру до Нього, спонукає нас до повної посвяти й послуху Йому.

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Бажання віків» розділ «З нами Бог» (с. 19–26).

Будучи водночас молитвами Христа і молитвами про Христа, псалми представляють унікальне одкровення про Особу Христа і про Його викупне служіння як Того, Хто є «з нами Бог» (Матв. 1:23). Ісус – «з нами Бог» у невідступних молитвах за тих, хто гине і страждає. Він – «з нами Бог» у благаннях про справедливість і визволення. Христос – «з нами Бог» у наших переживаннях та розпачі, Який показує нам шлях переможної віри. Він став для нас вічним Священником і Царем, щоб спасти нас від вічної загибелі. У Христі, досконалому Цареві з роду Давида, виконуються всі урочисті Божі обітниці про спасіння (2 Кор. 1:20).

Еллен Уайт проникливо описує єднання Христа з людством: «Своєю людською природою Христос з'єднав Себе з людством, а Своєю Божественною природою Він тримається за престол Божий. Як Син Людський, Він залишив нам приклад послуху, а як Син Божий – дає силу бути слухняними. Це Христос промовляв до Мойсея з куща на горі Хорив, кажучи: “Я ТОЙ, ЩО Є... Отак скажеш Ізраїлевим синам: Суций послав мене до вас” (Вих. 3:14). Це була запурука визволення Ізраїлю. Отже, коли Він “постав у подобі людини”, то проголосив Себе Суцим – Я Є. Немовля з Вифлеєма, лагідний, покірний Спаситель – це Бог, що “з'явився в тілі” (1 Тим. 3:16). І до нас Він промовляє: “Я Є Пастир добрий”; “Я Є хліб живий”; “Я Є дорога, і правда, і життя”; “дана Мені вся влада на небі й на землі” (Івана 10:11; 6:51; 14:6; Матв. 28:18). Я Є запурука всякої обітниці. Я Є; не бійся» (Бажання віків С. 24, 25).

Запитання для обговорення:

1. Як Господь виявив непохитну вірність Своему завіту, незважаючи на невірність народу? Яку втіху це приносить сьогодні Божим дітям, які ведуть боротьбу?

2. Як унікальне вище священство Христа за чином Мелхиседека зміцнює упевненість Божого народу в спасінні?

3. Євангеліє свідчить, що багато месіанських обітниць у псалмах виконалися в Ісусі Христі. Як це підтверджує істинність Божого Слова? Чому ми повинні чинити опір будь-якому настрою, який може послабити нашу віру в Боже Слово?

4. Яку велику втіху ми можемо отримати зі слів Христа: «Дана Мені вся влада на небі й на землі» (Матв. 28:18)? Як ми застосовуємо цю обітницю в нашому житті?

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД**Основний текст: Псал. 118:22, 23.**

Цього тижня ми досліджуватимемо найвеличнішу тему в усьому Святому Письмі: Ісус Христос – наш Господь і Спаситель. Центральне місце, яке Ісус посідає у всій Біблії, має першорядне значення для нашого розуміння Святого Письма, і в цьому плані книга Псалмів не є винятком. Серед її різних пісень, присвячених хвалі, прощенню, справедливості та відплаті, Ісус зображений як Пастир, Месія-Страдалець, Син Давида, Вічний Цар і Небесний Священник. Ці образи допомагають нам краще зрозуміти Його провідне становище в Плані викуплення та Його любов до кожного з нас.

Книга Псалмів дає нам ширше уявлення про служіння Ісуса на Небі та Його Другий прихід. Цього тижня ми розглянемо в книзі Псалмів деякі із цих істин.

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

Автори Нового Завіту вважали книгу Псалмів важливим джерелом розуміння життя і служіння Христа. Новий Завіт посилається на багато уривків із цієї книги, щоб показати, як Ісус виконує пророцтва Старого Завіту. Деякі із цих посилань є цитатами (тобто дослівною передачею тексту), інші – алюзіями (непрямими посиланнями на текст Старого Завіту та його ідеї).

У книзі Псалмів є багато згадок про Божественність Христа і Його служіння на Землі. Ці згадки розкривають намір псалмистів: під керівництвом Святого Духа сповістити про діяння Ісуса і возвеличити Його. Пам'ятаючи про це, звернемо

нашу увагу на ті вірші книги Псалмів, які новозавітні автори застосовують до Ісуса.

Ісус – ЯГВЕ Старого Завіту, Він є Бог!

Пророцтво	Псалом	Застосування у Новому Завіті
Ісусу належить поклоніння	97:7	Євр. 1:6
Ісус як Бог отримує почесі	45:7, 8	Євр. 1:8, 9
Ісус – Творець; Він вічний	102:26–28	Євр. 1:10–12
Ісус – Син Божий	2:7	Дії 13:33; Євр. 1:5; 5:5

Божеественність Ісуса є важливою темою для авторів Нового Завіту, а також і для нас. У наведеній вище таблиці ми можемо побачити уривки з псалмів, які стосуються Божеественності ЯГВЕ, які Павло і Лука застосовують до Ісуса. Божеественність Ісуса робить Його жертву і унікальною, і дівою; тобто Сам Бог-Творець помер на хресті, щоб викупити нас. Яка глибока думка! Ми ніколи не зможемо повністю осягнути величчя глибини цієї істини у всіх її вимірах, ні зараз, ні протягом нескінченної вічності. Однак прагнення споглядати та засвоювати цю прекрасну істину перетворить наші серця.

Життя та служіння Ісуса

Пророцтво	Псалом	Застосування у Новому Завіті
Втілення Ісуса та Його досконала жертва	40:7–11	Євр. 10:5–7
Ревність щодо Божого Дому з'їдає Ісуса	69:10	Івана 2:17
Ісус відкриватиме уста в притчі	78:2	Матв. 13:35
Ісус годуватиме народ хлібом небесним	78:24	Івана 6:31
Ісус – наріжний камінь	118:22	Матв. 21:42; Марка 12:10, 11; Луки 20:17
Діти у храмі прославлять діяння Ісуса	8:3	Матв. 21:16

Автори Нового Завіту розуміли, що окремі уривки зі Старого Завіту, зокрема псалми, передбачали служіння Ісуса. Враховуючи численні цитати з книги Псалмів у Новому Завіті, можна сказати, що це була улюблена книга його авторів. Вони використовували псалми, щоб підтвердити пророцтва про важливі події служіння Ісуса на Землі.

Страждання Ісуса

Пророцтво	Псалом	Застосування у Новому Завіті
Ісуса зрадив один з Його учнів	41:10	Івана 13:18
Його вороги дають Йому пити жовч і оцет, коли Він спраглий	69:22	Матв. 27:34, 48
Його залишив Бог	22:2	Матв. 27:46; Марка 15:34
Ісус терпить глузування	22:8	Матв. 27:39; Луки 23:35
Його вороги хитають головами	109:25	Матв. 27:39
Вони кидають виклик вірі Ісуса	22:9	Матв. 27:43
Вони ділять Його одяг	22:19	Матв. 27:35; Марка 15:24
Ісус стає ганьбою для Своїх друзів	88:9	Луки 23:49
Ісус промовляє Свої останні слова	31:6	Луки 23:46
Його кістки не зламані	34:21	Івана 19:36
Його тіло не зотліє у могилі	16:8–11	Дії 2:25–28; 13:35

Цитуючи Писання, апостоли прагнули довести, що страждання і смерть Ісуса були детально передбачені в Старому Завіті. (Не забувайте: тут ми працюємо з біблійними свідченнями тільки з книги Псалмів. Безумовно, у Старому Завіті можна знайти набагато більше текстів про страждання Христа, особливо у книзі Ісаї).

Наведені вище свідчення з книги Псалмів підтверджують реальність страждань, агонії, смерті та воскресіння Ісуса. Розп'яття і воскресіння Ісуса є кульмінацією історії спасіння між гріхопадінням і Другим приходом, а також головним пунктом Плану викуплення.

Вознесіння Ісуса після Його воскресіння

Пророцтво	Псалом	Застосування у Новому Завіті
Месія сидить праворуч Господа	110:1	Матв. 22:44; Марка 12:36; Луки 20:42; Дії 2:34
На Давидовому престолі буде його нащадок	132:11	Дії 2:30
Ісус править народами	2:1, 2	Дії 4:25, 26
Ісус – Первосвященник за чином Мелхиседека	110:4	Євр. 5:6, 10; 6:20; 7:17, 21
Ісус полонив полон	68:19	Ефес. 4:7, 8

Служіння викуплення, яке Ісус звершує на Небі, має не менше значення, ніж викупна жертва, яку Він приніс на горі Голгофа. Тому не випадково серед авторів Нового Завіту псалом 110 є найбільш цитованим, а також згадуваним уривком зі Старого Завіту. Показовий приклад: Псал. 110:1 використовується у Новому Завіті 17 разів: Матв. 22:44; Марка 12:36; 16:19; Луки 20:42, 43; 22:69; Дії 2:34, 35; 1 Кор. 15:25; Ефес. 1:20; Колос. 3:1; Євр. 1:3, 13; 8:1; 10:12, 13; 12:2; тимчасом як Псал. 110:4 цитується загалом чотири рази (у таблиці зазначено п'ять випадків згадування, проте лише чотири з них – прями цитати): Євр. 5:6; 6:20; 7:17, 21.

Небесне служіння Ісуса та наше розуміння Його діянь заради нас мають найважливіше значення для нашого щоденного духовного досвіду як християн. Послання до євреїв з упевненістю заявляє, що нам дано надію, «немов якір для душі, міцний і надійний, що входить усередину, за внутрішню завісу, куди, як предтеча, увійшов задля нас Ісус, ставши навіки Первосвященником за чином Мелхиседека» (Євр. 6:19, 20, тут процитовано другу частину тексту Псал. 110:4).

Риси Божого характеру в псалмах, процитованих у Новому Завіті

Для більш глибокого розуміння, як викладені в псалмах месіанські погляди пов'язані з Ісусом, порівняймо, як ці теми висвітлені в книзі Псалмів і Новому Завіті:

- Доброту Господа можна «скуштувати», або випробувати, особисто (пор. Псал. 34:9 і 1 Петра 2:3, 4).

- Ісус прощає гріхи (пор. Псал. 103:2, 3 і Луки 5:21, 24).
- Він є Життя (пор. Псал. 36:10 і Івана 1:4).
- Він – Скеля (пор. Псал. 18:3; 95:1 і 1 Петра 2:6; 1 Кор. 10:4).
- Він праведний (пор. Псал. 129:4; 145:17 і 1 Івана 1:9; 2:1).
- Він всюдисущий (пор. Псал. 139:8 і Ефес. 1:23; Матв. 18:20).
- Царство Його вічне (пор. Псал. 145:13 і Дан. 7:13, 14, Син Людський).
- Його Слово перебуває у віруючому (пор. Псал. 119:11 і Колос. 3:16).

Як показують ці приклади, Бог у псалмах – це Месія, явлений у Новому Завіті. Отже, Бог Старого Завіту не відрізняється від Божественної Особи, явленої у Новому Завіті.

Месіанська тональність псалма 24

Деякі псалми посилаються на певні месіанські події чи картини. Псалом 24 є одним із них. Його перші вірші (1–6) тісно пов'язані з псалмом 15, враховуючи їхню тематичну подібність. Псалом 24 також дає уявлення про особу, якій дозволено зійти на святе місце, або гору Господню.

Вірші 7–10 цього псалма набувають месіанської тональності. Вони описують входження Господа до святого міста. Багато коментаторів, серед яких Еллен Уайт, застосовують цей уривок до вознесіння Ісуса на Небо (див. Ранні твори. С. 190–192). У цих віршах з радістю зображено вхід Ісуса в Небесне Царство на тлі співу ангелів, які проголошують Його «Царем слави», «Господь – могутній і сильний, Господь, потужний у битві!» (вірш 8). Ця сцена являє собою мініатюру великої події в майбутньому, коли всі викуплені ввійдуть у ворота святого міста.

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

Підсумовуючи, подумаємо, чому вивчений урок важливий для нашого духовного життя. По-перше, під час нашого дослідження ми підтвердили Божественне походження пророчого Слова. Як ще ми можемо пояснити незліченні заяви біблійних

авторів, які жили з X до V століття до н. е. і з безпомилковою точністю пророкували основні події життя майбутнього Месії? Як ще міг Ісус виконати всі деталі цих пророцтв, якщо не під керівництвом Духа, під натхненням Якого пророки передвіщали Прихід Спасителя? Нині на робочих місцях, в академічних та наукових колах, а також на платформах різних соціальних мереж можна зустріти безліч глузувань та зневаги з боку недовірливих умів, що висміюють Писання. Перед явним скептицизмом ми щиро сподіваємося, що урок цього тижня зміцнить віру ваших учнів у Помазаника і Його Слово.

До того ж наше дослідження розкриває єдність Біблії. Хоч зовні це збірка творів різних авторів, записаних у різних місцях та культурах упродовж 16 століть, разом ці твори утворюють єдине ціле. Ідеї та теми Біблії старанно переплетені, виявляючи Духа, Який надихав уми пророків та апостолів, котрі написали її. Кінцевим результатом є створення найбільшого шедевра, колись написаного за всю історію людства. Наша віра і наше життя мають ґрунтуватися на цій незламній скелі.

Зрештою, порівняння книги Псалмів з Новим Завітом дозволило нам по-новому поглянути на Особистість і характер Ісуса. Святе Письмо подібне до скриньки зі скарбами, у якій ми можемо виявити для себе ще більше дорогоцінних перлин істини про нашого дивовижного Бога.

Біблійні тексти для дослідження:

Псал. 78; 105; Гал. 3:29; Псал. 106; 80; Числ. 6:22–27;
Псал. 135.

Пам'ятний вірш:

«Що ми чули і зрозуміли, що розповіли нам наші батьки. Не будемо приховувати від наступних поколінь та від їхніх дітей, звіщаючи про славу Господню та Його силу, – про всі Його дивовижні діла, які Він учинив» (Псал. 78:3, 4).

У багатьох псалмах прославлення набуває форми розповіді про Господні великі спасенні діяння. Ці псалми часто називають «псалмами історії спасіння» або «історичними псалмами». Одні з них звертаються до Божого народу, закликаючи його засвоїти уроки зі своєї історії, зокрема з власних помилок і помилок своїх предків. Певні історичні псалми містять вступні примітки до пісень, які звертають увагу на минулі чудові діяння Бога для добра Його дітей і зміцнюють їхню віру в Господа, Який здатний звільнити народ від його теперішніх труднощів.

Особлива привабливість історичних псалмів полягає в тому, що вони допомагають нам розглядати наше життя як частину історії Божого народу і називати це минуле своїм. Оскільки нас прийняли в сім'ю історичного Божого народу через Христа (Римл. 8:15; 9:24–26; Гал. 4:6, 7), історична спадщина давнього Ізраїлю – це справді розповідь про наше духовне походження. Тому ми можемо й повинні вивчати уроки з їхнього минулого, які також є нашими.

Нам необхідно усвідомити, що кожне покоління Божого народу відіграє свою особливу роль у грандіозному історичному відкритті основних цілей Бога у великій боротьбі.

Неділя, 3 березня

НЕПОХИТНА ВІРНІСТЬ ГОСПОДА

Прочитайте Псал. 78. Які три ключові історичні епохи виділено в псалмі? Які уроки засвоює Асаф з кожного періоду? _____

Огляди історії Ізраїлю підтверджують вірність Бога й невірність ізраїльтян. Ці повідомлення також повинні навчити майбутні покоління не повторювати помилок своїх предків, а довіряти Господу і залишатися вірними Його завіту. Псалмист Асаф використовує історію як притчу (вірш 2), що означає: народ має глибоко досліджувати весь цей псалом і черпати уроки для себе. Текст 2 – це пророчий опис методу Ісуса, Який навчав за допомогою притч (Матв. 13:34, 35).

Псалмист також роздумує про час Виходу (вірші 9–54), заселення Ханаану (вірші 55–64) та епоху Давида (вірші 65–72). Він описує славні діяння Господа і наслідки порушення завіту з Богом. Історія Ізраїлю повідомляє про різні форми невірності Господу, особливо про ідолопоклонство народу (вірш 58).

Асаф описує невірність Ізраїлю: вони забули, що Бог здійснив задля них, не довіряли Йому, спокушали (вірші 18, 41, 56), повстали проти Нього, не зберегли Його Закону, завіту й постанов (вірші 10, 37, 56). Повідомляючи про ці конкретні форми невірності, псалмист підтверджує: відкинення Ізраїлю в історії сталося внаслідок основного гріха, а саме – відмови народу довіряти Господу (вірші 7, 8).

У псалмі 78 вражає постійна впертість і духовна сліпота народу, на відміну від безмежного терпіння та благодаті Господа. Чому кожне нове покоління так повільно навчалося?

Перш ніж засуджувати минулі покоління, ми повинні подумати про себе. Хіба ми також не забуваємо про Божі чудеса й не нехтуємо Його вимогами завіту? Псалмист не

закликає людей покладатися на власні діла, навпаки, показує марноту людської волі, якщо вона не заснована на постійному усвідомленні вірності Господа і на прийнятті Його благодаті. Невдалі битви Божого народу (вірші 9, 62–64) пояснюють урок цього псалма про те, що людські зусилля без вірності Богові приречені на невдачу.

Які уроки ви засвоїли або мали засвоїти зі своїх минулих помилок?

Понеділок, 4 березня

ПАМ'ЯТАЮЧИ ПРО ІСТОРІЮ І ПРОСЛАВЛЕННЯ БОГА

Прочитайте Псал. 105. Які історичні події і їхні уроки висвітлено в псалмі? _____

Псалом 105 згадує про ключові події, які встановили взаємини завіту між Господом і Його народом Ізраїлем. Особлива увага в ньому приділяється завіту Бога з Авраамом про передачу йому і його нащадкам Обітованої землі; а також тому, як ця обітниця, підтверджена Ісаку та Якову, була виконана через Йосипа, Мойсея, Аарона та під час завоювання Ханаану. Цей псалом дає надію Божому народу у всіх поколіннях, бо Його чудеса в минулому гарантують незмінну Божу любов до Його народу у всі часи (вірші 1–5, 7, 8).

Псалом 105 схожий з псалмом 78 (див. урок за неділю): підтверджує вірність Господа Своему народові в історії, щоб прославити Його і надихнути людей також бути вірними. Однак, на відміну від псалма 78, у псалмі 105 не згадуються минулі помилки народу, оскільки він має іншу ціль.

Навпаки, у псалмі 105 автор переказує історію через життя великих патріархів Ізраїлю, демонструючи Боже керівництво і терпеливу стійкість патріархів у незгодах. Бог щедро винагородив наполегливість і відданість патріархів. Отже, псалом 105 закликає людей наслідувати віру патріархів і з надією очікувати Божого благословення.

Псалом 105 містить примітку до пісні (вірші 1–7), показуючи, що для істинного прославлення Господа Божий народ повинен знати факти своєї історії. Історія надає як підтвердження нашої віри, так і численні причини для прославлення Всевишнього.

До віруючих звертаються як до нащадків Авраама і до дітей Якова (вірш 6), саме вони вважаються виконанням Божої обітниці Авраамові зробити його великим народом (Бут. 15:3–6). Псалмист говорить про спадкоємність між патріархами й наступними поколіннями Божого народу. Автор підкреслює: «для всієї землі Його закони» (вірш 7), закликаючи віруючих не забувати, що «наш Бог» є також суверенним Господом усього світу і що Його любов та милосердя поширюються на всі народи (96:1; 97:1). Ясно, що цей заклик до вірності лунає для кожного покоління віруючих.

Чому ми, адвентисти сьомого дня, бачимо себе серед цих людей, починаючи від Авраама? (Див. Гал. 3:29.) Які уроки ми повинні засвоїти з історії ізраїльського народу?

Вівторок, 5 березня

ПАМ'ЯТАЮЧИ ПРО ІСТОРІЮ І ПОКАЯННЯ

Прочитайте Псал. 106. Які історичні події і їхні уроки наведено в псалмі? _____

Псалом 106 також згадує про основні події в історії Ізраїлю, зокрема Вихід, перебування в пустелі та життя в Ханаані. Він підкреслює огидні гріхи отців, що призвело до полону. Тому можна з упевненістю припустити, що цей псалом був написаний під час перебування народу у Вавилоні або після їхнього повернення додому. Псалмист, натхнений Святим Духом, переказав Божому народові ці історичні події та уроки, які народ мав засвоїти з них.

Цей псалом, як і інші, вказує на вірність Бога Своєму завіту благодаті, згідно з яким Він спас Свій народ у минулому (вірш 45). Псалмист виражає надію, що Господь знову виявить

милість до Своїх дітей, які каються, і збере їх із різних народів (вірш 47). Благання про визволення – це не прийняття бажаного за дійсне, а молитва віри, заснована на впевненості в Божих минулих чудесах визволення (вірші 1-3) і на Його вірності завіту з людьми.

Згадка про історичні невдачі Ізраїлю в псалмі 106 є невід'ємною частиною сповідання гріхів народу і визнання того, що вони не кращі за своїх праотців. Теперішнє покоління визнає, що воно ще гірше, ніж його предки, оскільки знало про наслідки беззаконня минулих поколінь і про те, як Бог виявив Своє велике терпіння і благодать, спасаючи їх, хоч вони свідомо йшли гріховними шляхами. І якщо це було правдивим для них, подумайте, наскільки це стосується нас, адже нам даровано одкровення про Божий характер і Його спасення благодать, які явлені в Ісусові.

Блага вістка псалма 106 полягає в тому, що незмінна Божа любов завжди була готова простити гріхи народу (вірші 8–10, 30, 43–46). Ключова роль Мойсея і Пінхаса у відверненні Божого гніву вказує на важливість заступництва Христа за віруючих. Тільки особисте пізнання Божої благодаті може перетворити історію минулого в нашу історію.

Текст Псал. 106:13 свідчить: «Проте дуже швидко забули Його діяння і не дотримувались Його настанов». Чому і ми схильні чинити так само?

Середа, 6 березня

ПРИТЧА ПРО БОЖУ ЛОЗУ

Прочитайте Псал. 80. Як у псалмі змальований Божий народ і про яку велику надію він просить?

Ізраїль представлений виноградною лозою, яку Бог викорчував з Єгипту, землі пригноблення, і переніс в Обітований край достатку. Образ виноградника свідчить про те, що Бог обрав Ізраїля і про Його ніжну турботу про Нього (див. також Бут. 49:11, 12, 22; Втор. 7:7–11).

Однак у псалмі 80 Асаф підкреслює, що Господь вилив гнів на Свій виноградник (вірш 13). Пророки провіщали: знищення винограду – це знак Божого суду за те, що виноградна лоза здичавіла (Ісаї 5:1–7; Єрем. 2:21).

Однак у псалмі 80 автор не згадує про причини Божественного суду. Зважаючи на глибини Божої благодаті, псалмист збентежений тим, що Господь так довго не відвідує Свого винограду. Дисгармонія між Божим гнівом і судом, з одного боку, а з іншого – Його благодаттю і прощенням змушує псалмиста непокоїтися, що Божественний гнів може взяти гору і народ загине (вірш 17).

Прочитайте Числ. 6:22–27. Як це благословення використано в псалмі 80? _____

Приспів цього псалма перегукується з даними Ааронові обітницями про Боже вічне благословення Його народу (Числ. 6:22–27). Асаф висловлює надію на те, що благодать Господа засяє над нещастями народу: «Боже, віднови нас! Нехай засяє світло Твого обличчя – і ми спасемося!» (вірш 4; див. також вірші 8, 20).

Єврейське слово, перекладене тут як «віднови», походить від слова, що означає «повернутися». Це слово знову і знову часто використовується в Біблії, коли Господь закликає Свій заблудлий народ повернутися до Нього. Воно тісно пов'язане з ідеями покаяння, відмови від гріха й повернення до Бога. «І дам їм серце, здатне Мене пізнати, що Я – Господь. Вони стануть Моїм народом, а Я буду їхнім Богом; тому що навернуться до Мене всім своїм серцем» (Єрем. 24:7).

Чи було у вашому житті покаяння як повернення до Бога?

Четвер, 7 березня

ВЕРХОВЕНСТВО ГОСПОДА В ІСТОРІЇ

Прочитайте Псал. 135. Які історичні події висвітлено в псалмі? Які уроки засвоює з них псалмист?

Псалом 135 закликає Божий народ славити Господа за Його доброту і вірність, проявлені у творінні (вірші 6, 7), в історії спасіння Ізраїлю під час Виходу (вірші 8, 9) і в завоюванні Обітованої землі (вірші 10–12).

Господь явив Свою благодать, обравши народ Ізраїлю «як Свою власність», як Свій особливий скарб (вірш 4). Слова «Свою власність» відображають особливі взаємини завіту між Господом і Його народом (Втор. 7:6–11; 1 Петра 2:9, 10). Обрання Ізраїлю було засноване на суверенній волі Господа, тому в нього немає підстав відчувати перевагу над іншими народами. Тексти Псал. 135:6, 7 свідчать, що суверенна мета Господа щодо світу бере свій початок не від Ізраїлю, а від творіння. Тому Ізраїль повинен спокійно виконувати свою роль у Божих спасенних замислах для всього світу.

Список великих діянь Господа задля блага Його народу (вірші 8–13) завершується обітницею, що Він буде «судити» Свій народ і змилосердиться над ним (вірш 14). Тут суд – це Боже виправдання пригноблених та обездолених (Псал. 9:5; 7:9; 54:3, Дан. 7:22). Обітниця полягає в тому, що Господь підтримає Свій народ і захистить його (Втор. 32:36). Отже, псалом 135 має надихнути Божий народ довіряти Господу і залишитися вірними своєму завіту з Ним.

Вірність Бога Його народові спонукає псалмиста підтвердити нікчемність ідолів і верховенство Господа у світі (вірші 15–18). Ті, які поклоняються ідолам, такі самі безнадійні й безсильні, як і їхні ідоли (вірш 18). Цей псалом показує, що Бога необхідно прославляти як Творця і Спасителя Його народу. Це чудово передано у двох варіантах четвертої заповіді Десятислів'я (Вих. 20:8–11; Втор. 5:12–15). Оскільки сила Господа у творінні й історії не має рівних у світі, Божий народ завжди повинен покладатися на Нього і поклонятися тільки Йому. Лише Господу належить поклонятися як нашому Творцю і Викупителю, а поклоніння чому-небудь або кому-небудь іншому – це ідолопоклонство.

Як ми можемо переконатися в тому, що не маємо ідолів у своєму житті? Чому поклонятися ідолам може бути легше, ніж ми собі уявляємо? _____

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте Дії 7 і Євр. 11. Згідно з Новим Завітом, яка кінцева мета Божого суверенного керівництва в історії?

Історичні псалми є могутнім свідченням вірності Господа Його народові. Кожна подія в історії Божих дітей була передбаченим кроком, який вів до остаточного виконання Божественної обітниці про Спасителя світу в Особі Ісуса з Назарета. Навіть випробування, які часто спантеличували Божих дітей і змушували їх думати, що Господь залишив їх, перебували під Його суверенним контролем і були частиною Його провидіння, оскільки Бог – Господь історії. Псалмист уміло викладає істину про те, що навіть невірність народу не може завадити Господу піклуватися про них і виконати Свої обітниці. Однак нерозкаяні особи та групи були виключені з благословень завіту, і їхній безславний кінець слугує постійним попередженням про те, що життя без Бога веде до загибелі.

Псалми закликають Божих дітей усіх часів покладатися на Господа й залишатися вірними Йому. «Нам не треба боятися майбутнього, якщо тільки ми не забудемо шлях, яким вів нас Господь, і Його настанови, дані нам в нашій минулій історії» (Е. Уайт. Нариси з життя Е. Уайт. С. 196).

Аби Божий народ безстрашно крокував уперед, йому необхідно знати факти своєї історії. Еллен Уайт радить віруючим читати псалми 105 і 106 «принаймні один раз на тиждень» (Свідчення для проповідників. С. 98).

Історія Божого народу показує, що жодна обітниця, яку Бог дав у Своему Слові, не залишиться невиконаною. Це включає в себе як Божественні обітниці про турботу в теперішньому, так і обітниці майбутнього при Другому приході Христа, Який встановить Боже Царство справедливості й миру на Новій Землі.

Запитання для обговорення:

1. Які благословення дарує пам'ять про Божу вірність і керівництво в історії? Які наслідки забуття або ігнорування уроків минулого? Як ми можемо застосувати той самий принцип до

нас як Церкви, покликаної виконувати ту саму місію, яку був покликаний здійснювати і стародавній Ізраїль?

2. Як псалми спонукають нас усвідомити Божу турботу в нашому житті та проявити терпіння й довіру до Божих діянь, навіть коли нелегко зрозуміти, чому все відбувається саме так, а не інакше?

3. Як ми можемо зробити вивчення історії Божого народу більш помітним у нашому особистому служінні та в загальних богослужіннях?

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД

Основний текст: Псал. 78:3, 4.

Святе Письмо – це не філософська книга, повна людських припущень щодо Божих рис характеру та вчень. Біблія – книга про діяння Бога в історії людства від початку часів. Завдяки цим подіям ми можемо дізнатися, хто Він і які Його плани щодо людства. Багато критиків Святого Письма спотикаються об цю біблійну істину. Вони не можуть прийняти ідею про те, що Господь діє в історії людини. Вони відкидають концепцію того, що Творець залучений у справи людей. Визнати це було б рівнозначно визнанню того, що Він – Правитель Усесвіту, повноправний Господь і Володар кожної людини, і тому ми повинні прийняти Його царювання та Його Закон. Егоїстичне серце не бажає визнати право Господа на прихильність людини або Божественну владу над її життям.

Цього тижня ми розглянемо, як псалмисти визнавали діяльність ЯГВЕ в історії свого народу.

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР**Історія – стрижень Святого Письма**

Як згадувалося у вступі, Біблія відображає виконання задумів Усемогутнього в ділах людей від початку часу. «Ми стаємо свідками дії та протидії людських інтересів, сил та пристрастей і бачимо, що у всьому, за всім і над усім сили милостивого Бога безмовно і терпляче здійснюють задуми Його волі» (Е. Уайт. Виховання та освіта. С. 173).

Від Буття до Об'явлення ми бачимо історію викуплення. Усе, що зробив Господь, було спрямоване на спасіння заблуд-

лих душ. Ми бачимо цю мету в самій Біблії: це книга про історію спасіння. Тимчасом як 21 книга Біблії має оповідальний характер або складається з історій, решта її книг — чи то література пророка, поетична, премудрості, апокаліптична, пасторська або особисте послання — також стосуються історій або містять їх.

Загалом Святе Письмо ґрунтується на розумінні того, що його Автор — живий, Він проходить через земні події або втручається в них. Саме в цьому факті полягає сила біблійної вістки. Коли ми дізнаємося, наприклад, що Бог керує морем, вітрами, великою рибою, рослиною та хробаком в історії Йони, то розуміємо, що ці чотири розділи — не просто повість маловідомого автора-натураліста, недбало написана кілька тисяч років тому. Якщо Біблія чогось і навчає нас, то це того, що Творець панує над природними силами — і тоді, і зараз. Видалить історичність зі Святого Письма, і ми матимемо релігійні казки, які не мають сили впливати на наше нинішнє життя. На жаль, саме така ситуація складається сьогодні в нашому суспільстві. Біблія засуджує таке світське мислення і стверджує, що Господь не тільки діє в історії, але має динамічні спасенні взаємини зі Своїми творіннями.

Історія, викладена у віршах

Цікавою особливістю Святого Письма є те, що історичні події часто викладаються і в поетичній формі, і в прозі. Зазвичай ми маємо усталене уявлення (безсумнівно, обумовлене вивченням світської літератури в межах цієї культури), що історія має бути написана лише в формальному прозовому стилі. Сьогодні в більшості суспільств поезія призначена для вираження емоцій і не вважається гідною сферою для серйозного твору чи викладення історії.

Однак Святе Письмо не піддається жодним літературним обмеженням чи класифікаціям. Просто порівняйте Вих. 14 і 15. Обидва розділи говорять про чудовий поділ Червоного моря, але використовують для цього різні літературні форми. Розповідь у розділі 14 відображено в прозі, тимчасом як розповідь у розділі 15 — у поезії. Ми виявляємо використання тих самих прийомів у Суд. 4 і 5 — розповіді про перемогу Де-

вори та Барака над Явіном, царем Хацора та його військами. Розділ 4 написаний у прозі, тимчасом як розділ 5 — у віршах. Повчальність порівнянь між прозовим і поетичним описами тих самих подій полягає в тому, що ми не повинні відкидати історичні події в псалмах як менш «історичні» або автентичні лише тому, що вони відображені за допомогою поезії. Поезія є законною формою висловлювання, яку автори Біблії використовували під натхненням Святого Духа, щоб звернутися до віруючого й зміцнити його віру.

Багатопланове значення Виходу в Старому Завіті

У книзі Псалмів одна подія особливо відзначена у шести піснях, і тепер ми звернемо нашу увагу на неї. Ця подія – Вихід (див. Псал. 78:10–53; 80:9–12; 105:26–41; 106:7–33; 135:8–12; 136:10–22). Для Ізраїлю звільнення з Єгипту є символом Божого визволення від гріха. У псалмі 136 Вихід зображений паралельно зі створенням світу як доказ Божої сили. Вихід – фундамент Десяти Заповідей (див. Вих. 20:2). Пасха як згадка про подію Виходу – це святкування Дня незалежності Ізраїлю. Однак це набагато більше, ніж просто громадське, політичне чи військове святкування, Пасха – духовне свято, яке передує більшому звільненню завдяки Месії. Вихід – важлива кульмінація історії Ізраїлю, а також символ Божого визволення людства від гріха. До того ж скидання гнобителя з його непереможного становища у світі; непереборне скрутне становище рабства та кабали; лагідність простого пастиря, посланого як спасителя; неймовірні чудеса Всемогутнього для спасіння Свого народу, також роблять цю розповідь епопеєю безпрецедентного драматизму.

Модель Виходу повторюється у новому Виході, коли євреї повернулися з Вавилону до Юдеї. Павло підкреслює: найважливіші уроки, які може викласти нам Вихід, — це віра в те, що Бог спасе Свій народ зі світу гріха, і надія на нове життя в Ісусі Христі (див. 1 Кор. 10:1–4). Усі деталі Пасхи (див. Вих. 12; Лев. 23:4–8; Втор. 16:1–8) – це «тінь майбутнього» (див. Колос. 2:16, 17), що відкриває в прообразах і символах страждання і смерть Ісуса Христа. Враховуючи цю ідею, ми можемо краще зрозуміти, чому акцент на Виході в книзі Псалмів за

своєю актуальністю виходить за межі єврейського народу і має особливе значення для віруючих наприкінці часу.

Розкажіть своїм дітям

У Божих діяннях в історії бачимо ще один важливий урок, викладений псалмистом так: «Я відкриваю свої уста для приповісток, говоритиму про давні загадкові події, – що ми чули і зрозуміли, що розповіли нам наші батьки. Не будемо приховувати від наступних поколінь та від їхніх дітей, звіщаючи про славу Господню та Його силу, – про всі Його дивовижні діла, які Він учинив» (Псал. 78:2–4).

У стародавньому Ізраїлі батьки виховували та навчали своїх дітей, розповідаючи їм про діяння Бога їхніх предків. Батькам неодноразово дається повеління повторювати своїм дітям розповіді про умертвіння первістків чоловічої статі в Єгипті (див. Вих. 13:14–16); чудеса Виходу (див. Втор. 6:20–25); перехід через річку Йордан (див. I. Нав. 4:20–24). Такий виклад включав більше, ніж просте запам'ятовування висловлювань та законів. Радше ідея такої форми освіти полягала в тому, що для наступного покоління глибоке засвоєння історії було найкращим способом зберегти віру своїх батьків.

Повеління навчати наших дітей мають особливу мету. Ми повинні розповідати нашим дітям про події історії спасіння якомога різноманітнішими та цікавішими способами. Як Писання, так і свідчення Ісуса попереджають нас, що ворог робить усе можливе, щоб обманути розум (особливо вчені уми) і змусити їх відкинути історичність Писань. Якщо сатана зможе переконати нас, що Біблія – це лише казки, багато віруючих буде втягнуто в зневіру і звернеться до задоволень цього світу.

Не забувайте про своє минуле

Часто кажуть: «Люди, які забувають своє минуле, приречені повторити його». Дух пророцтва говорить нам: «Нам не треба боятися майбутнього, якщо тільки ми не забудемо шлях, яким вів нас Господь, і Його настанови, дані нам у нашій минулій історії» (Е. Уайт. Події останніх днів. С. 72). Текст Псал. 105:5

містить такий заклик: «Пам'ятайте про Його дивовижні діла, які Він учинив, – Його ознаки і присуди Його уст».

Історію часто викладали в пісні, щоб полегшити її запам'ятовування та впровадити біблійні істини у свідомість народу стародавнього Ізраїлю. Ми можемо отримати користь із застосування цієї життєво важливої істини у своєму житті. Повторення біблійних історій про чудеса та провидіння нашого Всемогутнього Бога, а також розповіді про особисті досвіди – це джерело натхнення, віри та сили.

Бог милостивий до Свого народу

Для псалмистів спогад про «славу Господню та Його силу, – про всі Його дивовижні діла, які Він учинив» (Псал. 78:4), мало першорядне значення. Божі діяння в минулому є гарантією того, що Він спасе Свій народ від справжніх і майбутніх лих (див. Псал. 80:8–12, 20). Господь вірний у тому, що пам'ятає Свій святий завіт зі Своїм народом (див. Псал. 105:42, 43) про передачу їм у спадщину Обітованої землі (див. Псал. 105:44; 136:21, 22).

Наш Господь вірний. Він завжди готовий явити Свою милість до нас та наших дітей, незважаючи на наші помилки. Ми завжди повинні пам'ятати про Його любов до нас і до Його Церкви.

Хвалить Господа і співайте Йому

Постараємося привнести дух шанування Творця в наше особисте та спільне поклоніння громади. Для досягнення цієї мети ми маємо благоговійно й обдуманно підбирати музику, щоб доповнити наше поклоніння.

Побіжного погляду на тематичний показчик наприкінці збірки пісень для богослужінь буде достатньо, щоб побачити широкий спектр доступних нам гімнів хвали. В арсеналі багатьох церков наявні різноманітні музичні інструменти, а також ми можемо використовувати новітні технології в наших богослужіннях.

Однак яка користь від усього цього, якщо нам не вистачає духу хвали, мати який нас закликають тексти Псал. 105:1–7;

106:1–3 та 135:1–7? Ці вірші не є закликком до шуму чи додавання барабанів до нашого богослужіння. Радше вони запрошують нас зосередитися на Божій милості та на Його незліченних ділах. Зважаючи на все це, нам слід співати з натхненням у наших серцях, наших будинках і нашій церкві.

Господь судить Свій народ

«Бо буде судити Господь Свій народ» (Псал. 135:14) – одна з найважливіших тем псалма 135. У цій пісні псалмист приділяє особливу увагу визволенню Божого народу з єгипетського рабства (вірші 8–14). Однак порятунок Божого народу – це не тільки суд над Єгиптом, його результатом також є виправдання Божого народу. Зазвичай ми сприймаємо покарання як результат суду, але цей псалом нагадує нам, що Божі суди посилають благословення на вірний Йому народ. Вихід – найбільш суттєвий прояв цієї істини.

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

Нижче наведено коротке резюме важливих концепцій вивченого уроку. Поділіться ними зі своїм класом:

1. Господь – особистий Бог. До того ж Господь Старого Завіту особисто бере участь у ділах людей.

2. Бог діє і сьогодні: якщо Він діяв заради блага Свого народу в минулому, немає жодних причин, які можуть завадити Йому чинити так і сьогодні. Ми маємо привілей бачити Його діла в нашому повсякденному житті.

3. Кожна подія в житті людини – у Його руках. Він контролює та спрямовує все: наші особисті переживання, діяльність та рішення нашої Церкви, уряд нашої країни.

Славте Господа за те, що Він є реальною Особистістю і нашим Другом!

ПРАГНЕННЯ ДО
БОГА В СІОНІ

Біблійні тексти для дослідження:

Псал. 84; Об'явл. 21:3; Псал. 122; 87; Гал. 3:28, 29; Матв. 28:18–20; Псал. 46; 125.

Пам'ятний вірш:

«Моя душа змагає і тужить за Господніми дворами. Моє серце і моє тіло радісно линуть до Живого Бога» (Псал. 84:3).

Пісні Сіону – це радісні гімни, які звеличують красу Сіону й панування Господа, Який править зі Своєї святої гори. Ці псалми часто прославляють достоїнства Господнього дому і виражають любов до святилища, що можна знайти і в інших псалмах. Багато з псалмів Сіону написали сини Корея, які, будучи храмовими музикантами (1 Хронік 6:31–38) і придверними біля воріт храму (1 Хронік 9:19), отримали благословення Господнього дому.

Що робить Сіон джерелом надії і радості? Сіон представляв присутність Бога серед Його народу. Як народ Ізраїлю – обраний Богом народ (Втор. 7:6), так і Сіон – обрана Богом гора (Псал. 78:68; 87:2). Бог царює із Сіону (99:1, 2), а також заснував на Сіоні Свій храм (87:2). Отже, Сіон є місцем Божественного благословення і притулку. Сіон часто згадується паралельно або навіть взаємозамінний з Єрусалимом і святилищем, центром Божих діянь для спасіння стародавнього світу.

Благословення Сіону переполюють землю, оскільки Особа та благодать Господа не обмежені певним святим місцем. Сіон – радість усієї землі (48:3), і це підтверджує, що Всесвіт належить Богові.

«АДЖЕ ОДИН ДЕНЬ У ТВОЇХ ДВОРАХ КРАЩИЙ ЗА ТИСЯЧІ ІНШИХ ДНІВ»

Прочитайте Псал. 84:2–5. Чому псалмист прагне жити у святилищі? _____

Псалмист «змагає», бажаючи зробити святилище своєю постійною оселею, щоб вічно бути поруч із Господом (вірші 2, 3). Жива присутність Бога (вірш 3) робить святилище унікальним місцем. У святилищі віруючі можуть «оглядати Господню красу» (Псал. 27:4; див. також 63:3) і «насититися добром Твого дому» (65:5). У псалмі 84 щастя досягається у взаєминах з Господом, які складаються з прославлення (вірш 5), здобуття в Ньому сили (вірш 6) і надії на Нього (вірш 13). Святилище – місце, де такі взаємини підживлюються завдяки поклонінню та спілкуванню з одновірцями. Жива присутність Бога у святилищі дає тим, хто поклоняється, уявлення про Його славне Царство і вічне життя.

Прочитайте Псал. 84:6–13. Хто ще може отримати благословення завдяки святилищу? _____

Божі благословення, які виходять зі святилища, даровані спочатку його служителям (вірш 5), потім паломникам, які прямують до святилища (вірші 6–11), і, нарешті, ці благословення досягають країв землі. Очікування зустрічі з Господом у святилищі зміцнює віру паломників (вірш 8). Тимчасом як сила звичайного мандрівника слабне під тягарем стомливого шляху, у паломників до святилища сила зростає в міру їхнього наближення до нього.

Навіть будучи фізично віддаленими від святилища, діти Господа продовжують носити печатку Божого святилища, живучи непорочним життям (вірш 12), що характеризує праведного, який входить до Господньої святині (Псал. 15:1, 2). Псалмист називає Господа «сонцем», підкреслюючи, що благословення

зі святилища, як сонячне проміння, сягають країв землі (Псал. 84:12). Отже, люди, які вірять у Бога, отримують Його благодать незалежно від місця свого перебування.

Прочитайте Об'явл. 21:3. Яка надія, що відображена в земному святилищі, відкривається в тексті? Як тепер ми можемо хоча б увіяти, на що буде схожий цей досвід?

Понеділок, 11 березня

«ПРОСІТЬ МИРУ ДЛЯ ЄРУСАЛИМА»

Прочитайте Псал. 122:1–5. Які почуваються віруючі, прийшовши до Єрусалима? Що вони сподіваються знайти у Єрусалимі? _____

Псалом 122 виражає захоплення та хвилювання прочан після їхнього прибуття до Єрусалима. Паломництва в Єрусалим були радісними подіями, коли тричі протягом року Божий народ об'єднувався, щоб відзначити Його доброту до них у минулому й сьогодні (Втор. 16:16). Єрусалим був центром життя нації, адже в ньому були закон для Ізраїлю (див. вірш 4) і «престоли судочинства» (вірш 5). «Закон для Ізраїлю» [«свідчення для Ізраїлю»] стосується святилища, яке іноді називали «намет свідчення» (Числ. 1:50) і яке містило «Ковчег Свідчення» (Вих. 25:22). Престоли, встановлені для суду, відображають судову систему в Єрусалимі (2 Сам. 8:15). Отже, паломництво було часом, коли людина могла шукати і домогтися правосуддя. Вірність Богові та здійснення правосуддя щодо народу ніколи не розділялися.

Прочитайте Псал. 122:6–9. Яка основна молитва Божого народу? _____

Молитва про мир для Єрусалима прикликає Божі благословення на місто та його жителів, об'єднує тих, хто молиться, і поширює серед них мир (вірш 8). Єрусалим міг бути містом миру лише тоді, коли панував мир між Господом і Його народом, а також між самими Божими дітьми. Отже, молитва про

мир Єрусалима передає заклик до Божого народу жити в мирі з Господом та одне з одним. Коли мир в Єрусалимі, народ житиме в добробуті (Псал. 147:1–3).

Псалом 122 навчає нас, що молитва про добробут громади віруючих має бути основною серед молитов Божих дітей, бо тільки сильний і згуртований народ може сповіщати світові Благу вістку про мир і спасіння в Господі (Івана 13:34, 35).

Молитва про мир для Єрусалима, як і раніше, є привілеєм і відповідальністю віруючих, оскільки вона підтримує надію на відновлення Божого Царства миру, яке охопить не тільки місто Єрусалим, а й увесь світ (Ісаї 52:7; 66:12, 13); Об'явл. 21-22).

Як ми можемо зміцнювати єдність у нашому народі на практиці?

Вівторок, 12 березня

СІОН – ДІМ ДЛЯ ВСІХ НАРОДІВ

Прочитайте Псал. 87:2, 3. Що робить Сіон таким шанованим місцем? _____

Псалом 87 – це гімн, який оспівує Сіон як обране й улюблене місто Господа. Підвалини Божого храму – на горі Сіон (2:6; 15:1). Символічною мовою пророки повідомляють, що наприкінці часу Сіон підніметься над усіма горами, що означає суверенне верховенство Господа над усім світом (99:2; Ісаї 2:2; Мих. 4:1). У псалмі 87 автор згадує про Сіон як про «гори», щоб підкреслити його духовну велич (133:3). Бог любить ворота Сіону «понад усі поселення Якова» (87:2), що виражає перевагу Сіону над усіма іншими місцями в Ізраїлі, які в минулому були особливими місцями зібрання Божого народу, такі як Шіло і Бет-Ель. Отже, псалом 87 підтверджує, що справжнє поклоніння Господу відбувається в обраному місці й так, як Він вказав.

Прочитайте Псал. 87:3–7. Що тут сказано про Сіон?

Слава Сіону приваблює до Господа всі народи, тому межі Божого Царства розширюються, охоплюючи весь світ. Зверніть

увагу, що Бог не ставиться до інших народів як до громадян другого сорту, навпаки, Сіон зображений як духовна батьківщина всіх народів, які приймають Господа як свого Спасителя.

Реєстрація людей здійснювалася за місцем їхнього народження (Неем. 7:5; Луки 2:1–3). Тричі в псалмі 87 ідеться про те, що народи народжуються в Сіоні. Це означає, що Господь наділяє їх новою ідентичністю і дарує їм усі привілеї законно народжених дітей Сіону (вірші 4–6).

Псалом 87 вказує на спасіння як євреїв, так і язичників і на їхнє об'єднання в одну Церкву через викупне служіння Христа (Римл. 3:22; 10:12; Гал. 3:28, 29; Колос. 3:11). Картина процвітання Сіону в цьому псалмі нагадує видіння Даниїла про те, як Боже Царство стає великою горою, яка наповнює усю землю (Дан. 2:34, 35, 44, 45); а також перегукується з притчею Ісуса про Боже Царство, що виростає у величезне дерево, у якому гніздяться птахи небесні (Матв. 13:32).

Як готовність Сіону прийняти всіх людей втілюється в даному Церкві Великому дорученні проповідувати Євангеліє кожному народові (Матв. 28:18–20)? Як ця ідея узгоджується із закликом проповідувати Триангельську вістку?

Середа, 13 березня

БЕЗПЕКА Й МИР СІОНУ

Прочитайте Псал. 46:2–8. Як тут образно зображено наш світ? _____

Цей псалом містить образний опис світу, що перебуває у сум'ятті, і це представлено за допомогою картин стихійного лиха небувалої сили (вірші 3, 4). Бурхливі води часто символізують бунтівні народи та всілякі проблеми, що виникають у світі через безбожних (93:3, 4; 124:2–5). У псалмі 46 картини стихійного лиха також відображають світ під контролем народів, охоплених лютими війнами (вірш 7).

Очевидно, це світ людей, які не знають Бога, адже Він перебуває серед Свого народу, а там, де живе Бог, є спокій (вірші 5, 6). Та хоч світ відкидає Його, Господь не залишає

людей. Він перебуває серед Свого народу. Інакше кажучи, наскільки поганим би все не здавалося, Всевишній присутній у нашому світі, і ми можемо черпати надію і підбадьорення із цієї основоположної істини.

Наш Господь – досконалий Притулок, Джерело спокою та безпеки Сіону. Слово, яке підкреслює безпеку Сіону, – «нехай» (вірш 4). Нехай світ і в сум'ятті, але Божий народ у безпеці. Тепер ми розуміємо, що спокій – це не наслідок цілковитої відсутності випробувань, а Божий дар Його дітям, які довіряють Йому. Беззастережна довіра до Господа може забезпечити Божій дитині спокій і безпеку серед бурі (Матв. 8:23–27). І тому постає запитання: чи залишить Бог світ наодинці з його згубними рішеннями й ділами назавжди?

Прочитайте Псал. 46:7–12. Яка реакція Бога на насильство й руйнування у світі? _____

Бог реагує з таким невдоволенням, що Його слово, яке створило землю, тепер змушує її розтопитися (вірш 7). Проте це закінчується не руйнуванням, а оновленням. Зверніть увагу, що Господь поширює Свій мир від Сіону до краю землі. Він припинить війни і знищить інструменти руйнування, які використовували нечестиві народи для пригноблення людей (вірш 10). Ось велика надія християн, і це здійсниться під час Другого приходу Ісуса.

Як нам навчитися знаходити спокій і довіряти Богові у світі, де переважають хаос і потрясіння?

Четвер, 14 березня

НЕ ЗАХИТАЄТЬСЯ, ЯК ГОРА СІОН

Прочитайте Псал. 125:1, 2. Як тут зображено людей, які довіряють Богові? _____

Псалмист порівнює тих, хто покладається на Господа, з горою Сіон – символом непохитності й сили. Чудова панорама гір, які оточують місто Єрусалим, надихнула автора

висловити впевненість у Божественному захисті (5:13; 32:7, 10). На відміну від гір, якими правлять безбожні, котрих буде скинуто в морські глибини (46:3), надійність гори, на якій побудований Єрусалим, вселяє глибоку довіру. Упевненість у Божому захисті зростає перед суворою реальністю, у якій часто ніби торжествує зло. Однак навіть серед цього зла народ Господа може мати надію.

Прочитайте Псал. 125:3–5. Як спокушаються праведники? Який урок у цьому для нас? _____

Божі діти можуть бути збентежені успіхом безбожних і, можливо, спокушені слідувати їхніми шляхами (73:2–13; 94:3). Непорушність гори Сіон не може захистити тих, хто відходить від Господа. Народові дано свободу вибору, і кожен може обрати простягнути свої руки до беззаконня (125:3) і збочити на криві дороги (вірш 5). Господь справедливий і судитиме людей, які продовжують бунтувати разом з нерозкаяними грішниками.

Тут міститься заклик до Божого народу залишатися непохитним у вірі та покладатися на Господа, як і гора Сіон є їхнім незмінним притулком. Інакше кажучи, навіть не розуміючи чогось, ми все одно можемо покладатися на доброту й милосердя Бога.

«Поява гріха у світі, втілення Христа, відродження, воскресіння та багато інших фактів, про які нам сповіщає Біблія, – це надто глибокі таємниці, щоб людський розум міг повністю зрозуміти їх. Але ми не маємо причин сумніватися у Слові Божому тільки тому, що не можемо збагнути таємниць Його провидіння... Всюди ми бачимо чудеса, вищі від нашого розуміння. Тому чи повинні ми дивуватися з того, що й у духовному світі теж є таємниці, значення яких приховане від вас? Складність полягає лише в обмеженості людського розуму. Бог дав нам у Своему Слові достатньо доказів Божественності Свого характеру. Тому не слід сумніватися в Його Слові лише тому, що ми не розуміємо всіх таємниць Божої мудрості» (Е. Уайт. Дорога до Христа. С. 106, 107).

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Поміркуйте над вісткою текстів Ісаї 40 та 51:1–16.

Пісні Сіону завжди нагадують про Небесний Сіон і живу надію на суверенне правління Бога. Хоч багато благословень Божого святилища ми відчуваємо вже в цьому житті, надія на повноту життя й радості в Божому Царстві здійсниться в майбутньому. Багато Божих дітей зі сльозами прагнуть Небесного Сіону (Псал. 137:1). Пам'ять про нього – це усвідомлена увага і рішення жити відповідно до цієї живої пам'яті (Вих. 13:3; 20:8).

Тому спів гімнів Сіону несе у собі рішучість зберегти надію на відновлення Божого Царства на Новій Землі (Об'явл. 21:1–5). «Там безсмертний розум буде захоплюватися чудесами творчої сили і таємницею любові Викупителя. Там не буде жорстокого й лукавого ворога, котрий спокушував би людей забути про Бога. Там будуть розвиватися всі здібності, зростатиме кожний хист і талант. Надбання знань не буде втомлювати мозок і виснажувати тіло. Там буде можливість для здійснення грандіозних задумів, досягнення найвищих цілей, реалізації найблагородніших прагнень; та все ж будуть з'являтися нові вершини для сходження, нові чудеса, які викликатимуть подив і захоплення, нові істини для пізнання, нові об'єкти дослідження, котрі потребуватимуть усіх сил розуму, душі й тіла» (Е. Уайт. Велика боротьба. С. 677).

Зобов'язання не забувати Сіон – це обіцянка Господніх паломників, що вони ніколи не приймуть цей світ як свою батьківщину, а чекатимуть на Нове Небо і Нову Землю.

Тому псалми Сіону можуть співати віруючі всіх поколінь, які бажають жити в Новому Єрусалимі (Об'явл. 3:12). Пісні Сіону спонукають нас з надією чекати майбутнього світу, але вони також зобов'язують нас бути свідками Божої благодаті в сучасному світі.

Запитання для обговорення:

1. Як нам застосувати духовні принципи стародавнього Сіону до сучасної Церкви та її місії у світі?

2. Як віруючі можуть перебувати сьогодні в Божому святині? (Івана 1:14–18; Євр. 12:22–24).

3. Як Небесний Сіон стане містом для всіх народів, як показано в Псал. 87? (Римл. 5:10; Ефес. 2:11–16; Колос. 1:19–23).

4. Що ви відповісте людині, яка вказує на реальність процвітання нечестивих у цьому світі, тимчасом як багато «добрих» людей страждають? Чому важливо визнати, що зараз ми не маємо вичерпних відповідей на всі запитання?

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД**Основний текст: Псал. 84:3.**

Цього тижня ми зосередимо увагу на слові «Сіон», яке використовується в книзі Псалмів (див. Псал. 84; 87; 125). Псалми сповнені надії та сподівання, що праведники з радістю відвідуватимуть Боже святилище й перебуватимуть у ньому як у безпечному і мирному притулку.

Сама собою концепція «Сіону» у Святому Письмі – це поєднання географії, політики та богослов'я. Ми розглянемо ці різні аспекти, щоб зрозуміти духовне значення Сіону для Божого народу в минулому, а також для нас самих, адже нині ми гостро потребуємо надії, запропонованої Сіоном.

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР**Географія Сіону**

Розташування гори Сіон в Єрусалимі щодо гори Морія має важливе богословське значення. Давид завоював гору Сіон (див. 2 Сам. 5:6, 7; 1 Хронік 11:5–7), зайнявши відносно невелику частину пагорба, який став називатися містом Давида. На північ, приблизно за 600 м, височіла гора Морія, де Ісак був «принесений» у жертву (див. Бут. 22:1–12). Тут також стояв Господній ангел біля току євусейця Аравни, він був зупинений у розпалі знищення Ізраїлю внаслідок гріха Давида, який попри Божу волю намагався провести перепис Ізраїлю (див. 2 Сам. 24:16). Давид купив цей тік, спорудив там жертвник Господу і, як викуп за свою самовпевненість, приніс Господу жертву цілопалення та мирні жертви (див. 2 Сам. 24:25; пор. з 1 Хронік 21:15–30).

Храм Соломона також був збудований на цьому ж місці (див. 2 Хронік 3:1). Місто Єрусалим простягалося на північ, оточуючи святу гору, і згодом назва «Сіон» стала включати Храмову гору. Як ми бачили в псалмах, назва «Сіон» часто стосується міста Єрусалима загалом (див. Псал. 48:2–4; 69:36; 74:2; 84:2–5; 125:1, 2).

Сіон, свята гора

Задовго до того, як Соломон побудував Богові храм, Господь явив Себе на горі Сінай і наказав Ізраїлю побудувати Йому скинію, щоб Він міг мешкати серед них (див. Вих. 25:8, 9). Коли будівництво скинії було завершено, слава Господня наповнила Намет Свідчення (див. Вих. 40:34, 35), зробивши його центром Божественного явлення та поклоніння для Ізраїлю. Отже, Бог перемістив фізичний прояв Своєї присутності з Сінаю у центр ізраїльського табору. Господь був у хмарі над Наметом Свідчення під час мандрівки пустелею.

Скинія увічне, посилює та завершує Божі діяння на горі Сінай. Скинія як Божественна оселя має фундаментальне значення для пізнішого розуміння важливості «святої гори». Спочатку Бог мешкав у святилищі, і коли згодом Соломон побудував Йому храм, його розміщення на горі Морія було для нього почесним. Коли цар Соломон посвятив храм і молився Богові, щоб Він послав на нього Своє благословення, Господь висловив Своє схвалення у вогні з неба (див. 2 Хронік 7:1–3). Отже, гора Морія за часів ізраїльських царів вважалася «святою горою», оскільки Бог мешкав там серед Свого народу.

Ми розуміємо, що Єгова ніколи не обмежується певною горою. Він також не обмежений у Старому Завіті конкретним земним місцем, оскільки жодне місце саме собою не є святим. Хоч про Бога часто говориться у зв'язку з Сінаєм і Сіоном, Він відкриває Себе у зв'язку з різними горами. Він виявляє Свою присутність скрізь, де забажає. Навіть сам Сіон не заслуговує на особливу увагу як земна оселя Господа. Радше Сіон — це просто підніжжя величі, яку не можуть вмістити навіть Небеса (див. 1 Цар. 8:27; 2 Хронік 6:18).

Сіон та його есхатологічна перспектива

Як Сіон зображено у Святому Письмі? Гора Сіон, символ Божого народу (див. Ісаї 29:8), також є місцем, з якого Єгова воює з ворожими народами (див. Ісаї 31:4), які виступають проти Ізраїлю. З Єрусалима виходить останок Ізраїлю, і з гори Сіон – спасіння (див. 2 Цар. 19:31; Ісаї 37:32; Йоїла 3:5), і викуплені прийдуть на Сіон (див. Ісаї 51:11). З цією горою пов'язані також космічні ознаки (див. Ісаї 24:23). Нарешті, Господь царюватиме над Своім народом на горі Сіон (див. Мих. 4:7) на оновленій Землі.

В уривку Йоїла 4:1–17 говориться про зібрання народів у долині Йосафата, де Бог змагатиметься з ними в суді і клопотатиме про спасіння Свого народу. Долина Йосафата – це символічна назва місця остаточного суду. Географічно це була глибока улоговина, що відділяла Єрусалим від Оливної гори, якою протікав Кедрон. Завдяки своєму розташуванню долина Йосафата відіграла значну роль у релігійних традиціях і ритуалах Ізраїлю (див. 1 Цар. 1:9, 33*); у релігійних реформах Аси (див. 1 Цар. 15:13; 2 Хронік 15:16); за часів правління Йосафата (див. 2 Цар. 23:4, 6, 12) і Єзекії (див. 2 Хронік 29:16; 30:14); і в майбутньому очищенні Єрусалима (див. Єрем. 31:40). Саме там Соломона помазали як монарха. Отже, існує тісний зв'язок між «святою горою» (Сіоном), судом та коронацією царя.

У кульмінаційний момент протистояння між Господом і народами «Господь загримить із Сіону, і подасть Свій голос з Єрусалима» (Йоїла 4:16), і Божий народ дізнається, що «Я – Господь, ваш Бог, Котрий перебуває на Сіоні, на Моїй святій горі» (Йоїла 4:17). Праведні мешкатимуть на святій горі Божій (див. Псал. 15), звідки Господь відповідає на молитви (див. Псал. 3:5). Проте ті, хто залишає Єгову, забувають Його святую гору (див. Ісаї 65:11). Господь вирішив зробити земний Сіон

*Ен-Рогел у вірші 9 – це джерело (криниця) на південній околиці Єрусалима, розташоване в тому місці, де долина Хінном (Енномова) з'єднується з долиною Йосафата; Гіхон у вірші 33 – джерело в долині Кедрон, на північ від Силоамського ставка, поза східною стіною Єрусалима (прим. перекладача).

центром Своєї діяльності не тому, що він був унікальний або цінний за своєю природою, а тому, що Він так побажав.

ОСОБЛИВИ ПСАЛМИ ПРО СІОН

Псалом 2

Псалом 2 відомий як царський, або месіанський, гімн, що звеличує Помазаника Єгови. Він містить таких три аспекти: історичний, месіанський та культовий, або релігійний. Цей гімн складається із чотирьох строф. У другій строфі (вірші 4–6) Бог показує Свою зневагу до зарозумілості народів (вірші 1–3); ця строфа завершується вказівкою на те, що Господь поставив Свого Царя на Сіоні, на Своїй святій горі (вірш 6).

Цей гімн викладає концепцію, згідно з якою ЯГВЕ править у Сіоні разом зі Своїм Помазаником. Знову стверджується думка, що гора свята завдяки присутності Небесного Отця.

Отже, Сіон, священна гора, освячена присутністю ЯГВЕ в Його храмі, – це місце Божого земного володарювання, місце проживання помазаного Царя Ізраїлевого і столиця світу, перед якою всі народи та царі пов'язані узами любові. (Порівняйте Ісаї 2:2–4 і Мих. 4:1–4, де гора дому ЯГВЕ є притулком і джерелом усіх народів для настанови, керівництва та загального миру).

У віршах Псал. 2:6, 7 Господь проголошує Своїми як Помазаника, так і святу гору. Помазаник і гора відіграють центральну роль у богослов'ї Божого Царства в псалмах. В обранні Царя як Божого Помазаника (вірш 2), Його Царя (вірш 6) і Його Сина (вірш 7), помазаного над святою горою Божою, ми бачимо, що це обрання обумовлене Божественним указом і люди не мають жодного впливу на цей вибір. Ганс Ларонделл стверджує: «Поки Господь залишався у Святому Святих скинії, та гора була “святою”, тому що там мешкала Божа слава Шехіна» (*Deliverance in the Psalms*. Bradenton, FL: First Impressions, 2006. P. 55).

Псалом 48:2–4

Цей псалом розширює месіанську концепцію Сіону як оселі Господа і як столиці Його Царства. Псалмист оспівує турботу Єгови про Єрусалим та спасіння Його народу від рук ворога.

Центральна тема цієї пісні – прославлення Божої величі, символом якої є Сіон, «на Його святій горі» (вірш 2).

У віршах 2–4 псалмист використовує різні фрази для позначення місця Божественного явлення, наприклад, «місто нашого Бога», «Сіонська гора», «північного краю» та «місто великого Царя». Псалмист також позначає Сіон як «святую гору Його», що можна перекласти як «гору, присвячену Йому» (див. Псал. 2:6; 87:2; Зах. 8:3).

Псалом 99

У псалмі 99 ми знову бачимо зв'язок між горою Сіон і досвідами Ізраїлю в пустелі та біля гори Сінай. Цей псалом складається із трьох строф, дві з яких закінчуються реченням: «Воно грізне й святе!» [тобто «ім'я» (вірш 3) і «підніжжя» (вірш 5)]; це речення традиційно перекладається як «Святий Він!» (прим. перекладача), а третя – «Господь, наш Бог – святий!» (вірш 9). Після звеличення Єгови як Царя (вірш 1), як Того, Хто живе на Сіоні (вірш 2), і проголошення, що Він «великий», «грішний», «святий» (вірш 3) і справедливий (вірш 4), псалмист запрошує народ поклонятися Йому (вірш 5).

У віршах 6–8 обговорюється досвід Мойсея, Аарона та Самуїла. Стовп хмарний, безперечно, нагадує про пережите в пустелі – це пряма вказівка на Мойсея та Аарона, з якими говорив Бог. Самуїл також чув, як Єгова говорив у храмі в Шіло (див. 1 Сам. 3:1–14).

Цей псалом завершується заклик до народу звеличувати Господа і поклонятися Йому «на Його святій горі» (вірш 9), бо Всевишній – Бог прощаючий (вірш 8). Отже, ми можемо дійти висновку: святість, яку колись мала гора Сінай як оселя Бога, була перенесена на Сіон після того, як там було збудовано храм.

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

Наш Бог-Творець – чудовий Учитель. Він використовує фізичні місця та матеріальні речі для вираження духовних понять, як у випадку з буквальною горою Сіон і навколишніми

пагорбами. Завдяки цьому наочному уроку ізраїльтяни могли краще розуміти Божий План викуплення.

Сіон – символ Божої присутності, місце, де Господь заступається Свій народ і захищає його. Як і ізраїльтяни в минулому, ми повинні зберігати у своїх серцях палке бажання перебувати в присутності Всемогутнього. Спілкування в суботу, безперечно, необхідне. Однак прагніть також протягом усього тижня спілкуватися з Господом, Який перебуває у Небесному святилищі. «Приступаймо зі щирим серцем, у повноті віри» (Євр. 10:22).

Біблійні тексти для дослідження:

Псал. 134; Ісаї 42:10–12; Об'явл. 14:3; Псал. 15; 101:1–3; 96; Об'явл. 14:6–12; Івана 4:23, 24.

Пам'ятний вірш:

«Тож співатиму Господеві протягом усього свого життя, – прославлятиму мого Бога, доки живу» (Псал. 104:33).

Коли ми зростаємо у пізнанні благодаті й сили Бога, у нас виникає бажання вигукнути разом із псалмистом: «Чим я віддячу Господеві за все добро, яке мені дає?» (Псал. 116:12). Єдина відповідь – присвятити своє життя Богові й бути вірним Йому.

У псалмах Ізраїль представлений як «велике/багатолюдне зібрання» (22:23, 26; 35:18). Ці слова відкривають основне поклонання Ізраїлю – прославляти Господа і свідчити про Нього іншим народам, адже Він бажає, щоб увесь світ приєднався до Його народу в поклонінні. Божий народ ототожнюється з праведними, які поклоняються Господу і покладаються на Нього і Його любов.

Прославлення Бога в зібранні сприймається як ідеальне поклоніння. Це не означає, що особисті молитва та прославлення в Ізраїлі набувають другорядного значення. Навпаки, особисте поклоніння Богові підживлює колективне поклоніння оновленою хвалою (22:23, 26); особисте поклоніння найповніше розкриває свій потенціал у близьких стосунках із громадою. Релігійна громада також називається «рада праведних» (111:1). Праведні знають Бога (36:11), і Бог знає їх (37:18); цей досвід пронизує кожен аспект їхнього існування.

ЗДІЙМІТЬ ВАШІ РУКИ ДО СЯТИЛИЩА

Прочитайте Псал. 134. Де відбувається поклоніння, описане в псалмі? Який результат поклоніння Господу?

Псалом 134 посилається на слова, якими Аарон і його сини мали благословляти ізраїльський народ (Числ. 6:24–26; див. також Псал. 67:2). Цей псалом свідчить, що благословення – головний принцип і результат взаємин між Господом та Ізраїлем. Народ благословляє Бога у святині, і Бог благословляє Свій народ із Сіону. Благословення поширюються на все живе, оскільки Господь – Творець неба та землі. Згадка про Сіон як про місце особливого Божественного благословення підкреслює зв'язок Господа з Його народом через завіт. Отже, у рамках завіту благодаті Ізраїль користується привілеєм благословляти Господа, і Господь благословляє його.

Прочитайте Псал. 18:1; 36:1; 113:1; 134:1, 2; 135:1, 2. Як у наведених текстах зображено тих, хто поклоняється?

Псалми часто зображують тих, хто поклоняється, як Господніх рабів. Слова «що ночами звершуєте служіння в Господньому Домі!» (Псал. 133:1), імовірно, посилаються на нічну варту левитів (1 Хронік 9:23–27) або на хвалу, яку левити підносили Богові і вдень, і вночі (1 Хронік 9:33).

Оскільки ізраїльтяни поклонялися невидимому Богові, Яко-го неможливо уявити у вигляді будь-якого образу, святиня слугувало для відображення слави Господа й забезпечувало грішним людям безпечне середовище, щоб вони могли наблизитися до їхнього святого Царя. Таку зустріч ініціює Сам Господь, її регулюють Його устави й укази.

«Приходьте до Нього – живого коштовного Камея, знехтуваного людьми, але вибраного Богом. І ви самі, немов живе каміння, збудуйтеся в духовний дім, щоби бути святим свя-

щенством, приносити духовні жертви, приємні Богові, через Ісуса Христа» (1 Петра 2:4 5). Ці слова Петра – новозавітне вираження ідей, які звучать у давніх псалмах. Це ідеї про те, що Божий народ, нині «святе священство», підносить хвалу і подяку своєму Господу Ісусу Христу, своєму Творцеві й Викупителю, за все вчинене для них добро.

Ми, новозавітні віруючі, є святим священством, адже покликані нести Благу вістку світові. Які найбільш ефективні способи, як ми можемо це зробити?

Понеділок, 18 березня

СПІВАЙТЕ ГОСПОДУ НОВУ ПІСНЮ

Прочитайте Псал. 33:3; 40:4; 96:1; 98:1; 144:9; 150:1. Який загальний лейтмотив цих текстів?

Псалми закликають людей співати «нову пісню». Що це за «нова пісня»? Приводом для «нової пісні» є нове усвідомлення величі Господа та Його панування над світом, а також подяка за Його піклування та спасіння як Творця й Судді землі. Звільнення від ворогів і від смерті, особливе ставлення Бога до Ізраїлю – ось деякі з особистих мотивів для співу «нової пісні». Тимчасом як інші пісні також прославляють Господа за Його милість і чудеса, «нова пісня» – це особливий гімн, що виражає відроджену радість та обітницю оновленої відданості Богові. Новий досвід Божественного визволення надихає народ визнати Господа своїм Творцем та Царем. Загальними темами в псалмах про «нову пісню» є надія на Бога, прославлення Його чудес і діянь та порятунків від нещастя.

Прочитайте Ісаї 42:10–12; Об'явл. 5:9; 14:3. Яких висновків щодо «нової пісні» ми можемо дійти із цих біблійних текстів?

Божий «народ, близький Йому [Богові]» (149:14), а це означає: з усього творіння він має особливий, привілейований

статус, тому найбільше зобов'язаний прославляти Господа. Отже, Біблія спонукає віруючих всіх поколінь співати на славу їхнього Викупителя нову пісню – їхнє унікальне свідчення про спасіння в крові Агнця. Ця пісня може бути новим гімном, якого ніхто ніколи раніше не чув, гімном, присвяченим яскравій історії Божої благодаті в житті людини. Нова пісня може також виражати надію, і в такому разі новизна пісні проявляється у передчутті неповторності Божої величі у майбутньому. Справжнє поклоніння виходить за межі жертв і дарів, відображаючи живі, завжди свіжі й динамічні взаємини з Богом. Можна сказати, що нова пісня – це нове вираження нашої любові та вдячності за те, що Бог здійснив для нас.

Подумайте про Божі благословення у вашому житті. Якби вам потрібно було заспівати нову пісню, якою б вона була?

Вівторок, 19 березня

«ГОСПОДИ, ХТО МОЖЕ ПЕРЕБУВАТИ В ОСЕЛІ ТВОЇЙ?»

Прочитайте Псал. 15. Які люди гідні поклонятися в Божій присутності? _____

Відповідь у цьому псалмі – це короткий виклад умов, уже наданих у Божому Законі та Пророках: це люди, чії вчинки («чинить справедливо») і характер («щирого серця») (див. Втор. 6:5; Мих. 6:6–8) є відображенням Бога. Святилище було святим місцем, і все в ньому, зокрема священники, було освячене. Отже, святість є обов'язковою умовою перебування в присутності Господа. Святість Ізраїлю має бути всеосяжною, поєднувати поклоніння з етикою та виявлятися у всіх аспектах життя. Закон був даний Божому народові, щоб вони мали можливість реалізувати свій найбільший потенціал, тобто жити як царство священників. Царське священство включає святе життя в присутності Бога і передачу благословень завіту іншим народам.

Прочитайте Псал. 24:3–6 та 101:1–3. Що означає бути святим?

«Серце чисте» – це найбільша цінність віруючого перед Божим обличчям. Єврейське слово *тамім* («непорочний», «досконалий») передає поняття «повноти» й «цілісності». Досконала лоза ціла, не пошкоджена і здорова (Єзек. 15:5). Тварини, яких приносили в жертву, мали бути *тамім*, тобто без вади (Левит 22:21–24). Досконала мова правдива (Йова 36:4). Отже, «досконале серце» – це «серце чисте» (Псал. 24:4), непорочне (15:2). Воно шукає Бога (24:6) і відновлюється завдяки Його прощенню (51:4–12). Непорочне життя є наслідком благодаті та праведності Господа. Божа благодать надихає Його рабів і допомагає їм жити у страху Господньому, тобто в безперешкодному спілкуванні з Ним та в послуху Його Слово. Свідчення посвяченого та благочестивого життя приносить славу Богові, а не людині. Зауважте, більшість умов у псалмі 15 дано в негативній формі (вірші 3–5). Ідеться зовсім не про те, щоб заслужити прихильність Господа, а про те, щоб уникати всього, що може розділити нас з Богом.

Що розділяє нас із Господом? Які рішення ми можемо прийняти, щоб уникнути цього?

Середа, 20 березня

ПРОГОЛОШУЙТЕ В НАРОДАХ СЛАВУ ЙОГО

Прочитайте Псал. 96. Які різні аспекти богослужіння згадуються в цьому псалмі? _____

Богослужіння включає спів для Господа (вірші 1, 2), прославлення Його Імені (вірш 2), проголошення Його доброти й величі (вірші 3, 4) і принесення дарів до Його храму (вірш 8). На додаток до цих відомих принципів поклоніння, псалом 96 виділяє один не настільки очевидний, а саме євангельський аспект у проголошенні Божого Царства іншим народам (вірші 2, 3, 10).

Проте спів, прославлення, принесення дарів і проголошення Євангелія – це не окремі дії, а різні прояви поклоніння. Прого-

лошення Божого спасіння всім народам наділяє прославлення реальною цінністю, а поклоніння – сенсом. Подивіться, як причини для поклоніння збігаються з вісткою, проголошеною іншим народам: «бо Господь великий» (вірш 4); «Адже всі боги народів – це ідоли, а Господь небеса (Всесвіт) створив» (вірш 5); «Господь царює» (вірш 10) і йде судити землю (вірш 13). Отже, мета євангелізації полягає в тому, щоб об'єднати інші народи з Божим народом, а зрештою і все творіння в поклонінні Господу (вірші 11–13).

Поклоніння є наслідком визнання того, що Господь – Творець, Цар і Суддя (вірші 5, 10, 13). Отже, поклоніння включає пам'ять про минулі діяння Бога (творіння), прославлення Його нинішніх чудес (підкування Господа про Всесвіт і Його правління), передбачення Його майбутніх діянь (суд наприкінці часу і нове життя на Новому Небі та Новій Землі).

Суд у псалмах означає відновлення Божественного спокійного порядку, справедливості та благополуччя у світі, нині обтяженому несправедливістю та стражданнями. Тому вся Земля радіє в очікуванні Божих судів (вірші 10–13; 97:4–9). Факт, що Господь – праведний Суддя, повинен додатково спонукати людей поклонятися Йому у святості й «затремтіти», а також застеретти їх від легковажного ставлення до поклоніння (96:9). Поклоніння включає безмірну радість і довіру (вірші 1, 2, 11–13), святий страх і благоговійний трепет (вірші 4, 9).

Загальний заклик псалма 96 поклонятися Творцеві й Судді відображений у Божому заключному євангельському зверненні до світу – у Трихангельській вістці (Об'явл. 14:6–12). Цей псалом включає вістку для останнього часу: творіння, спасіння («вічне Євангеліє»), поклоніння і суд.

Порівняйте псалом 96 з вістками трьох ангелів (Об'явл. 14:6–12). Як він викладає ті самі основні істини, що й Трихангельська вістка, яку ми повинні проголошувати світові?

Четвер, 21 березня

КОЛИ БОГ НЕЗАДОВОЛЕНИЙ ЖЕРТВАМИ

Прочитайте Псал. 40:7–9; 50:7–23; 51:18–21. Якої важливої проблеми торкаються тексти? Чому Бог незадоволений

жертвами, які Сам наказав приносити у Своєму Слові (Вих. 20:24)? _____

Подібно до пророків, псалмисти засуджують різні зловживання в поклонінні. Їхня основна мета у наведених віршах – звернути увагу народу не на огиду Господа до жертвоприношень і свят Ізраїлю, а на причину цієї огиди: фатальну дистанцію між поклонінням і духовністю.

Бог дорікає Своєму народові не за жертви й цілопалення, а за його безбожність і несправедливі вчинки (Псал. 50:8, 17–21). Псалмисти виступають не проти жертвоприношення та поклоніння, а проти марної жертви й порожнього поклоніння через неправедність тих, хто поклоняється.

Коли руйнується єдність між зовнішнім вираженням поклоніння та правильною внутрішньою мотивацією до поклоніння, ритуали зазвичай стають важливішими, ніж реальний досвід наближення до Бога. Тобто форми поклоніння стають самоціллю на протигагу Богові, на Якого ці ритуали повинні вказувати і Якого вони мають відкривати.

Прочитайте Івана 4:23, 24. Який момент точно відповідає попередженням псалмистів? _____

Одних жертв недостатньо. Яка користь була від цих жертв, якщо в серцях тих, хто поклоняється, були відсутні покаяння, віра і смуток через гріх? Жертвоприношення могли бути до вподоби Богові як «жертви праведності» лише тоді, коли супроводжувалися покаянням і щирою подякою (51:21, див. також 50:14). Ісус, цитуючи Ісаю, сказав: «Цей народ наближається до Мене своїми устами, губами шанує Мене, серце ж їхнє далеко від Мене» (Матв. 15:8). Проблеми, які бачили псалмисти, були тими самими проблемами, з якими зіткнувся Ісус, спілкуючись із деякими з народу, зокрема з начальниками, під час Свого земного служіння.

Як нам переконатися, що ми, адвентисти, не потрапимо в пастку, думаючи, що простого знання істини й виконання ритуалів достатньо для спасіння?

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Центральне місце в поклонінні Богу займає потреба в покаянні, щирому покаянні: «Покаяння означає, що людина жалкує про вчинений гріх і відвертається від нього. Ми не можемо відмовитися від гріха, якщо не усвідомлюємо його згубності; доки наше серце не відвернеться від нього, у нашому житті не відбудеться справжньої переміни.

Чимало людей не розуміє суті покаяння. Вони жалкують про вчинений гріх і навіть досягають зовнішніх змін у поведінці, побоюючись, що за свої недобрі вчинки колись доведеться страждати. Але це не те покаяння, про яке йдеться в Біблії. Вони оплакують не так гріх, як його небажані наслідки. Таким був смуток Ісава, коли він зрозумів, що назавжди втратив право первородства. Валаам, злякавшись ангела, котрий став із мечем на його шляху, зізнався у своїй вині, щоб зберегти життя. Однак він не пережив справжнього каяття, не відчув огиди до гріха, не змінив своїх намірів. Юда Іскаріот, зрадивши свого Господа, вигукнув: “Згрішив я, зрадивши кров невинну” (Матв. 27:4)» (Е. Уайт. Дорога до Христа. С. 22, 23).

«Хоч Бог не живе в рукотворних храмах, однак Він вшановує Своєю присутністю зібрання Свого народу. Він обіцяє: якщо Його діти зберуться разом, аби шукати Його, визнати свої гріхи та помолитися одне за одного, то Він відвідає їх Своїм Духом. Але ті, котрі моляться, мають звільнитися від будь-якого зла. Якщо вони не поклонятимуться Йому в душі, правді та святості, – їхні зібрання не принесуть жодної користі. Про таких Господь говорить: “Ці люди устами шанують Мене, серце ж їхнє далеко від Мене” (Матв. 15:8, 9). Хто поклоняється Богові, той повинен поклонятися Йому “в душі та в правді, бо таких поклонників Отець Собі шукає” (Івана 4:23)» (Е Уайт. Пророки і царі. С. 50).

Запитання для обговорення:

1. Що є найбільшим приношенням Богові від віруючої людини (Псал. 40:6–10; Римл. 12:1, 2)?

2. Як пов'язані особисте й колективне поклоніння? Чому ми справді потребуємо і того, й іншого? Як кожне з них покращує інше?

3. Багато людей вважає, що поклоніння стосується лише молитви, співу псалмів, вивчення Біблії і духовної літератури. Хоч ці елементи необхідні для поклоніння, чи обмежується воно тільки цим? Наведіть кілька прикладів інших форм поклоніння.

4. Еллен Уайт писала: «Служіння Йому не повинно бути для нас безрадісним, обтяжливим. Участь у Божому ділі та служінні Йому повинно приносити нам найбільше задоволення» (Дорога до Христа. С. 103). Як поклоніння Господу може приносити найбільше задоволення?

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД**Основний текст: Псал. 104:33.**

Поклоніння можна коротко охарактеризувати так: відгук творіння на дари Творця. У цій тезі очевидні дві біблійні істини.

По-перше, Господь дав людству безліч благословень. Ці дари мають пробуджувати в серці людини подяку за велич Божої любові, щоб ми могли об'єднатися з псалмистом у проголошенні всіх Його чудес (див. Псал. 26:7). Прагнення псалмиста прославляти перед іншими велич Бога нагадує нам, що наше поклоніння також свідчить довколишнім про Господа. Тому ми, як Церква, повинні проголошувати світові про Божі діла в житті кожної людини та Його милість.

По-друге, у людину вкладено вроджену схильність відгукватися на Божі чудеса. У відповідь на благодать Усевишнього ми повинні схилитися з вдячним серцем, підкоряючи все в нашому житті волі нашого Творця та Викупителя.

Поклоніння має бути від щирого серця. Водночас книга Псалмів повідомляє, що поклоніння не повинно відбуватися довільно. Існують гарні способи вшанувати Господа. Збереження мудрого балансу між вдячністю та благоговійною покірною робить наше поклоніння приємним та єднальним.

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

Книга Псалмів – книга про поклоніння та для поклоніння. Кожна пісня і молитва – це певною мірою поклоніння Богу. У цій священній церковній збірці пісень ми розглянемо різні підходи до поклоніння.

Псалом 3: Поклоніння вранці та ввечері

Псалом 3 Давид написав у скрутний час. Він знає, що може довіритися Богові, Який почує його (вірш 5). Ніжна турбота Господа щодня зміцнює впевненість Давида у Його вірності, як свідчить вірш 6. Цей текст також перегукується з текстом Псал. 55:18: «Увечері, вранці й опівдні буду скаржитись та зітхати – і Він почує мій голос». Тобто поклоніння може відбуватися в нашому серці будь-якої пори дня.

До того ж місце або час не є перешкодою нашому поклонінню. У вірші Псал. 4:4 говориться: «Господь мене почує, коли я буду кликати до Нього». І відразу псалмист додає: «Гніваючись, не грішіть. Пороздумуйте у ваших серцях на ваших постелях і заспокойтесь» (вірш 5). Чи то з відокремленої спальні, як у випадку з псалмистом, чи то зі скелястого ізольованого Патмосу, куди був засланий апостол Іван, наші молитви, не обмежені географією чи часом, підносяться до Бога.

Книга Псалмів сповнена особистих молитов, плачів і благословень (див. Псал. 9; 30; 32; 34; 40; 41; 92; 107; 116; 138). Спільне богослужіння розпочинається з посвячення кожного члена Церкви особистому поклонінню.

Псалом 22: Поклоніння у зібранні

У псалмі 22 бачимо, що Давид пише від першої особи (вірші 23, 26). Потаємність і актуальність цієї позиції підкріплюють уявлення про те, що спільне прославлення починається з окремого поклонника. Давид проголошує: «Сповідатиму Твое Ім'я моїм братам, посеред зібрання величатиму Тебе» (вірш 23). Пізніше він додає: «Тобі моя хвала на великому зібранні; обітниці мої я виконаю перед тими, хто Його шанує» (вірш 26). Який урок для нас, коли ми в поклонінні прагнемо увійти до Божої присутності! Псалом 22 показує нам важливість спільного поклоніння для нашої віри та життєздатності. Необхідно пояснювати цю надважливу істину нашим дітям, коли ведемо їх до церкви. Ба більше, ми приходимо в храм у дусі покори не так для того, щоб одержати благословення, як для того, щоб благословляти і бути благословенням.

Хоч особисте посвячення є основою нашого спільного богослужіння, ми повинні усвідомлювати, що члени Церкви не

можуть розвиватися в ізоляції. Тому псалмист об'єднується з Божим народом у поклонінні, як показано у Псал. 22:23–26. Аргумент, що «я можу поклонятися і вдома; я не потребую членів Церкви», зникає перед цим уривком. Спільне поклоніння дарує єдність, живить любов серед Божого народу і формує нашу ідентичність по всьому світу.

Поклоніння у ширшому значенні

Як зазначалося в нашому першому уроці, книга Псалмів закінчується псалмом 145. Останні п'ять пісень — від 146-ї до 150-ї є величним висновком книги. Враховуючи, що мета нашого поклоніння — вшанувати ім'я Всемогутнього Бога, цих останніх п'ять наспівів цілком доречно присвячені поклонінню та хвалі Йому: «Заспівайте Господеві нову пісню на славу Йому в зібранні вірних!» (149:1).

Дієслово *халал* (євр. «вихваляти») використовується в псалмах 146–150 понад 30 разів, і кожне його вживання безпосередньо стосується Бога. Причини прославляти Господа, як зазначено в цих псалмах, різноманітні. Господь — наша допомога та надія (див. Псал. 146:5); Творець і Вседержитель (див. Псал. 146:6; 147:4, 8, 9, 16–19); Він захищає і спасає нужденних і пригноблених (146:7–9; 147:2, 3); підтримує смиренних і карає безбожних (див. Псал. 147:6; 149:5); задовольняє потреби Свого народу (див. Псал. 147:3; 149:7–9); царює вічно (див. Псал. 146:10). Текст Псал. 148:13 узагальнює головну причину нашого поклоніння та хвали Богові: «Хай прославляють Господне Ім'я, бо лише Його Ім'я піднесене. Величність Його понад землю і небеса». Лише Господь є Бог, і Він гідний хвали завдяки «безмежній Його величі» (див. Псал. 150:2).

Наше поклоніння, як громадське, так і особисте, потрібно здійснювати усвідомлено й вдумливо. Щодня, а особливо щосуботи, ми повинні приділяти час роздумам про благословення, які виливає на нас Господь. Запис кожного благословення в щоденник принесе неоціненну користь і нашій вірі, і нашому поклонінню.

Як ми вже зазначали, поклоніння є колективним досвідом, у якому бере участь усе Тіло Христове (див. Псал. 147:1, 8, 9;

148:14; 149:1; 150:1). Тимчасом як людина, безумовно, може поклонятися Богу на самоті, усамітнівшись у своєму домі і відповідно до свого особистого розуміння Писань, задум Господа полягав у тому, щоб поклоніння Йому відбувалося в Його святилищі (див. Псал. 150:1) або в іншому освяченому місці для богослужіння, на загальних зібраннях серед святих (див. Псал. 149:1). Наше поклоніння буде неповним, якщо ми регулярно ізолюємося одне від одного і вшановуємо Бога на самоті.

Останні пісні книги Псалмів запрошують не тільки Божий народ славити Його ім'я, а й закликають увесь світ поклонятися Творцеві та вшановувати Його. «Все, що дихає, нехай славить Господа!» (Псал. 150:6, пор. з 148:11, 12). Як ми дізналися з вивченого уроку, поклоніння є також свідченням. Якщо ми бажаємо, щоб наше богослужіння було радісним, творчим, цікавим та різноманітним, то зможемо і будемо здобувати душі для Царства Господа.

Після такої оцінки природно виникає і вимагає розгляду наступне запитання: наскільки всеосяжним має бути наше поклоніння Богу? У псалмі 148 псалмист умовляє не лише ангелів хвалити ім'я Боже (вірш 2), а також «сонце і місяць» та «сяючі зірки» (вірш 3). Через персоніфікацію цих неживих предметів і небесних тіл (вірші 3, 4, 7–10) псалмист доносить до нас думку про те, що поклоніння має проникати у всі сфери життя. У світлі цієї біблійної істини багатьом із нас, хто обмежив своє прославлення і шанування Бога тільки суботою, слід переглянути своє розуміння і свою практику поклоніння Йому.

Заключна тема для розгляду в книзі Псалмів від 146-го до 150-го – використання живих інструментів у нашому богослужінні. У цих заключних псалмах згадуються сім інструментів: [1] гусла (див. Псал. 147:7; 149:3; 150:3), [2] тимпан (див. Псал. 149:3; 150:4), [3] труба та [4] псалтир [арфа – ІПБ] (див. Псал. 150:3), [5] струнні інструменти, [6] сопілка/флейти (див. Псал. 150:4) та [7] «гучні», «дзвінки» цимбали (див. Псал. 150:5). Поклоніння вимагає, щоб ми приносили Богові наші найкращі дари, і сфера музики не є винятком. Усі технології, які ми сьогодні маємо, – це, безумовно, благословення для нашого церковного служіння. Водночас ніщо не може зрівнятися з живим співом та музикою. Мало того, що така музика

більш особиста й близька, вона має силу унікальним способом торкатися сердець. У зв'язку із цим батькам слід заохочувати своїх дітей навчатися грі на музичному інструменті та співу. Ми повинні робити все, що в наших силах, щоб забезпечити використання різних інструментів у нашому богослужінні. Зрештою, уся музика нашого богослужіння має бути спрямована на звеличення та прославлення нашого Спасителя.

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

Поклоніння є невід'ємною частиною досвіду віруючого, а не доповненням до нього. Книга Псалмів дає мотивацію та натхнення для нашого релігійного життя. Тому ми повинні уважно і з молитвою читати кожен псалом, щоб поглибити наше спілкування з Богом. Запросіть ваших учнів схилитися і помолитися з відкритою Біблією, використовуючи слова псалмів як свої молитви. Вони виявлять, що псалми зміцнюють їхню покору і відданість Господу.

Цього тижня ми розглянули різні форми поклоніння, а також те, як вони можуть бути благословенням у нашому житті та нашій Церкві. Тепер, у заключній частині уроку, ми звернемося до практичного застосування цих принципів. Використання різних форм поклоніння іноді призводило до розділення у громадах. Це правдива ознака того, що ми рухаємося в неправильному напрямку. Ми дізналися, що поклоніння єднає та сприяє гармонії серед Божого народу. Коли в нашому богослужінні присутні дух гармонії та прагнення до неї, ті, хто поклоняється, відчувають благословення. Ось чому так важливо досягти балансу та підтримувати його. Ми повинні прагнути цього в усіх сферах нашого богослужіння, як показано в уроці. У покорі духу будемо готові приєднатися до наших братів та сестер у гармонійному поклонінні нашому Творцеві. Він чекає від нас саме цього.

Урок
13

23–29 березня

НАДІЙСЯ НА ГОСПОДА

Біблійні тексти для дослідження:

Псал. 27:14; Римл. 8:18–25; Псал. 131; Матв. 18:3; Псал. 126; 92; Марка 16:1–8; 2 Петра 1:19.

Пам'ятний вірш:

«Тож надійся на Господа! Будь мужнім і нехай зміцнюється серце твоє! Покладайся на Господа!» (Псал. 27:14).

Це останній тиждень у тримісячному дослідженні уроків, присвячених псалмам. Ця духовна подорож провела нас через досвід благоговіння перед величним Творцем, Царем і Суддею; через радості Божественного визволення, прощення та спасіння; через моменти покірності в смутку та стогнаннях; а також через славні обітницї Божої вічної присутності й передчуття нескінченного загального поклоніння Богіві. Однак наш шлях продовжується, оскільки ми живемо в надії на Прихід Господа, коли наше прагнення вічно перебувати з Богом стане реальністю. Якщо і є заключні слова, які ми можемо взяти з псалмів, то вони мають бути: «Надійся на Господа!» [«Чекай Господа!»]*.

Очікування Господа – це не бездіяльне очікування призначеного часу. Навпаки, це життя, сповнене довір'я і віри, виявлених у діяльності. Очікування Господа перетворює наші похмурі вечори на очікування світлого ранку (Псал. 30:6; 143:8).

*Цей урок написаний на основі англійського перекладу тексту Псал. 26(27):14, який буквально звучить так: «Чекай Господа, будь твердий і мужній, і чекай Господа!» (прим. перекладача).

Воно зміцнює наші серця новими надією і миром, спонукає нас старанніше працювати, приносячи снопи великого врожаю з місіонерських полів Господа (Псал. 126:6; Матв. 9:36–38). Чекаючи Господа, ми ніколи не будемо осоромлені; Він щедро винагородить наше очікування, бо вірний усім Своїм обітницям (Псал. 37:7–11, 18, 34; 71:1; 119:137, 138).

Неділя, 24 березня

ЗАКЛИК ДО НАДІЇ ТА ОЧІКУВАННЯ

Прочитайте Псал. 27:14; 37:7, 9, 34; 39:8; 40:2; 69:7; Гал. 5:5; Римл. 8:18–25. Який заклик до Божого народу міститься в цих текстах? _____

Можливо, один із найбільших стресів у житті – стрес очікування. Незалежно від того, хто ми, де живемо, яке наше становище, усі іноді повинні чогось чекати – від очікування в черзі в магазині до очікування почути діагноз. Проте це не завжди нам подобається, чи не так?

А що можна сказати про очікування Бога? Поняття очікування Господа зустрічається не тільки в псалмах, а й у всій Біблії. Ключове слово, пов'язане з очікуванням, – «постійність». Постійність – це наша рішучість відмовитися від страху, що Бог не допоможе нам. Віддана Господу людина чекає, точно знаючи: Він вірний. Така людина переконана: ті, хто чекає Христа, можуть залишити Йому свою ситуацію і бути впевненими, що Свого часу Він влаштує все якнайкраще.

Чекати Господа – це більше, ніж просто покласти на Нього; це глибоке прагнення до Бога, яке можна порівняти із сильною спрагою в сухій землі (Псал. 63:2). Псалмист чекає багатьох благословень від Бога, але його сильна спрага наблизитися до свого Спасителя перевершує всі інші бажання й потреби в житті.

Як пише Павло в дивовижному уривку з Послання до римлян, Бог і все творіння очікують оновлення миру та благословенної зустрічі Господа з Його народом наприкінці часу: «Усе творіння з надією очікує з'явлення Божих синів» (Римл. 8:19).

Яка неймовірна обітниця!

Та поки ми очікуємо остаточного спасіння й возз'єднання з Богом, поки «все творіння разом стогне і страждає аж донині» (Римл. 8:22), Господь перебуває зі Своїм народом через Святого Духа.

Також ми покликані свідчити (Дії 1:4–8) про План спасіння, кульмінацією якого стане нове творіння. Ми всі очікуємо цього нового створення – остаточного здійснення наших сподівань як християн-адвентистів, у назві яких, «адвентист», криється наша найбільша надія. Ми чекаємо, але знаємо, що це не даремно. Смерть і воскресіння Христа під час Першого приходу є запорукою Його Другого приходу.

Чого ви очікуєте від Бога? Як нам навчитися чекати з вірою і довір'ям, особливо коли очікування затягується?

Понеділок, 25 березня

МИР ДЛЯ ДИТИНИ, ВІДЛУЧЕНОЇ ВІД ГРУДЕЙ

Прочитайте Псал. 131. Як псалмист зображує наші взаємини з Богом? _____

Божий народ живе у світі, який завдає страждань віруючим, у світі, повному спокус і труднощів майже для всіх. Оновлена впевненість псалмиста в тому, що він Божа дитина і його життя залежить від Господа, утішає та спонукає визнати, що його гордість нічого не варта. Оманливість гордості полягає в тому, що через неї люди стають егоїстичними й нездатними бачити далі себе. Тому горді сліпі щодо вищої реальності Бога.

Праведні, навпаки, підносять очі до Бога (123:1, 2). Визнання величі Господа робить їх покірними, вільними від корисливості й марнославних амбіцій. Псалмист зізнається, що не шукає великого й недосяжного (131:1). Ці слова відображають Божі діяння у світі, які перебувають поза межами людського осмислення. Сучасна наука показала нам, що навіть найпростіші речі можуть бути неймовірно складними і далеко за межами нашого розуміння. Іронія така: що більше ми дізнаємося про фізичний світ, то більше загадок постає перед нами.

Давид говорить: «Я упокорився і заспокоївся своєю душею; – як відлучена від грудей своєї матері дитина, так спокійна в мені моя душа» (вірш 2). Це яскраве зображення людини, яка здобуває мир і заспокоюється в Божих обіймах. Ця метафора вказує на ніжні стосунки дитини з матір'ю на різних етапах її життя.

Відлучуючи нас від порожніх амбіцій і гордості, Бог починає годувати нас твердою їжею, яка полягає в тому, щоб «чинити волю Того, Хто послав Мене, та довершити Його справу» (Івана 4:34; див. також Євр. 5:12–14). Дитяча довіра, зображена в псалмі 131, – це зріла віра, перевірена й випробувана життєвими негараздами, яка виявила, що Господь вірний і відданий Своєму Слову.

Наприкінці псалма увага Давида зосереджена на добробуті Божого народу. Адже ми покликані використати наш досвід з Богом для зміцнення Його Церкви. Деякі наші брати і сестри все ще мають проблеми зі своєю вірою. Саме з ними ми можемо поділитися тим, що особисто дізналися про вірність і доброту Бога. Наше свідчення про Христа може бути навіть усередині самої громади, де багатьом необхідно особисто пізнати Його.

«Запевняю вас: якщо не навернетесь і не станете, як діти, не ввійдете в Царство Небесне» (Матв. 18:3). Що означають ці слова Ісуса?

Вівторок, 26 березня

ПРИНЕСІТЬ СНОПИ

Прочитайте Псал. 126. Що дає силу й надію Божому народові? Які уроки ми можемо засвоїти із цього псалма й застосувати у своєму житті? _____

Чудове Господнє спасіння є для Божого народу невичерпним джерелом натхнення й надії на майбутнє. Визволення в минулому було настільки велике, що його можна було б уявити, як сон, що став дійсністю (Ісаї 29:7, 8). Зверніть увагу: покоління, яке в псалмі 126 прославляє Господа за минуле визволення Його народу з полону (Псал. 126:2), нині перебуває в полоні (вірш 4).

Проте через пісні народ знову відчуває радість визволення, і це доречно в нинішньому досвіді. Нові покоління зберігають біблійну історію, зараховуючи себе до очевидців тих подій. Отже, жива віра дбайливо зберігає великі минулі діяння Господа для Його народу як Його звершення і для нинішнього покоління.

Пам'ять про минуле стимулює нову надію на сьогодні. Образ «потоки на південну (спраглу) землю» (вірш 4) є яскравою метафорою для позначення раптового потужного діяння Бога заради блага Його народу. Південь Юдеї був посушливим пустельним регіоном. Потоки утворювалися раптово і наповнювалися стрімкими водами після злив у сезон дощів. Ранні й пізні дощі відігравали вирішальну роль в успіху сільськогосподарського року (Втор. 11:14; 28:12). Так само образ сівби зі сльозами та жнив з радістю (Псал. 126:5, 6) – це обіцянка Божественного керівництва – від важкого сьогодні до щасливого майбутнього.

Закінчення збору врожаю – це час, коли давньоєврейські паломники приносили плоди жнив до Божого храму в Єрусалимі (Вих. 34:22, 26). Лейтмотив жнив викладав народові того часу переконливий духовний урок. Як тяжка праця під час сівби й обробки полів, садів і виноградників винагороджується радістю від великого врожаю, так і нинішні випробування Божого народу увінчаються радістю спасіння наприкінці часу. Образ великих жнив вказує на відновлення Божого Царства на Землі під час Другого приходу Христа (Амоса 9:13–15; Матв. 9:37). Однак і тут постає тема очікування. Як і у випадку з урожаем, ми повинні чекати, щоб побачити плоди й результати нашої праці.

Поміркуйте про кілька випадків, коли ви ясно бачили, що Господь діє у вашому житті або в житті інших людей. Яку надію ви можете черпати із цих досвідів сьогодні?

Середа, 27 березня

ЧЕКАННЯ У БОЖОМУ СУБОТНЬОМУ СПОКОЇ

Прочитайте Псал. 92. Яких два аспекти суботнього дня підкреслено в цій пісні на суботній день?

Прославлення Бога за великі діла Його рук (вірші 5, 6) і порівняння праведних з деревами райського саду (вірші 13-15) ясно вказують на творіння – перший аспект, який увічне субота. Цей псалом також звеличує Господа за Його перемогу над ворогами як Бога справедливості (вірші 8–16), представляючи другу тему суботи – визволення з рабства (Втор. 5:12–15). Отже, псалом 92 звеличує Бога за творіння в минулому і турботу про все, що існує в теперішньому, а також говорить про надію для останнього часу на вічний Божественний мир і порядок.

Народ може насолоджуватися суботнім спокоєм, бо Господь – Всевишній (Псал. 92:2); Його величне становище дає Йому неперевершену перевагу перед їхніми ворогами.

Однак, навіть будучи Всевишнім, Господь охоче сходить до людей, щоб спасти тих, хто кличе до Нього. Боже творіння й особливо викуплення цього творіння має надихати людей поклонятися Йому і любити Його. Адже життя в грішному світі без надії на викуплення – це непроглядна темрява. Невже ми любимо, страждаємо, помираємо й робимо це без будь-якої надії? Тому ми славимо Господа не тільки як нашого Творця, а й нашого Викупителя.

«Свіжа олива» символізує оновлену вірність псалмиста служінню Богу як Його слуги (вірш 11). Помазання оливою здійснювали для посвячення обраних людей, таких як священники й царі (Вих. 40:15; 1 Сам. 10:1). Проте для опису свого помазання псалмист використовував незвичайне єврейське слово *балал*, яке зазвичай не відображає помазання Божих служителів, а означає «змішування» оливи з іншими частинами жертвоприношення (Вих. 29:2; Левит 2:4, 5). Унікальне використання слова *балал* означає, що він бажає представити себе в жертву живу Господу і присвятити всього себе Йому (Римл. 12:1).

Не дивно, що в псалмі на суботній день ми знаходимо думки про освячення, адже субота – це ознака того, що Господь освячує Свій народ (Вих. 31:13). Образи пальм і ливанських кедрів вказують на Божий народ, який зростає у вірі й істинному розумінні Божих намірів і любові. Субота – ознака вічного завіту Господа з Його народом (Єзек. 20:20). Отже, суботній спокій має велике значення для Божого народу, оскільки він

дає їм силу з вірою покладатися на Господа, чекаючи виконання всіх Його обітниць завіту (Євр. 4:1–10).

Ще раз прочитайте Псал. 92. Яку велику надію запропоновано нам і як ми можемо отримати втіху?

Четвер, 28 березня

А НА РАНОК – РАДІСТЬ

Прочитайте Псал. 5:4; 30:6; 49:15; 59:17; 92:3; 119:147; 2 Петра 1:19; Об'явл. 22:16. Який час доби символічно зображений як час Божественного викуплення і чому? _____

У псалмах ранок, як правило, – це час, коли очікується Боже викуплення. Ранок відкриває Боже благовоління, яке завершує довгу ніч відчаю і лиха (Псал. 130:5, 6). У псалмі 143 автор запевняє нас, що Боже спасіння перетворить нинішню темряву смерті (вірш 3) на світанок нового ранку (вірш 8), а перебування в могильній ямі (вірш 7) – на проживання на «рівній землі» (вірш 10).

Прочитайте Марка 16:1–8. Про яку подію, що відбулася вранці, повідомляє євангеліст і чому вона така важлива для нас? _____

Ранок воскресіння Ісуса Христа відкрив шлях до вічного ранку Божого спасіння для всіх, хто вірить у Нього. Зустрівшись зі своїм воскреслим Господом, учні відчули всю силу обітниці: «Увечері буває плач, а на ранок – радість» (Псал. 30:6). Тільки завдяки Божому милосердю і Його безумовній любові наш плач перетворюється на радість (вірші 6, 8).

Як світанкова зірка сповіщає про народження нового дня, так і віра повідомляє про нову реальність вічного життя в Божих дітях (2 Петра 1:19). «Зоря рання досвітня» (Об'явл. 22:16) – так названо Ісуса, Якого ми з нетерпінням чекаємо. Він прийде, щоб встановити Царство, де більше не буде ночі, зла та смерті (Об'явл. 21:1–8, 25). Найбільше ми очікуємо нашого Господа! І, безумовно, це очікування не даремне.

«Над відкритою гробницею Йосипа Христос переможно проголосив: “Я є воскресіння і життя”. Такі слова може сказати лише Бог. Усі створені істоти живуть волею й силою Бога. Вони залежать від Бога, бо отримують життя від Нього. Від найвищого серафима й до найнижчої живої істоти – усі поповнюють життєві сили, черпаючи їх із Джерела життя. Лише Той, Хто є Одне з Богом, міг сказати: “Владу маю її [душу] віддати, і владу маю знову її прийняти”. Володіючи Божественністю, Христос мав силу розірвати кайдани смерті» (Е. Уайт. Бажання віків. С. 785).

Кажуть, що смерть закарбована в наших клітинах при народженні, і це істина. Та яку обітницю щодо тимчасового характеру смерті дало нам воскресіння Ісуса? Чому ми ніколи не повинні забувати про те, наскільки тимчасова для нас смерть?

П'ятниця, 29 березня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Прочитайте в книзі Е. Уайт «Дорога до Христа» розділ «Зростання у Христі» (с. 67–75)

У псалмах звучать палкі заклики надіятися на Господа і чекати Його. «Будь спокійним у Господі і надійся на Нього» (Псал. 37:7). Коли очікування здається нам стомливим, незначним і сумним, нам слід згадати про учнів у день вознесіння Ісуса на Небо (Дії 1:4–11). Ісус вознісся на Небо на їхніх очах, а вони залишилися чекати Його повернення у якийсь невідомий день у майбутньому. Хто коли-небудь відчував більше бажання отримати Боже благословення тут і зараз, ніж учні того дня? Вони, безперечно, жадали: «Господи, візьми нас із Собою зараз». Проте їм було наказано очікувати виконання обітниці Отця і повернення Ісуса. Якщо ми думаємо, що учні сповнилися розпачем і розчаруванням, то будемо здивовані. Вони повернулися до Єрусалима і точно виконали наказ Ісуса – чекали дару Святого Духа, а потім з Його силою проповідували світові Євангеліє (Дії 1:12–14, Дії 2).

Повеління нашого Господа неможливо виконати, якщо Він через Святого Духа не здійснив у нас Своє перетворення.

Жодний людський ентузіазм не витримає того навантаження, яке очікування покладає на наше тендітне єство. Лише одне витримає таке навантаження – це перебування в Ісусові Христі, тобто особисті взаємини з Ним. «Тому, якщо Христос живе в наших серцях, Він “викликає в нас і хотіння, і діяння за доброю волею Своєю” (Филп. 2:13). Тож будемо працювати так, як працював Він, виявляючи такий самий дух. Люблячи Його та перебуваючи в Ньому, ми будемо у всьому ставати подібними до “Того, Котрий є Голова Христос”» (Ефес. 4:15)» (Е. Уайт. Дорога до Христа. С. 75).

Продовжуючи чекати Господа, ми знайдемо в псалмах мир і радість. Наші молитви й пісні – це притулок, де щодня зустрічаються серце Бога й наші серця.

Запитання для обговорення:

1. Чому очікування має велике значення в нашому духовному житті? Обговоріть досвід очікування деяких біблійних героїв віри. Як очікування очистило та зміцнило їхню віру? (Римл. 4:19–22; Євр. 11).

2. Чим завершиться наше очікування? (Псал. 37:34–40). Що нам обіцяно, коли закінчиться історія нашого світу? Яку надію ми знаходимо в цих текстах, наприклад, щодо справедливості, якої так довго не вистачало на Землі?

3. Чому ми говоримо, що очікування Ісуса закінчується зі смертю цієї людини? (Екл. 9:5). Який урок ми можемо засвоїти із цього факту?

ЧАСТИНА I: ОГЛЯД**Основний текст: Псал. 27:14.**

Концепція надії у книзі Псалмів позначає наявність і демонстрацію непохитної, неминущої віри. Віруючі покликані покладатися на Господа для виконання Його обітниць, подібно до того як Авраам і Сарра були покликані чекати благословення обіцяної дитини (див. Бут. 12:1–4; 21:1–5), яка, нарешті, була послана через 25 років. Так само Ізраїль очікував визволення, зносячи в Єгипті 430 років рабства, перш ніж вирушити до Обітованого краю (див. Бут. 15:13; Вих. 12:40, 41). Так і псалмисти з непохитною вірою поклалися на Божі обітниці, подібно до Даниїла, який чекав на повернення євреїв до Обітованої землі (див. Дан. 9:1, 2) після закінчення передречених Єремією 70 років (див. Єрем. 29:10, 11). Євреї також чекали обіцяного Месію сотні років, доки не настала повнота часу й Ісус не прийшов на Землю в людському тілі.

Сподівання (буквальне очікування) складається з двох змінних: (1) передчуття виконання обітниць; (2) очікування того, що обіцяне буде виконане протягом або до певного часу. У житті під час очікування ми активно сподіваємося на майбутню подію – чи то нова робота, весілля, народження дитини, отримання наукового ступеня, майбутня подорож, нове призначення тощо. Те саме можна застосувати і щодо Божих обітниць у нашому повсякденному житті, а також щодо остаточного здійснення великих подій у Плані викуплення.

ЧАСТИНА II: КОМЕНТАР

Псалмисти використовують шість єврейських слів, бажаючи виразити труднощі, пов'язані з надією/очікуванням. Коротко розглянемо кожну з них.

Кава — найпоширеніше єврейське дієслово, що використовується для вираження поняття «надія», яке також може бути сформульоване у дієслівній формі «чекати», «очікувати». Усі 20 разів, коли *кава* використовується в книзі Псалмів, Господь є об'єктом, або Тим, Кого ждали: «Адже всі, котрі з нетерпінням очікують Тебе, не будуть засоромлені» (Псал. 25:3; див. 69:7); «Невинність і правота нехай оберігають мене, бо я з нетерпінням очікую Тебе» (Псал. 25:21); «Лише в Бозі заспокоюється моя душа, адже на Нього надія моя» (Псал. 62:6). Як показують ці вірші, наша надія завжди має бути зосереджена на Господі.

Іменник «надія» (євр. *тіква*) також походить від дієслівного кореня *кава*: «Адже Ти моя Надія, Господи, — на Господа я покладаюся від моєї юності» (Псал. 71:5). Для псалмиста єдина надія, яку ми маємо в цьому житті, — лише в Богові. Після роздумів про те, наскільки ефемерним є наше існування, псалмист вигукує, звертаючись до Господа: «Моя надія в Тобі» (Псал. 39:8).

Дієслово *кава* може вживатися в негативному значенні, як, наприклад, при очікуванні загибелі Божого народу від рук ворога (див. Псал. 56:7; 119:95). Негативне значення цього слова нагадує нам, грішникам, що фокус нашої надії часто зосереджений на передчутті поганого результату. Щоб уникнути цієї тенденції, наші очікування повинні виходити із серцець, відроджених Святим Духом.

Яхал

Яхал означає «чекати», «надіятися», «терпіти», «намагатися», «жадати». Після *кава* це ще один дієслівний корінь, який найчастіше використовується у Старому Завіті для вираження надії. З 48 випадків його вживання 21 знаходимо в книзі Псалмів. *Яхал* зазвичай пов'язаний з *кава* (див. Йова 30:26; Псал. 39:8; 130:5; 10:28; Прип. 11:7; Ісаї 51:5).

У книзі Йова *яхал* зазвичай застосовується до надії марної чи даремної, тобто не пов'язаної з Богом (див. Йова 6:11; 14:14; 29:21). Проте в книзі Псалмів такого немає. Господь — явний об'єкт надії, яка походить від *яхал*, як показано в наступних

віршах: «Тож усі, котрі надієтесь на Господа» (Псал. 31:25); «оскільки у Тобі наша надія» (Псал. 33:22); «тому що на Тебе, Господи, я покладаю надію» (Псал. 38:16); «Моя надія в Тобі!» (Псал. 39:8); «Покладайся на Бога» (Псал. 42:12); «Я втопився... в очікуванні допомоги мого Бога» (Псал. 69:4). Наш Творець гідний нашої повної довіри. Наша надія на Його вірність і любов є основою будь-якого істинного віросповідання, а також основою взаємин між Богом і людьми. Ці стосунки будуються на Його милості та незмінній любові, які Він посилає тим, хто надіється на Нього (див. Псал. 33:18; 147:11).

У світлі наведених вище біблійних істин ми вважаємо за доцільне ще раз звернути увагу на Псалом 119. Як свідчить цей псалом, об'єктом надії є Слово Боже (вірші 43, 49, 74, 81, 114, 147). Ба більше, записані у Святому Письмі слова з уст Божих – єдина правильна основа для християнської віри. Саме зі сторінок та обітниць Слова Божого християнин може здобути впевненість у своїй надії та спасінні. Ворог добре знає цей факт і зробив Біблію особливим об'єктом своїх нападів. Він намагається відвернути віруючого від її істин або обманути його, змусивши повірити в те, що Писання є просто людським міфом. Усі докази, які ми знаходимо на підтримку Біблії, її перетворювальної сили, виконаних прощів і чудових обітниць, повинні спонукати нас приєднатися до псалмиста у твердженні: «Всією душею сподіваюсь, покладаючись на Його слово» (Псал. 130:5). Насамперед наша увага повинна бути зосереджена на Святому Письмі як на джерелі всієї нашої надії.

Хака

Дієслово *хака* означає «надіятися», «терпіти», «очікувати», «сподіватися». Як і у випадку з попереднім дієсловом *яхал*, об'єктом *хака* зазвичай є Бог (див. Ісаї 8:17; 30:18; 64:3; Соф. 3:8).

У книзі Псалмів дієслово *хака* використовується лише двічі. Перше його вживання зустрічаємо у Псал. 33:20 – пісні, яка звеличує Творця і Вседержителя світу (вірші 1–11). Текст 12 – ключовий, у ньому йдеться про обрання Божого Свого народу. Подібне обрання є основою довіри віруючого до Бога. Ми не можемо сподіватися на силу зброї чи воїнів

(вірші 16, 17). Псалмист проголошує: «Душа наша очікує Господа. Він – наш помічник і оборонець» (вірш 20). Як люди, які живуть у світській, матеріалістичній культурі, ми схильні покладатися на наші гроші, здібності та дипломи, на науку чи нашу країну; але, як християни, ми повинні покласти свою надію виключно на Господа.

Друге вживання *хака* – у псалмі 106 – свідчить про відсутність терплячого, стійкого духу. Псалом 106 – історичний, про що ми говорили у попередньому уроці. У вірші 7 автор згадує про Божі чудеса на благо Його народу під час Виходу та подальшого перебування в пустелі. Однак Божий народ «дуже швидко забув Його діяння», не дочекався (*хака*) «не дотримався Його настанов» (вірш 13). Сьогодні і ми стикаємося з тією самою великою спокусою. Ми всі дуже легко можемо забути, що Господь здійснив у нашому житті, ускладнюючи тим самим надію на Його обітниці. Серце, яке забуває надіятися на Господа, може зробити відчайдушну спробу «допомогти» Господу виконати Його обітниці, як бачимо в історії Якова та його матері Ревеки. Їхнє нетерпіння в прагненні отримати благословення первородства – майже за будь-яку ціну – служить для нас переконливим нагадуванням про необхідність очікувати, що Господь свого часу дасть обіцяне.

Дума

Дума – це іменник, що означає «тиша», «безмовність», «мовчання», «спокій». «Він стосується безмовності смерті (див. Псал. 94:17; 114:25)... *Дума* стосується безмовності, або спокою, що відображає надію на Бога (див. Псал. 39:3; 62:2), або відсутності безмовності, що є результатом видимої бездіяльності Бога (див. Псал. 22:3)» (*Dumah // New International Dictionary of Old Testament Exegesis. V. 1. P. 912*).

У Псалмі 62 іменник використовується для позначення очікування в безмовності. Це слово двічі перекладається так:

Вірш 2: «Тільки в Бозі заспокоюється моя душа [буквальний переклад: «Воістину душа моя тихо чекає на Бога»], – адже від Нього моє спасіння».

Вірш 6: «Лише в Бозі заспокоюється моя душа [«Лише Бога чекай безмовно, душе моя»], адже на Нього надія моя».

В інших місцях Святого Письма слово «очікувати» («сподіватися») означає «мовчати». За часів очікування найкращий спосіб витримати і залишатися непохитним – зберігати мовчання та розмірковувати над Божим Словом. Подібний спосіб мислення допомагає зберігати бадьорість і готуватися до випробування на витривалість, яке ми повинні пройти, перш ніж побачимо здійснення наших очікувань. Святе Письмо втішає нас у нашому очікуванні такими словами: «Адже видіння стосується визначеного часу, – воно провіщає, що станеться в кінці, і не обмане. Якщо навіть забариться, продовжуй чекати, бо воно збудеться неодмінно і не запізниться» (Авак. 2:3).

Сабар

У Старому Завіті дієслово *сабар* використовується для позначення надії рідше, ніж інші слова, які ми розглядали досі. Сабар передає ідею «очікувати, сподіватися, відчувати». Псалмист з упевненістю заявляє: «Блаженний той, кому допомагає Бог Якова, і хто покладається [сабар] на свого Господа» (Псал. 146:5). Довіра до Господа принесе щастя віруючому навіть серед випробувань. Ми з'ясували причини довіряти Богові та поклонятися Йому; ядром цих причин є надія.

Цікаво, що псалмист двічі використовує слово *сабар*, щоб виразити дію очікування, і воно ілюструє, що таке очікування. У Псал. 104:27 і 145:15 зображені тварини, які очікують, що Творець нагодує їх: «Всі від Тебе чекають» і «Очі всіх уповають на Тебе» [«очі всіх на Тебе з надією дивляться», ІПБ]. Цей образ викликає в пам'яті слова Ісуса: «Погляньте на птахів небесних, які не сіють, не жнуть і в клуні не збирають, та ваш Небесний Отець годує їх; хіба ви не цінніші від них?» (Матв. 6:26). Отже, ми повинні чекати – з терплячою надією небесних птахів, без тривоги та відчаю – благословень з Неба, які Бог обіцяв нам. Розвиваючи терпіння та смиренну дитячу віру, ми зміцнімося у своєму очікуванні. Унаслідок цього наше молитовне життя також стане насиченішим.

Дієслово *хіл* означає «народжувати», «корчитися (від болю)», «трястися», а також «викликати пологи», «народжуватися». Тому текст Псал. 37:7 буквально можна перекласти так: «Скорися ЯГВЕ і *сподівайся* [«тужся», дослівно «мучся в пологах», народжуй»] на Нього» (курсив автора). Отже, довготерпіння (дослівно «багатостраждальна витривалість»), яке ми повинні мати, очікуючи на виконання Божих обітниць, подібне до мук вагітної, готової народити свою дитину. Цей період страждань передбачає важку працю, сильний біль та сльози. Однак результат – новонароджена дитина – компенсує очікування та страждання. Так само надія на Господа часто пов'язана з тимчасовими муками й стражданнями, але результат буде рясніти Його благословеннями.

ЧАСТИНА III: ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

Надія – важливий компонент кожного аспекту світського та духовного життя. Апостол Павло зараховує її разом із вірою та любов'ю до трьох найбільших чеснот плодоносного, сповненого Духа християнського життя (див. 1 Кор. 13:13).

Надія спонукає нас вистояти перед хворобою чи трагедією. Надія – це вогонь усередині нас, що полум'яніє бажанням схопитися за силу Божих обітниць. Це полум'я підживлюється щоденним читанням Слова Божого і роздумами над ним. Кожна проблема в нашому житті знаходить своє розв'язання в певному дорогоцінному камені біблійної істини. Надія – рука, яка ловить ці блискучі скарби і міцно закріплює їх у серці. Поки ми очікуємо на виконання Божих обітниць, наша стійкість випробовуватиметься, іноді годинами, іноді роками, але надія дає нам сили зміцнюватися незалежно від тривалості чи тяжкості нашого випробування.

Безумовно, надія – це якість, завдяки якій наші погляди постійно звернені до неба в очікуванні Другого приходу Ісуса.

ПРОГРАМА ЗРОСТАННЯ ТА РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛІВ СУБОТНЬОЇ ШКОЛИ

ЧАСТИНА 5

*Щиро вітаємо всіх учнів
та вчителів Суботньої школи!*

Участь у СШ — це благословення та сприятливий фактор у таких процесах, як духовне зростання та проповідь Євангелія. Однак це можливо завдяки правильній організації роботи СШ. Для того щоб вона була ефективною, ми проводимо регулярне навчання вчителів СШ. Докладаймо й далі зусиль до того, щоб зростав наш рівень служіння в СШ. Запрошуємо кожного вчителя ознайомитися з п'ятою частиною програми зростання й розвитку СШ.

Завдяки служінню вчителя учень відкриває для себе щось нове, дивовижне й корисне. Учителеві потрібно завжди бути цілеспрямованим. Саме його цілеспрямованість під час проведення уроку, конкретизація поточних завдань — це основа творчого підходу до навчального процесу. Це сприяє духовному розвитку присутніх у класі СШ. Навчання в СШ — це не абстрактний процес, а пізнання конкретних істин Слова Божого й засвоєння навиків впровадження цих істин у життя. Саме відкриття на уроках СШ спонукають людину до застосування нових біблійних принципів, які можуть полегшити її служіння та допомогти в повсякденному житті.

«СШ 2.0»

Продовжуючи навчання за програмою підготовки вчителів СШ («СШ 2.0»), протягом поточного кварталу ми розгля-

немо 6-й та 7-й пункти: «Акцент на спілкуванні» (п. 6) та «У центрі навчального процесу – учнівство» (п. 7). Перелік усіх 10 пунктів «СШ 2.0» ви можете знайти в першій частині програми зростання й підтримки вчителів СШ у посібнику за 1-й квартал 2023 року.

Акцент на спілкуванні

Під час проведення уроку СШ молодосвідчені вчителі припускаються кількох типових помилок, зокрема на уроках переважають монологи вчителя замість діалогів та взаємозв'язку з учнями. Ідеться про ситуації, коли вчитель не дає можливості людям висловитися, або ж він очікує, що його думку доповнюватимуть, виявлятимуть ініціативу. Іноді справді учні доповнюють слова вчителя й репліками перебувають його, але це не дає очікуваного результату.

Коли ж навчання буде результативним? (1) Дослідження процесу навчання та засвоєння матеріалу, особливо дорослими, показують, що під час пасивного слухання людина запам'ятовує лише 10 % інформації, тимчасом як під час обговорення того самого матеріалу людина може запам'ятати до 90 % почутого. (2) Під час проведення занять для людей із тією чи іншою залежністю зауважили, що алкоголіки долали свою згубну пристрасть до алкоголю і входили в стан ремісії значно швидше. Ретельніші дослідження виявили, що під час спілкування в Малій групі в організмі людини відбувається стабілізація морально-психологічного стану. Стабілізуються психічні процеси людини, що виявляється у відчутті задоволення, спокою та самоповаги. (3) Коли за сприяння вчителя людина сама знаходить істину, це для неї значно цікавіше й цінніше, ніж вона просто почула б її від наставника. Переживши цей досвід, людина виявить бажання знову повернутися в такий клас.

Враховуючи сказане вище, учитель повинен так організувати вивчення уроку СШ, щоб клас у творчій атмосфері пошуку міг вільно спілкуватися й ділитися власними думками. Для цього вчителю необхідно підготувати запитання за темою уроку, над якими учні розмірковуюватимуть. Учитель має лише спрямовува-

ти учнів і спонукати до пошуку істини. Тому він повинен бачити мету й за допомогою запитань скеровувати до неї учнів класу.

Запитання можна розподілити на два види: базові і спрямувальні. Базові запитання допомагають розвивати тему, а спрямувальні – рухатися в пошуку відповідей на базові запитання. Наприклад, наведемо основне запитання: «Якщо Ілля бачив Божу силу на Кармелі, то чому він злякався Єзавелі?» Ідея, до якої приводить це запитання: «На чому концентруємося, на те й перетворюємося». Тому коли ви поставили базове запитання, потрібно вислухати відповіді всього класу, а потім виявити те, чого люди не розуміють, і поставити їм щодо цього навідне запитання. Наприклад, у відповідях не згадувалося про те, що Ілля був звичайною людиною, що він був втомлений, пережив 3,5 роки боротьби і переслідувань. Отже, можна поставити запитання про те, що Ілля пережив перед тим і як це на нього вплинуло. Або, скажімо, учні не згадали про роль стресора та його вплив на психіку людини. Тому можна запитати про те, що бачив перед собою Ілля, коли почув про погрози Єзавелі. Ви можете поставити запитання про те, як впливають на людину її думки, і в такий спосіб допомогти учням знайти відповідь.

У центрі навчального процесу — учнівство

Нам усім, мабуть, знайомий термін «учнівство». Яке його значення? І як організувати учнівство в класі СШ чи МГ? Корінь цього слова «уч», як і слова «учень». Воно пов'язане з Великим дорученням, яке наш Господь Ісус дав апостолам під час вознесіння. «Та Ісус, підійшовши, промовив до них: Дана Мені вся влада на небі й на землі. Тож ідіть і зробіть Моїми учнями всі народи, хрестячи їх в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, навчаючи їх зберігати все, що Я заповів вам. І ось Я з вами по всі дні аж до кінця віку! Амінь» (Матв. 28:18-20). Отож Ісус зобов'язав апостолів зробити народи Його учнями.

Христос у Євангеліях показав три формати учнівства: навчання в загальному середовищі громади (Матв.13:2, 3), навчання в Малій групі (Марка 3:13, 14) та індивідуальне навчання (Івана 13:25, 26). Усі учні СШ навчаються під час проповідей та в класі, тобто в перших двох форматах. Якщо ж

ідеться про особисте індивідуальне навчання біля ніг Христа, то цього учнів має навчити вчитель.

Навчання починається з любові до Вчителя. Так було, є і буде. Тому вчитель СШ повинен: (1) пам'ятати, що він лише помічник великого Вчителя Ісуса й має прививати учням любов до Христа як нашого Вчителя; (2) допомогти закласти духовні основи (див. «Вершина 1»); (3) допомогти впорядкувати духовну систему цінностей (див. «Вершина 2»), допомогти утвердитися в доктринах АСД (див. «Вершина 3»); (4) допомогти навчитися місіонерської справи (див. «Вершина 4»).

Для полегшення навчання організуйте групи учнів по двоє, і нехай вони разом обговорюють прочитане в цих книгах і намагаються втілювати в життя. Перед початком кожного уроку, під час вивчення серії книг «Вершина», приділяйте час цим питанням для натхнення, підтримки та актуалізації процесу учнівства. Нехай Бог допоможе нам віродити наші класи, громади та Церкву Божу в Україні!

Посібник з вивчення Біблії в Суботній школі з коментарями для вчителів
на I квартал 2024 р.

ПСАЛМИ

Директор видавництва **В. Джулай**, головний редактор **Л. Качмар**,
перекладач **Н. Качмар**, редактор і коректор **Л. Шаповал**,
верстка та обкладинка **В. Кузьменко**, відповідальна за друк **Т. Гришок**

Формат 84x108/32. Папір газетний. Офсетний друк.
Підписано до друку 11.10.2023 р. Гарнітура Октава. Наклад 1750 прим.

Видавництво «Джерело життя» 04052, м. Київ, вул. Лук'янівська, 9/10-А
тел. (044) 425-69-06, e-mail: dzherelo@ukr.net, www.adventist.ua, bookson.com.ua, lifesource.ua